

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ

POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης

Master Thesis

Αντιμετώπιση φυσικών - τεχνολογικών καταστροφών και προστασία περιβάλλοντος. Ο διπλός κοινωνικός ρόλος των Ενόπλων Δυνάμεων. Μελέτη για το έτος 2017

Natural - Technological disasters management and environmental protection. The dual social role of the Armed Forces. Study for the year 2017.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΤΕΚΕΔΗΣ / THEODOROS TEKEDIS

A.M. / R.N. : 17213

Ειδικές Εκδόσεις / Special Publications:

No. 2019102

Αθήνα, Μάρτιος 2019

Athens, March 2019

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ
POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης

Master Thesis

Αντιμετώπιση φυσικών - τεχνολογικών καταστροφών και προστασία περιβάλλοντος. Ο διπλός κοινωνικός ρόλος των Ενόπλων Δυνάμεων. Μελέτη για το έτος 2017

Natural - Technological disasters management and environmental protection. The dual social role of the Armed Forces. Study for the year 2017.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΤΕΚΕΔΗΣ / THEODOROS TEKEDIS

A.M. / R.N. : 17213

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Δρ. Β. Αντωνίου,

Δρ. Γεωλόγος, Ε.Δ.Ι.Π. ΕΚΠΑ

Δρ. Ε. Βασιλάκης,

Επικ. Καθηγ. ΕΚΠΑ

Δρ. Π. Νομικού,

Επικ. Καθηγ. ΕΚΠΑ

Εξειδικευμένη Επιστημονική Καθοδήγηση:

Β. Μαρτζάκης

M.Sc. Αξιωματικός Πυροσβεστικού Σώματος,
Πτυχιούχος Δημόσιας Διοίκησης Παντείου
Πανεπιστημίου, Expert E.U. Civil Protection
Mechanism

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	iv
Περίληψη-Λέξεις Κλειδιά	v
Abstract	viii
Κατάλογος Πινάκων	viii
Κατάλογος Εικόνων	ix

Κεφάλαιο 1. Ταξινόμηση Καταστροφών.....	1
1.1. Εισαγωγή.....	1
1.2. Διάκριση Καταστροφών.....	2
1.2.1. Φυσικές Καταστροφές	2
1.2.2. Τεχνολογικές Καταστροφές	2
1.2.3. Καταστροφές NaTec	2
1.3. Κύκλος Διαχείρισης Καταστροφών	2
1.4. Έννοιες - Κρίσιμα στοιχεία Καταστροφών	3

Κεφάλαιο 2. Εθνικοί Μηχανισμοί Αντιμετώπισης Καταστροφών.....	5
2.1. Θεσμικό Πλαίσιο.....	5
2.2. Όργανα και Εφαρμογή Πολιτικής προστασίας	5
2.3. Νέο Θεσμικό πλαίσιο-Νέα ΓΓΠΠ	7
2.4. Ευρωπαϊκοί μηχανισμοί πρόληψης και συντονισμού για φυσικές καταστροφές.....	9
2.5. Πρόταση εκσυγχρονισμού του σχεδίου πολιτικής προστασίας	10

Κεφάλαιο 3. Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ"	15
3.1. Εισαγωγή	15
3.2. Σχεδιασμός σε κάθε Βαθμίδα Διοίκησης.....	16
3.3. Συνδρομή των Ενόπλων Δυνάμεων στη πολιτική προστασία.....	17

Κεφάλαιο 4. Ένοπλες Δυνάμεις και Αντιμετώπιση Καταστροφών	19
4.1. Εισαγωγή	19
4.2. Εξειδικευμένες Μονάδες ΕΔ στην Αντιμετώπιση Καταστροφών	20
4.3. Δυνατότητες για την Αντιμετώπιση Καταστροφών	28
4.4. Περιορισμοί.....	30

Κεφάλαιο 5. Ένοπλες Δυνάμεις και Προστασία Περιβάλλοντος	33
5.1. Τομείς Προστασίας Περιβάλλοντος	33
5.1.1. Ανακύκλωση	33
5.1.2. Διαχείριση Αποβλήτων	34
5.1.3. Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	35
5.1.4. Βελτίωση της Ενεργειακής Απόδοσης και Εξοικονόμηση Ενέργειας.....	35
5.1.5. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.....	36
5.2. Διατήρηση Φυσικού Περιβάλλοντος	36
5.3. Νέα Προγράμματα και Σχεδιασμοί.....	37

Κεφάλαιο 6. Κοινωνική Προσφορά των Ενόπλων Δυνάμεων για το Έτος 2017 ..	39
6.1. Συνδρομή στο Προσφυγικό	40
6.2. Έρευνα - Διάσωση	40
6.3. Αεροδιακομιδές	41
6.4. Υγειονομική Προσφορά	42
6.5. Συνδρομή σε Φυσικές Καταστροφές	43
6.6. Δασοπροστασία- Δασοπυρόσβεση	49
6.7. Έργα Υποδομής.....	50
6.8. Εξουδετέρωση Πυρομαχικών	51
6.9. Ανθρωπιστική Βοήθεια	52
6.10. Περιβάλλον	53
6.11. Λοιπές Δραστηριότητες	53
 Κεφάλαιο 7. Συμπεράσματα-Προτάσεις	59
 Κεφάλαιο 8. Επίλογος.....	62
 Κεφάλαιο 9. Βιβλιογραφία	63

Εισαγωγή

“Μηδέν της τύχης, αλλά πάντα της ευβουλίας και της πρόνοιας”

(Πλούταρχος 47-120 μ.Χ.)

Τίποτα δεν εξαρτάται από την τύχη, αλλά από την ορθή κρίση και την προνοητικότητα και τίποτα δεν είναι πιο χρήσιμο για να αντιμετωπίσετε αποτελεσματικά μια φυσική καταστροφή, από την σωστή προετοιμασία.

Περίληψη

Το περιβάλλον και κατ' επέκταση οι κοινωνίες των ανθρώπων πλήττονταν ανέκαθεν από τις φυσικές καταστροφές, οι οποίες αποτελούν την συνέπεια της εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου σε βαθμό που αλλάζει δραματικά το περιβάλλον και η μορφολογία του εδάφους και επηρεάζεται η χλωρίδα και η πανίδα μιας περιοχής καθώς και οι ζωές των ανθρώπων, προκαλώντας δομικές και κατ' επέκταση οικονομικές απώλειες.

Χαρακτηριστική είναι από τα αρχαία χρόνια η αδυναμία του ανθρώπου να αντιμετωπίσει τις καταστροφές αυτές ενώ και η ιστορία είναι γεμάτη από γεγονότα και αναφορές σε φυσικές καταστροφές που οδήγησαν στον αφανισμό ολόκληρων πολιτισμών, οπότε οι σύγχρονες κοινωνίες όλων των κρατών έχουν θέσει σαν πρωταρχικό σκοπό τη δημιουργία και οργάνωση μονάδων πολιτικής προστασίας σαν μέσο άμυνας για την προστασία των πολιτών από τις φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές, ενώ επενδύουν και σημαντικά ποσά στον εξοπλισμό και εκπαίδευση των μονάδων αυτών ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν άμεσα και αποτελεσματικά μετά την εκδήλωση μιας καταστροφής και να μετριάσουν έτσι τις συνέπειες αυτών.

Σημαντική συνεισφορά στο έργο της πολιτικής προστασίας τόσο στην Ελλάδα όσο και σε χώρες του εξωτερικού έχουν προσφέρει οι Ένοπλες Δυνάμεις, οι οποίες δρουν συνήθως υποβοηθητικά προσφέροντας τις υπηρεσίες τους στην αντιμετώπιση της καταστροφής, στην έρευνα και διάσωση καθώς και στα έργα της αποκατάστασης. Τονίζεται ότι σε κάποιες χώρες του εξωτερικού, οι Ένοπλες Δυνάμεις τους, αποτελούν τον κύριο φορέα του κράτους για την αντιμετώπιση των καταστροφών, οπότε είναι επιτακτική η ανάγκη της παρουσίας του ρόλου που έχουν στη χώρα μας στο τομέα της πολιτικής προστασίας και της αντιμετώπισης φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών και στην προστασία της ανθρώπινης ζωής.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία, είναι επιβεβλημένο πέρα από την ανάδειξη αυτού του έργου των Ενόπλων Δυνάμεων και την αναφορά του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου για την αντιμετώπιση των καταστροφών, να παρουσιαστούν οι τρόποι με τους οποίους το έργο αυτό θα γίνει πιο αποτελεσματικό και αποδοτικό, τηρουμένων των αναλογιών ώστε να αποφευχθεί εκτεταμένη χρήση τους και απομάκρυνση από τα κύρια έργα τους.

Επιπλέον των παραπάνω στην διπλωματική μας εργασία παρουσιάζεται αναλυτικά τα σύγχρονα πρόσωπα των Ελληνικών Δυνάμεων. Αναδεικνύεται η εντατικοποίηση της προσπάθειας τους για αναβάθμιση της περιβαλλοντικής συνείδησης του προσωπικού, για ενίσχυση της προστασίας του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, για αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και για εξοικονόμηση ενέργειας. Η προσπάθεια αυτή έχει ως στόχο τη συνεχή βελτίωση της περιβαλλοντικής και ενεργειακής διαχείρισης σε όλες τις δραστηριότητες των Ε.Δ. ενσωματώνοντας τις αρχές βιώσιμης ανάπτυξης.

Παρουσιάζεται λοιπόν, πέραν του κύριου επιχειρησιακού τους έργου, ο διττός κοινωνικός ρόλος των Ενόπλων Δυνάμεων που πραγματοποιείται σε καθημερινή βάση στους τομείς της αντιμετώπισης των φυσικών – τεχνολογικών ή άλλων καταστροφών και της προστασίας του περιβάλλοντος. Το έτος 2017 θα μας απασχολήσει ως έτος ανάλυσης, επεξεργασίας και παρουσίασης του έργου των Ε.Δ στους προαναφερθέντες τομείς.

Λέξεις Κλειδιά

Διαχείριση καταστροφών και κρίσεων, διαχείριση κινδύνου καταστροφής, διαχείριση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, σύστημα διαχείρισης καταστροφών, θεσμικό πλαίσιο Πολιτικής Προστασίας, Εθνικό Επίπεδο διαχείρισης καταστροφών, Περιφερειακό – Αποκεντρωμένο Επίπεδο Διαχείρισης, Τοπικό Επίπεδο διαχείρισης, Συντονιστικά Όργανα Πολιτικής Προστασίας, Δήμοι, Περιφέρειες, Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, Κίνδυνος, Ευπάθεια, Τρωτότητα, Επικινδυνότητα, Διακινδύνευση, Ικανότητα, Ευρωπαϊκοί Μηχανισμοί πρόληψης και συντονισμού, Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», Συνδρομή των Ενόπλων Δυνάμεων στην Πολιτική Προστασία, Ένοπλες Δυνάμεις και Αντιμετώπιση Καταστροφών, Εξειδικευμένες Μονάδες ΕΔ στην Αντιμετώπιση Καταστροφών, Ένοπλες Δυνάμεις και Προστασία Περιβάλλοντος, Κοινωνική Προσφορά των Ενόπλων Δυνάμεων.

Abstract

The environment and by extension societies of humans have always been affected by natural disasters, which are the consequence of the event a natural phenomenon to the extent that changes dramatically the environment and topography and affected the flora and fauna of a region and the people's lives, causing structural and by extension financial losses.

Typical is the human inability to cope with disasters and history is full of events and references to natural disasters that led to the extinction of entire cultures, so modern societies all States have set as a primary goal the creation and organisation of civil protection units as a means of defence for the protection of citizens from natural and technological disasters, while investing significant amounts of equipment. These units so they can respond immediately and effectively after the event of a disaster and to mitigate the consequences thereof.

Important contribution to the work of civil protection both in Greece and abroad have offered the Armed Forces, which act usually helpful offering their services in response to research and rescue and recovery projects. It should be noted that in some foreign countries, the Armed forces, is the main institution of the State to deal with disasters, so it is imperative that the presentation of the role that they have in our country in the field of civil protection and response to natural and technological disasters and to protect human life.

In this thesis, it is imperative that beyond the emergence of this project of the armed forces and the reference of the current regulatory framework for disaster response, to show the ways in which this project will become more effective and efficient, *mutatis mutandis* in order to avoid extensive use and removal from the master projects.

In addition to the above in our diplomatic work presented the modern face of Greek forces. The intensification of their efforts to upgrade the environmental awareness of staff, to strengthen the protection of the environment and natural resources, for the exploitation of renewable energy sources and saving energy. This effort aims at the continuous improvement of environmental and energy management in all activities of the SS by incorporating the principles of sustainable development.

Presented well, besides their main operational project, the dual social role of the armed forces that takes place on a daily basis in the areas of natural or other disasters – technology and the protection of environment. The year 2017 will concern us as a year of analysis, processing and presentation of the work of e. d in the above-mentioned fields.

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1	Η συνδρομή του ΣΞ στις καταστροφές του έτους 2017	44
-----------	---	----

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1.	Φάσεις και στάδια του κύκλου διαχείρισης καταστροφών	3
Εικόνα 2.	Σχέση τρωτότητας - ευπάθειας ικανότητας	4
Εικόνα 3.	Σχηματική απεικόνιση των «Καλλικρατικών» δομών στην Ελλάδα	6
Εικόνα 4.	Το Σύστημα Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα	7
Εικόνα 5.	Ευρωπαϊκό Σύστημα προειδοποιήσεων για τις δασικές πυρκαγιές	9
Εικόνα 6.	Κέντρο συντονισμού επείγουσας ανταπόκρισης (ERCC)	10
Εικόνα 7.	Άσκηση ΤΑΜΣ «Φύλακας Άγγελος» του 747 ΕΤΜΧ του ΣΞ	21
Εικόνα 8.	Βασικό Πτητικό Μέσο της 383 ΜΕΕΑ.	22
Εικόνα 9.	Κινητή Ομάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΚΟΜΑΚ).	24
Εικόνα 10.	384 Μοίρα Έρευνας & Διάσωσης	25
Εικόνα 11.	Μονάδα Μελετών και Κατασκευών (ΜΟ.Μ.ΚΑ.)	26
Εικόνα 12.	Ειδικός Διακλαδικός Λόχος Πυρηνικής Βιολογικής Χημικής Άμυνας.	27
Εικόνα 13.	Προγράμματα Ανακύκλωσης Ε.Δ.	34
Εικόνα 14.	Εγκαταστάσεις Διαχείρισης Αποβλήτων στις Ε.Δ.	35
Εικόνα 15.	Εγκαταστάσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στις Ε.Δ.	35
Εικόνα 16.	Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ε.Δ.	36
Εικόνα 17.	Διατήρηση Φυσικού Περιβάλλοντος Ε.Δ.	37
Εικόνα 18.	Συνδρομή Ε.Δ. στο Προσφυγικό	40
Εικόνα 19.	Αποστολές Έρευνας - Διάσωσης	41
Εικόνα 20.	Επιχειρήσεις Αεροδιακομιδών Ε.Δ.	42
Εικόνα 21.	Υγειονομική Προσφορά Ε.Δ.	43
Εικόνα 22.	Επιχειρήσεις Αποχιονισμού Ε.Δ.	49
Εικόνα 23.	Επιχειρήσεις Αεροπυρόσβεσης Ε.Δ.	50
Εικόνα 24.	Επιχειρήσεις Κατασκευής Έργων Υποδομής Ε.Δ.	51
Εικόνα 25.	Επιχειρήσεις Εξουδετέρωσης Πυρομαχικών Ε.Δ.	52
Εικόνα 26.	Επιχείρηση «ACTIVE ENDEAVOUR» του ΝΑΤΟ	53
Εικόνα 27.	Καθαρισμός Ακτών και Δενδροφυτεύσεις	53

Κεφάλαιο 1.

Ταξινόμηση Καταστροφών

1.1. Εισαγωγή

Καταστροφές θεωρούνται οι καταστάσεις που λαμβάνουν χώρα όταν ένας σημαντικός αριθμός ανθρώπων εκτίθεται σε κινδύνους καταλήγοντας σε τραυματισμούς ή απώλειες ζωής, συχνά σε συνδυασμό με καταστροφή περιουσιών και υποβάθμιση των συνθηκών διαβίωσης. Οι καταστροφές εσφαλμένα ταυτίζονται με το φαινόμενο ή το συμβάν που αποτελεί το έναυσμά τους. Προκαλούνται όταν η εκδήλωση ενός επικίνδυνου φαινομένου συνδυασθεί με συνθήκες ευπάθειας και τρωτότητας της κοινωνίας που πλήττεται, με αποτέλεσμα να αδυνατεί να μετριάσει τις ενδεχόμενες επιπτώσεις και να ανακάμψει από αυτές. Επομένως, οι καταστροφές μπορούν να κατανοηθούν πλήρως μόνο αν τοποθετηθούν στο πλαίσιο της κοινωνικής διάθρωσης από την οποία προκύπτουν και την οποία με την σειρά τους επηρεάζουν (Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015).

Σύμφωνα με τη UNISDR η καταστροφή ορίζεται περισσότερο ποιοτικά. Δηλαδή ως ένα γεγονός, καθορισμένο στον χώρο και τον χρόνο, κατά το οποίο μια κοινότητα υφίσταται σοβαρό κίνδυνο και τα μέλη της αντιμετωπίζουν τέτοιες απώλειες που διαταράσσεται η κοινωνική δομή, ενώ παρεμποδίζεται η εκπλήρωση όλων ή μερικών από τις ουσιώδεις λειτουργίες της. Η διεθνής βάση δεδομένων για τις καταστροφές EM-DAT για να καταχωρήσει ένα συμβάν ως καταστροφή χρησιμοποιεί ένα από τα παρακάτω κριτήρια: ¹

- (1) 10 ή περισσότερους θανάτους.
- (2) 100 ή περισσότερα θύματα, όπου ως θύμα θεωρείται ένα άτομο που επηρεάζεται από μία καταστροφή.
- (3) Κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης.
- (4) Κλήση για διεθνή βοήθεια.

¹ UNISDR, Terminology on Disaster Risk Reduction, Γενεύη, Μάιος 2009, διαθέσιμο στη διεύθυνση http://www.unisdr.org/files/7817_UNISDRTerminologyEnglish.pdf (τελευταία επίσκεψη 10 Ιανουαρίου 2018).

1.2. Διάκριση Καταστροφών

Οι καταστροφές διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες με βάση τους γενεσιουργούς μηχανισμούς και τους τρόπους εκδήλωσής τους: (Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015).

1.2.1. Φυσικές Καταστροφές

Είναι οι καταστροφές που προκαλούνται από τις δυνάμεις της φύσης είναι οι πιο συχνές καταστροφές συχνά μεγάλης επικινδυνότητας και καταστρεπτικής ισχύος που επηρεάζουν μεγάλες εκτάσεις και τις ζωές πολλών ανθρώπων, ενώ μακροπρόθεσμα επηρεάζουν και διαμορφώνουν το ανάγλυφο της Γης. (Λέκκας, 2000).

1.2.2. Τεχνολογικές Καταστροφές

Οφείλονται στην εκδήλωση τεχνολογικών κινδύνων οι οποίοι ξεφεύγουν από τον έλεγχο (π.χ. ατυχήματα σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις), τα οποία είναι αποτέλεσμα αστοχίας υλικών, ανθρώπινων λαθών και καθυστερημένης αντιμετώπισης προκαλώντας μεγάλες καταστροφές στις γύρω περιοχές κυρίως περιβαλλοντολογικής φύσεως.

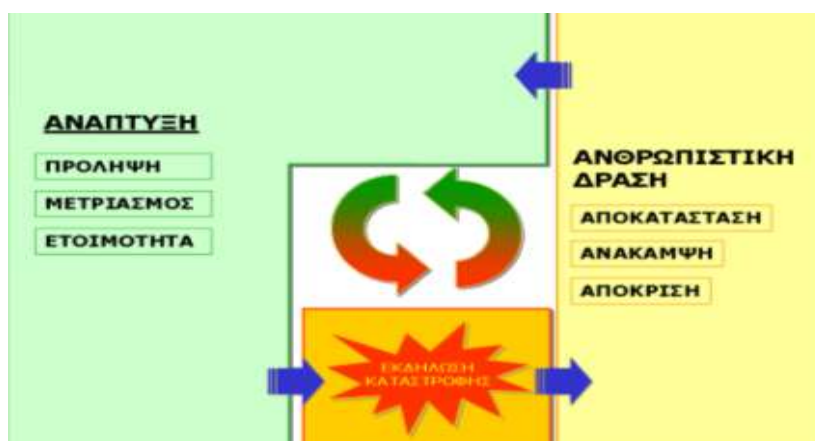
1.2.3. Καταστροφές NaTec

Είναι οι τεχνολογικές καταστροφές που δημιουργούνται λόγω της δυσμενούς επίδρασης φυσικών φαινομένων και καταστροφών που πλήττουν τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις καταστρέφοντας σημαντικές υποδομές αυτών δημιουργώντας έτσι τις συνθήκες εκδήλωσης ενός βιομηχανικού ατυχήματος και οδηγούμαστε σε μια τεχνολογική καταστροφή.

1.3. Κύκλος Διαχείρισης Καταστροφών

Διαχείριση καταστροφής, είναι μια συνεχής διαδικασία που αφορά στην οργάνωση και στη διαχείριση των πόρων (τόσο ανθρώπινων όσο και μέσων) σε όλες τις φάσεις της έκτακτης ανάγκης. Η διαχείριση της καταστροφής στοχεύει στο μετριασμό των επιπτώσεων όσο αναφορά στις ανθρώπινες απώλειες, στο δομημένο και φυσικό περιβάλλον καθώς και των ψυχοκοινωνικών επιπτώσεων. Ουσιαστικά είναι μια συνεχής διαδικασία αποτελούμενη από τέσσερις φάσεις: (Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015).

- Πρόληψη: Περιλαμβάνει ενέργειες που μειώνουν τις πιθανότητες εκδήλωσης μιας καταστροφής ή μειώνουν τα αποτελέσματα των αναπόφευκτων καταστροφών
- Προετοιμασία: Περιλαμβάνει προγράμματα εκπαίδευσης και ασκήσεις ετοιμότητας που αυξάνουν το επίπεδο ετοιμότητας γνώσεων και προετοιμασίας των μονάδων αντιμετώπισης καταστροφών.
- Ανταπόκριση: Έχει ως στόχο την παροχή άμεσης βοήθειας για να διασώσει τις ζωές, να βελτιώσει την υγεία και το ηθικό των πολιτών της πληγείσας περιοχής.
- Αποκατάσταση: Καθώς η έκτακτη ανάγκη τίθεται υπό έλεγχο, μπορούν να ληφθούν μέτρα από τον επηρεασμένο πολιτισμό που στοχεύουν στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης τους και στην αποκατάσταση των υποδομών που έχουν καταστραφεί.

Εικόνα 1: Φάσεις και στάδια του κύκλου διαχείρισης καταστροφών (Πηγή ΕΚΠΑ, Α01 – Εισαγωγή στη Θεωρία της Διαχείρισης Καταστροφών και Κρίσεων, σελ 137)

Τα τελευταία χρόνια μάλιστα, η Διαχείριση των Καταστροφών τείνει ν' αυτονομηθεί σε ανεξάρτητη επιστήμη και μάλιστα «μετά-κανονικής» επιστήμης (post-normal science)², αφού μας φέρνει αντιμέτωπους με ημι-δομημένα ή αδόμητα προβλήματα και λήψη πολύπλοκων αποφάσεων. Η επιλογή των βέλτιστων λύσεων αποδεικνύεται ιδιαίτερα δύσκολο εγχείρημα που εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Μια στρατηγική αντιμετώπισης δυσανάλογη με το μέγεθος της αναμενόμενης διαταραχής μπορεί να επιφέρει άλλες σοβαρές και απρόβλεπτες επιπτώσεις. (Kinzig et al, 2000).

Σύμφωνα με έναν τυπικό ορισμό που δίνεται από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών η Διαχείριση των Καταστροφών αναφέρεται στη: «Συστηματική διαδικασία της χρήσης των διοικητικών αποφάσεων, οργάνωσης, λειτουργίας των δεξιοτήτων και ικανοτήτων για την υλοποίηση πολιτικών, στρατηγικών και ικανοτήτων αντιμετώπισης των πολιτών και της κοινωνίας στη μείωση των επιπτώσεων των φυσικών κινδύνων και των σχετικών περιβαλλοντικών καταστροφών. Αυτό περιλαμβάνει όλες τις μορφές των δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των διαρθρωτικών και μη-διαρθρωτικών μέτρων για την αποφυγή ή τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων των κινδύνων». (www.unisdr.org)³

1.4. Έννοιες – Κρίσιμα Στοιχεία Καταστροφών

Κίνδυνος: Ορίζεται ως ένα δυνητικά καταστροφικό γεγονός, φαινόμενο ή ανθρώπινη δραστηριότητα που μπορεί να προκαλέσει απώλειες ζωής ή τραυματισμούς, ζημιές σε περιουσίες, κοινωνικές και οικονομικές διαταραχές ή περιβαλλοντική υποβάθμιση. Οι κατηγορίες των κινδύνων βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με την κατηγοριοποίηση των

² Η επιστήμη που πραγματοποιείται υπό την επίδραση ενός κυρίαρχου παραδείγματος είναι αυτό που ο Κουν ονομάζει «κανονική επιστήμη»: είναι πραγματική έρευνα, αλλά ενδιαφέρεται περισσότερο για τη συμπλήρωση ελάσσονος σημασίας λεπτομερειών παρά για τον έλεγχο των θεμελίων.

³ UNISDR, Terminology on Disaster Risk Reduction, Γενεύη, Μάιος 2009, διαθέσιμο στη διεύθυνση http://www.unisdr.org/files/7817_UNISDRTerminologyEnglish.pdf (τελευταία επίσκεψη 10 Ιανουαρίου 2018).

καταστροφών και περιλαμβάνουν τους φυσικούς, βιολογικούς, τεχνολογικούς και πολιτικοκοινωνικούς κινδύνους. Ανάλυση κινδύνου είναι το σύνολο των διεργασιών που περιλαμβάνει την αναγνώριση, μελέτη και παρακολούθηση ενός κινδύνου για τον καθορισμό της προέλευσης, του δυναμικού, των χαρακτηριστικών και της συμπεριφοράς του (Λέκκας & Ανδρεαδάκης, 2015).

Ευπάθεια: Είναι οι παράγοντες που δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την εξέλιξη ενός κινδύνου σε καταστροφή.

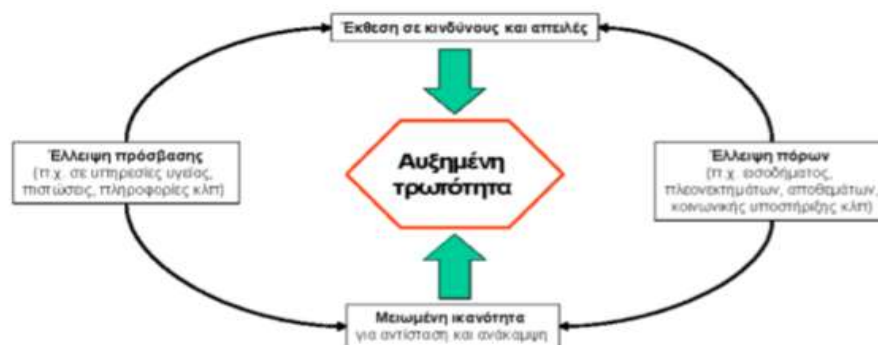
Τρωτότητα: Είναι το σύνολο των συνθηκών που καθορίζονται από φυσικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες ή διεργασίες, που αυξάνουν την ευπάθεια μίας κοινωνίας στις επιπτώσεις των κινδύνων.

Επικινδυνότητα: Η πιθανότητα εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος ή άλλης έκτακτης ανάγκης, σε μια συγκεκριμένη περιοχή.

Διακινδύνευση: Είναι η πιθανότητα επιζήμιων συνεπειών ή οι αναμενόμενες απώλειες (θάνατοι, τραυματισμοί, φθορά περιουσίας, επιδείνωση συνθηκών διαβίωσης, διατάραξη οικονομικής δραστηριότητας, περιβαλλοντικές ζημιές), που προκύπτουν από την αλληλεπίδραση ανάμεσα στους φυσικούς και ανθρωπογενείς κινδύνους στις εκάστοτε συνθήκες τρωτότητας. Αποδεκτή διακινδύνευση θεωρείται το όριο των απωλειών που είναι αποδεκτό με βάση τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές, πολιτιστικές, τεχνικές και περιβαλλοντικές συνθήκες μίας κοινωνίας.

$$\text{Διακινδύνευση (RISK)} = \text{Επικινδυνότητα (HAZARD)} * \text{Τρωτότητα}$$

Ικανότητα: Είναι ο συνδυασμός όλων των διαθεσίμων πόρων και μέσων (συμπεριλαμβανομένων των ΕΔ) μίας κοινωνίας, που μπορεί να μειώσει τον βαθμό της διακινδύνευσης ή των επιπτώσεων μίας καταστροφής. Περιλαμβάνει φυσικά, θεσμικά ή οικονομικά μέσα, καθώς και ειδικευμένο προσωπικό ή κοινωνικά και διαρθρωτικά χαρακτηριστικά, όπως καθοδήγηση και διαχείριση.

Εικόνα 2: Σχέση τρωτότητας - ευπάθειας ικανότητας (Πηγή ΕΚΠΑ, Α01 – Εισαγωγή στη Θεωρία της Διαχείρισης Καταστροφών και Κρίσεων, σελ 116)

Κεφάλαιο 2.

Εθνικοί Μηχανισμοί Αντιμετώπισης Καταστροφών

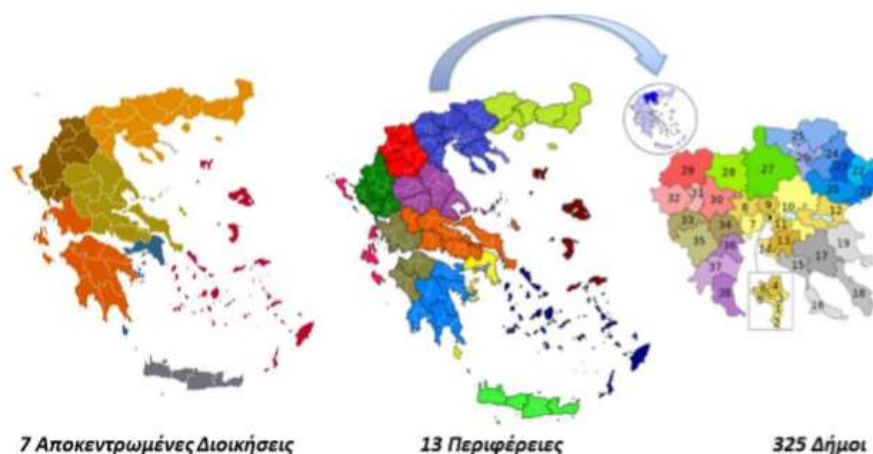
2.1. Θεσμικό Πλαίσιο

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την Πολιτική Προστασία αποτελείται από τους ακόλουθους νόμους, κανονισμούς και διατάξεις.:

- Ν.1349/1983 Σύσταση του Οργανισμού Αντισεισμικής Προστασίας (ΟΑΣΠ)
- Ν.2344/1995 «Οργάνωση Πολιτικής Προστασίας και άλλες διατάξεις»
- Ν.3013/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 102 Τ.Α')
- Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» (Απ. ΥΠΕΣΔΑ 1299/2003, ΦΕΚ 423, Τ. Β').
- Π.Δ. 151/2004 Οργανισμός Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας (ΦΕΚ 107, Τ. Α'). καθορίζεται η νέα αποστολή, διάρθρωση και αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.
- Ν. 3536/2007 (συμπληρώνεται ο Ν. 3013/2002): Το αίτημα των κρατικών υπηρεσιών για συνδρομή άλλων
- Ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης Διοίκησης- Πρόγραμμα Καλλικράτης»

2.2. Όργανα και Εφαρμογή Πολιτικής Προστασίας

Η διαχείριση κινδύνου καταστροφών και κρίσεων σε Περιφερειακό επίπεδο, νυν Αποκεντρωμένων δομών, προσδιορίζεται από την πολιτική διαχείρισης (πρόληψη – προετοιμασία, απόκριση και αποκατάσταση), που σχηματίζεται και εφαρμόζεται σε μεγάλες περιοχές της ελληνικής επικράτειας και χαρακτηρίζονται συνήθως από ιδιαιτερότητες και ιδιοτυπίες. Στις περιοχές αυτές υπάρχουν κρατικές διοικητικές δομές, αποκεντρωμένες, μέσω των οποίων μεταφέρονται και οι κεντρικές δημόσιες πολιτικές. Στην χώρα μας, οι περιοχές αυτές διοικητικά είναι οι 7 Αποκεντρωμένες Διοικήσεις.

Εικόνα 3: Σχηματική απεικόνιση των «Καλλικρατικών» δομών στην Ελλάδα (Πηγή ΕΚΠΑ Α09 – Διαχείριση Καταστροφών και Κρίσεων σε Τοπικό και Εθνικό Επίπεδο, σελ 28)

Κεντρικά όργανα σχεδιασμού και υλοποίησης της πολιτικής προστασίας είναι τα παρακάτω: (Χρύσα Γκουντρομίχου, 2017)

- Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας - ΔΕΕΣΠΠ (Άρθρο 4 Νόμου 3013/2002)
- Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας -ΚΣΟ/ΠΠ (Άρθρο 5 Νόμου 3013)
- Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (ΓΓΠΠ)
- Υποστηρικτικές Ομάδες που υπάγονται στο Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας
- Μόνιμες Επιστημονικές Επιτροπές του Κράτους
- Όργανα Συντονισμού Πολιτικής Προστασίας σε Περιφερειακό-Τοπικό Επίπεδο
- Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο – ΣΝΟ (Άρθρο 12 Νόμου 3013)
- Συντονιστικό Τοπικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας - ΣΤΟ (Άρθρο 13 Νόμου 3013)
- ΥΑ (ΦΕΚ 3591/Τβ/2016) Ρυθμίσεις Λειτουργίας Συντονιστών Οργάνων Π.Π. (Σ.Ο.Π.Π.)
- Εθελοντικές Οργανώσεις

Εικόνα 4: Το Σύστημα Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα με την υποσημείωση ότι τα Αποκεντρωμένα Όργανα Πολιτικής Προστασίας, ενώ καθορίζονται από τον Ν. 3013/2002, έχουν αλλάξει με την εφαρμογή του Ν. 3852/2010 – Πρόγραμμα Καλλικράτης (τρίτο πλαίσιο) (Πηγή ΕΚΠΑ, Α09 – Διαχείριση Καταστροφών και Κρίσεων σε Τοπικό και Εθνικό Επίπεδο, σελ 39)

2.3. Νέο Θεσμικό Πλαίσιο – Νέα ΓΓΠΠ

Μετά την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης» στην χώρα, αναγκαστικά η διαχείριση κινδύνου καταστροφής, καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και κρίσεων σχεδιάζεται και υλοποιείται από μία διαφορετική διοικητική δομή από αυτή που αναφέρονται σχετικές νομοθεσίες περί πολιτικής προστασίας και σχεδίου «Ξενοκράτης», ο Ν. 3013/2002 και Υ.Α 1299/2003. Αντιστοίχως, επηρεάζεται και η σύνθεση και η λειτουργία των περιφερειακών και τοπικών συντονιστικών οργάνων. Η σύνθεση των Συντονιστικών Οργάνων καθορίζεται σαφώς από το Ν. 3013/2002.

Παρότι, αρχικά για την μετεξέλιξη του θεσμικού πλαισίου, επιχειρήθηκε μια απλή αντιστοίχιση στο όνομα του πρώην Νομάρχη, με τον νυν Αντιπεριφερειάρχη και λοιπές τέτοιου είδους αντιστοιχίσεις (του Προϊστάμενου της Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας και του Προϊστάμενου του Γραφείου Πολιτικής Προστασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, με τον Προϊστάμενο Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και τον Προϊστάμενο Διεύθυνσης Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας αντίστοιχα) φάνηκε ότι αυτή δεν είναι δόκιμη, διότι απουσίαζαν από τη σύνθεση των συντονιστικών, άτομα με κύριους ρόλους, όπως ο Περιφερειάρχης, ο Προϊστάμενος του Τμήματος Πολιτικής Προστασίας της Αντιπεριφέρειας, κ.α.

Πρόσφατα προκειμένου να διευθετηθεί το παραπάνω ζήτημα εκδόθηκε Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 3591/τΒ'/2016), με θέμα «Ρυθμίσεις λειτουργίας Συντονιστικών Οργάνων Πολιτικής Προστασίας (Σ.Ο.Π.Π.) των περιφερειακών ενοτήτων των Περιφερειών της Χώρας», καθώς και σχετικό έγγραφο (υπ' αριθμ. 9032/14-12-2016 έγγραφο της ΓΓΠΠ) ανάλογο για την περίπτωση των Συντονιστικών Τοπικών Οργάνων σε επίπεδο Δήμου.

Σύμφωνα με την πλέον νέα οργάνωση του δικτύου των τμημάτων Π.Π. και μέσω ενός παραδείγματος θα παρουσιάσουμε την συναρμοδιότητα των υπόψη τμημάτων.

Ας υποτεθεί, τέλος, ότι μια καταστροφή επηρεάζει τα χωρικά όρια μιας μητροπολιτικής περιοχής, όπως είναι, για παράδειγμα η Αθήνα, και μάλιστα περισσότερους από ένα Δήμους και περισσότερες από μία Περιφερειακές Ενότητες. Στην περίπτωση αυτή, η διαχείριση απαιτεί την ενεργοποίηση των εξής συντονιστικών οργάνων, που θα πρέπει να συγκληθούν άμεσα προκειμένου να ενισχυθεί η έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση και πληροφορία σχετικά με την πρώτη εκτίμηση των ζημιών και των επιπτώσεων:

- Τα Συντονιστικά Τοπικά Όργανα (Σ.Τ.Ο.) στους επηρεαζόμενους από την καταστροφή Δήμους, όπου θα συλλέγουν την απαραίτητη πληροφόρηση στα όριά τους και θα λαμβάνουν αποφάσεις που τους αφορούν.

- Τα Συντονιστικά Όργανα Πολιτικής Προστασίας (Σ.Ο.Π.Π.) των πληγείσων Περιφερειακών Ενοτήτων, διότι υπάρχουν συμπληρωματικές αρμοδιότητες ως προς τις αρμοδιότητες των οργάνων Πολιτικής Προστασίας στον Α' βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης.⁴

- Το Συντονιστικό Μητροπολιτικό Όργανο (Σ.Μ.Ο.), διότι οι καταστροφές και οι κρίσεις που πλήττουν μια μητροπολιτική περιοχή θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ενιαία. Μια από τις βασικές λειτουργίες του τομέα της πολιτικής προστασίας και ασφάλειας στην Μητροπολιτική Περιφέρεια Αττικής είναι ο σχεδιασμός, αλλά και η αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών.

Η διαχείριση καταστροφών και κρίσεων σε μητροπολιτικές περιοχές απαιτεί το μέγιστο της λειτουργίας της διαλειτουργικότητας των εμπλεκόμενων φορέων και των συστημάτων έκτακτης ανάγκης. Σε κάθε περίπτωση, για το συντονισμό του δυναμικού και των μέσων στη φάση της απόκρισης υπεύθυνο είναι το Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων (Ε.Σ.Κ.Ε.) / Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (Κ.Ε.Π.Π.), το οποίο εδρεύει στην Αθήνα.⁵

Στις μητροπολιτικές περιοχές συνήθως συγκεντρώνονται τα εθνικά κέντρα λήψης αποφάσεων, τις κεντρικές κρατικές υπηρεσίες και άλλους αρμόδιους κεντρικούς φορείς. Σε περιπτώσεις, που είτε έχουν πληγεί οι δομές αυτές, είτε η ένταση και έκταση των συνεπειών είναι τέτοιες που δεν αρκούν οι εθνικοί πόροι για την αντιμετώπιση των εκτάκτων καταστάσεων και την αποκατάσταση των συνεπειών μιας καταστροφής, τότε η χώρα δύναται να αιτηθεί την

⁴ Μετά από την εφαρμογή του «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ» το ΣΟΠΠ αντικατέστησε το Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο (ΣΝΟ).

⁵ ΥΑ 29310/2014/ΥΔΤΠΠ «Οργάνωση, Διάρθρωση Λειτουργία Ενιαίου Συντονιστικού Κέντρου Επιχειρήσεων» (ΦΕΚ 1869Β, 10 Ιουλίου 2014).

υποστήριξη από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας, από άλλες χώρες που είναι σε διμερές ή άλλες συμφωνίες, καθώς και από άλλους διεθνείς οργανισμούς και φορείς.

2.4. Ευρωπαϊκοί μηχανισμοί πρόληψης και συντονισμού για φυσικές καταστροφές

- **EFFIS:** Η ΕΕ έχει εγκαθιδρύσει το ολοκληρωμένο αυτό σύστημα τηλεπισκόπησης και πληροφοριών για τις δασικές πυρκαγιές, ως συστατικό των υπηρεσιών διαχείρισης έκτακτης ανάγκης του προγράμματος COPERNICUS.⁶ Παρέχει ενημερωμένες πληροφορίες (σχεδόν πραγματικού χρόνου) για τις πυρκαγιές, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Εικόνα 5: Ευρωπαϊκό Σύστημα προειδοποιήσεων για τις δασικές πυρκαγιές (<http://forest.jrc.ec.europa.eu>)

- **ERCC:** Το κέντρο συντονισμού επείγουσας ανταπόκρισης (ERCC) είναι η καρδιά του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της ΕΕ, με ετοιμότητα 24/7. Ελέγχει ενεργά τις πυρκαγιές σε όλη την Ευρώπη. Χρησιμοποιεί τις εθνικές υπηρεσίες και τα εργαλεία που έχει στη διάθεσή του (EFFIS και δορυφορικά συστήματα κατόπτευσης), για παροχή πληροφοριών στις χώρες. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του ERCC συντονίζει τα αιτήματα συνδρομής σε μέσα και πόρους, καθώς και τις εθελοντικές προσφορές (ad hoc) από τα συμμετέχοντα κράτη. Κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου, οργανώνει εβδομαδιαίες συντονιστικές συνεδριάσεις με τις χώρες υψηλού κινδύνου δασικών πυρκαγιών.

⁶ Το Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Copernicus χρησιμοποιεί ακριβή και έγκαιρα δεδομένα από τους δορυφόρους παρατήρησης της Γης και άλλες πηγές για την παροχή βασικών υπηρεσιών πληροφοριών για να βελτιώσει τον τρόπο διαχείρισης του περιβάλλοντος, την άμβλυνση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, ενώ θα επιτρέψει τη δημιουργία νέων εφαρμογών και υπηρεσιών για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, και θα συμβάλει στη διασφάλιση της καθημερινής ζωής.

Εικόνα 6: Κέντρο συντονισμού επείγουσας ανταπόκρισης (ERCC)
(<https://ec.europa.eu/avservices>)

2.5. Πρόταση εκσυγχρονισμού του σχεδίου πολιτικής προστασίας

Είναι πλέον γεγονός ότι απαιτείται η εκ βάθρων αναθεώρηση του εθνικού σχεδίου για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», αλλαγές στον προϋπολογισμό, καθώς και αλλαγές διοικητικών και οικονομικών αρμοδιοτήτων του «Καλλικράτη» (αντικαταστάθηκε από τον «ΚΑΛΛΙΣΘΕΝΗ»), για την αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών, όπως παρακάτω:

- Ενίσχυση των αρμοδιοτήτων της τοπικής αυτοδιοίκησης για την αρχική άμεση και σε τοπικό επίπεδο διαχείριση φυσικών καταστροφών, με την δυνατότητα άμεσης ανάληψης δράσης («cluster σκοπού» - δέσμη σε τοπικό επίπεδο συναφών και συνεργατικών υπηρεσιών, επιχειρησιακών φορέων, οργανισμών και εθελοντικών οργανώσεων, για καλύτερη λειτουργικότητα και συνέργεια), προσανατολισμένου στην αντιμετώπιση της κάθε φυσικής καταστροφής.
- Αξιοποίηση των σημερινών νέων τεχνολογικών δυνατοτήτων και εξελίξεων που αφορούν όχι μόνο στην αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών, αλλά κυρίως:
 - ✓ στην έγκαιρη και αξιόπιστη πρόβλεψη
 - ✓ στον έγκαιρο εντοπισμό
 - ✓ στην έγκαιρη πληροφόρηση των εμπλεκομένων παραγόντων και των πολιτών που επηρεάζονται κυρίως ή υπάρχει πιθανότητα να επηρεαστούν

✓ στις σύγχρονες διοικητικές δομές, που δίνουν νέες δυνατότητες στην ταχεία λήψη αποφάσεων (με τις νέες τεχνολογίες και λειτουργικές διαδικασίες, οι οποίες εάν αξιοποιηθούν, μπορούν να βελτιώνουν σημαντικά την διαδικασία λήψης αποφάσεων, ώστε αυτές να είναι άμεσες, συνεκτικές / συγκεντρωτικές, παρά την μη εγγύτητα και το πλήθος των εμπλεκόμενων φορέων),

✓ στη διασφάλιση της απαιτούμενης διαλειτουργικότητας των εμπλεκόμενων φορέων, με αμεσότητα και αξιοπιστία για την αποτελεσματική εγρήγορση, την πρόληψη, την καλύτερη δυνατή διαχείριση κατά την εξέλιξη της φυσικής καταστροφής, αλλά και των επιπτώσεων της, εφόσον επήλθε και εξέπνευσε.

Η αντίληψη αυτή θα πρέπει να μεταβάλλει την φιλοσοφία του σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» και απαιτεί

- Αλλαγές στο οργανόγραμμα όσον αφορά στο διοικητικό μέρος, με βασικές αλλαγές στα παρακάτω:

- ✓ Συγκεκριμένο, σαφές και απλό οργανόγραμμα (οπωσδήποτε και παραστατικά εκφρασμένο), που να καλύπτει και τα δύο και ιεραρχική και οπωσδήποτε λειτουργική δομή.

- ✓ Αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων και των υπευθυνοτήτων διαχείρισης ενός εκάστου έργου και λειτουργίας.

- ✓ Διασφάλιση της συνοχής στην απόφαση, την αποτελεσματικότητα και την διαλειτουργικότητα σε όλες τις φάσεις εφαρμογής.

- Απεικόνιση άμεσου χρόνου των διαθέσιμων μέσων και δυνατοτήτων αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών σε όλη τη χώρα. Είχε δημιουργηθεί το Σύστημα ελέγχου «ENGAGE»⁷, με το οποίο υπήρχε απεικόνιση άμεσου χρόνου των πυροσβεστικών δυνάμεων σε όλη τη χώρα, καθώς και των διαθέσιμων ποσοτήτων μέσων και υλικών κατάσβεσης, η λειτουργικότητα του οποίου είναι άγνωστη σήμερα.

- Εκσυγχρονισμό του εγχώριου συστήματος επιτήρησης και έγκαιρης προειδοποίησης.

- Εκμετάλλευση των Ευρωπαϊκών δυνατοτήτων και μηχανισμών, (στους περισσότερους είμαστε ήδη συνδρομητές αλλά δεν κάνουμε αποτελεσματική εκμετάλλευση). Αλλά και των δυνατοτήτων συνεργασίας με άλλες χώρες (υπάρχουν συμφωνίες διακρατικές με παρευξείνιες χώρες κλπ).

- Δημιουργία ανατροφοδοτούμενων συνεχώς μοντέλων προσομοίωσης, εξειδικευμένων για κάθε περιοχή (με ευθύνη των τοπικών υπηρεσιών πολιτικής προστασίας), για την πιθανή εξέλιξη και τις ενδεχόμενες επιπτώσεις κάθε επικείμενης ή εν εξελίξει φυσικής

⁷ Μέσω του συστήματος Engage η Πολιτική Προστασία και η Πυροσβεστική έχουν τη δυνατότητα να βλέπουν σε πραγματικό χρόνο τη διασπορά των δυνάμεων, το διαθέσιμο πυροσβεστικό υγρό και το νερό.

καταστροφής. Αυτό θα βοηθήσει το σύστημα λήψης απόφασης για την έγκαιρη εκκένωση περιοχών που κινδυνεύουν να πληγούν ή πλήττονται από μία φυσική καταστροφή, για τον έγκαιρο συντονισμό όλων των αρμόδιων φορέων όσον αφορά τις απαιτούμενες ενέργειες αντιμετώπισης της, ελέγχου αλλά και διαχείρισης των επιπτώσεων.

- Διαμόρφωση από τώρα σχεδίων έγκαιρης και ασφαλούς εκκένωσης περιοχών που κινδυνεύουν να πληγούν ή πλήττονται από φυσική καταστροφή. Είχε δημιουργηθεί το Σύστημα «EVITA»⁸, ως μοντέλο επεξεργασίας σχεδίων εκκένωσης, με γεωγραφικά και μετεωρολογικά δεδομένα για την εξέλιξη των μετώπων πυρκαγιάς, την διάταξή τους, τις οδούς πρόσβασης και διαφυγής, τις ασφαλείς περιοχές κλπ. Η αποτελεσματικότητά του σήμερα και μετά την καταστροφή (εάν χρησιμοποιήθηκε), τίθεται υπό αμφισβήτηση.

- Εκμετάλλευση ραδιοτηλεοπτικών σταθμών και εταιρειών κινητής τηλεφωνίας, για ενημέρωση των πληθυσμών συγκεκριμένων περιοχών και για συγκεκριμένες οδηγίες συναγερμού και εκκένωσης (υπάρχουν ήδη σχέδια και συμφωνίες με τις εταιρείες που επιτρέπουν την λειτουργία αυτή).

- Ρεαλιστικές ασκήσεις (αυτές που γίνονται τώρα είναι εικονικές και αποδεικνύονται αναποτελεσματικές), με τα πλέον δύσκολα σενάρια, όπου θα συμμετέχουν στη πράξη όλες οι διοικητικές βαθμίδες, τα επιχειρησιακά μέσα αντιμετώπισης και οι υπηρεσίες συνδρομής (δυνάμεις πολιτικής προστασίας, τμήματα ενόπλων δυνάμεων, αστυνομικές δυνάμεις, συναφείς οργανισμοί, υπηρεσίες ΔΕΚΟ κλπ). Στις ασκήσεις να συμμετέχουν όλοι οι φορείς και ιδιαίτερα, όλοι οι εμπλεκόμενοι πολιτικοί και επιχειρησιακοί υπεύθυνοι.

- Εκτεταμένη συμμετοχή μας σε κοινές Ευρωπαϊκές δράσεις και ασκήσεις, όχι μόνο σε επιχειρησιακό επίπεδο (των μονάδων δράσης) αλλά και σε επίπεδο διαδικασίας απόφασης (πολιτικό και διοικητικό).

- Αξιόπιστο σύστημα διερεύνησης και ανάλυσης των ασκήσεων και οπωσδήποτε των πραγματικών καταστάσεων στην Ελλάδα και εκμετάλλευση των εμπειριών από άλλες χώρες, για εξαγωγή συμπερασμάτων και επαναξιολόγηση των διαδικασιών του σχεδίου.

- Η διαδικασία διοικητικής μετάπτωσης των μέσων συμμετεχόντων (π.χ. Ε.Δ.) και των επιχειρησιακών δυνατοτήτων να είναι γρήγορη, ευέλικτη, και να μειωθούν οι πολλές γραφειοκρατικές διαδικασίες.

- Εάν χρειασθεί μεγαλύτερη ενίσχυση μέσων, να είναι απρόσκοπτη και γρήγορη η συνδρομή από τις γειτονικές περιφέρειες και Δήμους.

- Στην αρχική αυτή άμεση αντιμετώπιση να προστίθενται μεγαλύτερες κρατικές δυνατότητες υπό κεντρικό επιχειρησιακό έλεγχο. Από την πρώτη στιγμή θα πρέπει να εγκαθιδρυθεί επίσημη στενή διοικητική συνεργασία με την τοπική διοικητική αρχή, προς πλήρη

⁸ Σύστημα το οποίο μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών και δορυφόρων δίνει σε πραγματικό χρόνο πλήρη εικόνα της ευρύτερης περιοχής, αλλά κυρίως βάσει στοιχείων και επεξεργασίας των δεδομένων βγάζει σχέδιο εκκένωσης των περιοχών που καίγονται.

συνέργεια όλων των διατιθέμενων επιχειρησιακών μέσων και αποφυγή παρεμβολών με τις τοπικές επιχειρησιακές δυνατότητες.

- Η μεταφορά δυνατοτήτων των ενόπλων δυνάμεων από άλλες περιοχές θα πρέπει να είναι ευέλικτη και άμεση όταν χρειάζεται, με αντίστοιχες νομοθετικές προβλέψεις στον «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ», χωρίς να απαιτούνται νέες νομοθετικές ρυθμίσεις με χρονοβόρες κοινές υπουργικές αποφάσεις και γραφειοκρατικές διαδικασίες.

- Η έννοια της ασύμμετρης απειλής, εξετάσθηκε το 2007 από τον τότε Α/ΓΕΕΘΑ για να ξεπεραστούν οι νομικές δυσκολίες για την εμπλοκή μεγάλου μέρους των Ε.Δ. (λόγω πίεσης χρόνου και ανάγκης για άμεση συνδρομή μεγάλης κλίμακας των Ε.Δ.). Αυτό θα απαιτούσε και μετακίνηση μεγάλου δυναμικού και κρίσιμων μέσων από την γραμμή των συνόρων στην ενδοχώρα, για συνδρομή στις πυρκαγιές (που ξεπερνούσαν τις προβλέψεις του «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ» και χρειαζόταν ιδιαίτερη νομοθετική ρύθμιση).

- Διαπιστώνεται δηλαδή η ανάγκη για ειδική νομοθετική κάλυψη, προκειμένου να είναι δυνατή η διευρυμένη εμπλοκή προσωπικού, μεταφορά και διάθεση κρίσιμων μέσων και δυνατοτήτων των Ε.Δ. σε ανάλογες φυσικές καταστροφές. Το σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» προβλέπει περιορισμένη συνδρομή και χρειάζεται εκτεταμένες αλλαγές στον τομέα αυτό.

- Με την Υπουργική Απόφαση 3384/2006 - ΦΕΚ 776/Β/28-6-2006 συμπληρώθηκε ο «Ξενοκράτης» με το Ειδικό Σχέδιο «Διαχείρισης Ανθρώπινων Απωλειών». Σύμφωνα με αυτήν εξουσιοδοτούνται όλοι οι αρμόδιοι φορείς για επί μέρους σχεδίαση. Όμως η συνολική σχεδίαση αυτή παρουσιάζει μεγάλα κενά που αποδείχθηκαν όπως πρόσφατα πολλές φορές στην πράξη και δεν έχει την απαιτούμενη διοικητική συνοχή που να διασφαλίζουν την αμεσότητα και τη συνέργεια των δράσεων, ώστε να μην χάνεται πολύτιμος χρόνος για αυτούς που κινδυνεύουν και είναι αγνοούμενοι, γεγονός που καθίσταται εις βάρος της ανθρώπινης ζωής. Σε κάθε περίπτωση όταν έγινε αυτή η υπουργική απόφαση, κανείς δεν είχε φανταστεί το μέγεθος των απωλειών που μπορεί να υπάρξουν και ως εκ τούτου, όλα τα επί μέρους σχέδια χρειάζονται αναθεώρηση, με μεγαλύτερη σαφήνεια στην ανάθεση αρμοδιοτήτων (η προβλεπόμενη τώρα είναι εξαιρετικά αόριστη) και οπωσδήποτε με τα νέα δεδομένα και τις τεχνολογικές εξελίξεις.

- Με την «Απόφαση Συμβουλίου Πολιτικής Αμύνης» αριθ. 37/1971 της 26-1/25-2-1971 (ΦΕΚ Β-153/25-2-1971), περί εγκαταστάσεως και χειρισμού των ηλεκτροκινήτων σειρήνων των πόλεων και κωμοπόλεων, με ευθύνη των ΟΤΑ πρέπει να τοποθετηθούν σειρήνες για την έγκαιρη προειδοποίηση του πληθυσμού σε κτίρια του ΟΤΕ, στα κτίρια των Αστυνομικών Τμημάτων και στα πλέον κατάλληλα κτίρια που δεσπόζουν, ώστε να καλύπτεται πλήρως η κάθε περιοχή. Δίπλα σε κάθε ηλεκτροκίνητη σειρήνα θα τοποθετείται υποχρεωτικά και μία χειροκίνητη. Δήμοι και Κοινότητες πληθυσμού κάτω των 3.000 κατοίκων, δεν υποχρεούνται στην προμήθεια σειρήνων, αλλά υποχρεούνται να οργανώσουν σύστημα συναγερμού τού πληθυσμού με τις καμπάνες της εκκλησίας, με σήμαντρα ή άλλα ηχητικά μέσα. Απαιτείται να γίνονται δοκιμές σε συγκεκριμένους χρόνους, γνωστούς έγκαιρα στους δημότες.

- Πέραν τούτου τα ΜΜΕ (ραδιοτηλεοπτικά μέσα) και οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας δίνουν την δυνατότητα έγκαιρης προειδοποίησης του πληθυσμού και θα πρέπει να δίνεται η εντολή από την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, σε άμεση συνεργασία με τις αρχές της πυροσβεστικής και τους Δήμους που κινδυνεύουν.

- Στο σχέδιο «Ξενοκράτης» θα πρέπει να προβλεφθούν και οι δυνατότητες της Παλλαϊκής άμυνας όπως προβλέπονται στον Νόμο υπ' αριθ. 2641/1998, ο οποίος προβλέπει την οργάνωση, καθοδήγηση και κινητοποίηση των πολιτικών δυνάμεων της χώρας, με ευθύνη απόφασης του ΚΥΣΕΑ και με συντονισμό από τον Υπουργό Εσωτερικών και Δημοσίας Τάξης, των κατά τόπου αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης για την αντιμετώπιση κάθε είδους καταστροφών στον πολιτικό τομέα.

- Πρόβλεψη στον «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ» με συγκεκριμένες διοικητικές διατάξεις και επιχειρησιακές προβλέψεις (που να αποσαφηνίζουν τον νόμο υπ' αριθ. 3013/2002 ΦΕΚ-102/Α/1-5-2002, «Αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας»), για την πλήρη ένταξη στις επιχειρησιακές δράσεις και αξιοποίηση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο των εθελοντικών οργανώσεων πολιτικής προστασίας, καθώς και των ειδικευμένων εθελοντών πολιτικής προστασίας που προσέρχονται για να συνδράμουν.

- Ετήσιο επανέλεγχο από την «Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας» όλων των σχεδίων Πολιτικής Προστασίας που έχουν δημιουργηθεί από κάθε εμπλεκόμενο φορέα (κρατικό, οργανισμό, αρχή τοπικής αυτοδιοίκησης κλπ), για την καλή και συνεχή αναθεώρηση των σχεδίων, για την κατάλληλη εξειδίκευση τους, για την καλή/συνεκτική οργάνωση των διοικητικών δομών, για την διασφάλιση των κατάλληλων και εκσυγχρονισμένων διαδικασιών διαλειτουργικότητας, για την συνεχή και αξιόπιστη ενημέρωση του συστήματος καταγραφής και διαθεσιμότητας των πυροσβεστικών μέσων και των μέσων επιτήρησης, για τα συνοδευτικά σχέδια (που πρέπει να μπου ως αναπόσπαστα παραρτήματα στον «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ»), περί έγκαιρης προειδοποίησης και εκκένωσης των πληθυσμών και για την ενσωμάτωση και εφαρμογή των αναγκαίων αλλαγών όπως προέκυψαν από τα διδάγματα, από τις ασκήσεις και τα συμβάντα (σε Ελλάδα και εξωτερικό), και για τον εκσυγχρονισμό των γνώσεων (με ρεαλιστικές ασκήσεις και σεμινάρια), όσων έχουν αναλάβει αρμοδιότητες και έχουν την ευθύνη πολιτικής προστασίας σε κάθε φορέα.

- Οι αυτοδιοικητικές αρχές θα πρέπει να έχουν στην αρμοδιότητα τους συγκεκριμένους οικονομικούς πόρους, άμεσα διαθέσιμους, δυνάμενους να εκταμιευθούν γρήγορα με δική τους αρμοδιότητα και χωρίς γραφειοκρατία, ώστε να μπορούν να καλύψουν τις πρώτες άμεσες και ζωτικές ανάγκες για τον πληγέντα πληθυσμό.

- Επίσης θα πρέπει να υπάρχει αντίστοιχο κονδύλι άμεσα διαθέσιμο στον αρμόδιο Υπουργό, ώστε να μπορεί να το διοχετεύσει χωρίς καθυστέρηση εκεί όπου χρειάζεται, για να ενισχυθούν οι πόροι της τοπικής αυτοδιοίκησης για ταχεία διαχείριση της συγκεκριμένης καταστροφής.

- Ταυτόχρονα να ενεργοποιούνται οι διαδικασίες έγκρισης περαιτέρω κονδυλίων με την εκμετάλλευση του τακτικού προϋπολογισμού (προβλεπόμενα κονδύλια ή άλλα που θα πρέπει να μεταφερθούν από διαθέσιμους κωδικούς), καθώς και των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων και ενισχύσεων, για τα έργα αποκατάστασης που θα απαιτηθούν στην συνέχεια.

Κεφάλαιο 3.

Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ»

3.1. Εισαγωγή

Το σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» αποτελεί το γενικό σχέδιο της χώρας μας για την αντιμετώπιση καταστροφών και εκτάκτων αναγκών, στο οποίο εμπλέκονται όλες οι βαθμίδες και οι φορείς της δημόσιας διοίκησης, ενώ όλοι οι φορείς μεριμνούν και καταρτίζουν σχέδια για την αντιμετώπιση κάθε είδους καταστροφής που μπορεί να προκύψει. Στο σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» εμπλέκονται ενεργά όλοι οι φορείς Πολιτικής Προστασίας της χώρας καθώς και το Πυροσβεστικό Σώμα, τα σώματα ασφαλείας και οι Ένοπλες Δυνάμεις οι οποίες συνδράμουν στις περιοχές ευθύνης τους τις ομάδες Πολιτικής Προστασίας, με εκπαιδευμένο προσωπικό και με διάθεση μέσων μεταφοράς υλικών και προσωπικού, ενώ σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις είναι ο μοναδικός φορέας που κατέχει τα αεροπορικά μέσα που διατίθενται για την αντιμετώπιση μιας καταστροφής καθώς και την μεταφορά μέσω αέρος οπουδήποτε στην Ελληνική επικράτεια μέσω και προσωπικού.⁹

Για την κινητοποίηση του δυναμικού της Πολιτικής Προστασίας υπάρχει μία καθορισμένη οργάνωση ενός συστήματος ενεργειών, σε τέσσερις (4) ΦΑΣΕΙΣ:

ΦΑΣΗ 1 - Συνήθης ετοιμότητα (Κωδικός Σ): Η φάση αυτή περιλαμβάνει τις ενέργειες και τα μέτρα του κρατικού μηχανισμού που τον προετοιμάζουν για να αναλάβει τις απαιτούμενες δράσεις που θα χρειαστούν στις επόμενες φάσεις, γίνεται συλλογή και εκτίμηση των πληροφοριών που αφορούν την επικείμενη εκδήλωση ενός καταστροφικού φαινομένου, ενεργοποιούνται τα μέσα επικοινωνίας και γίνεται έλεγχος των μέσων πολιτικής προστασίας.

ΦΑΣΗ 2 - Αυξημένη ετοιμότητα (Κωδικός Α): Γίνεται κινητοποίηση του μηχανισμού πολιτικής προστασίας σε όλα τα επίπεδα, συνέρχονται τα επιτελικά και επιχειρησιακά όργανα και προετοιμάζονται για την αντιμετώπιση της επικείμενης καταστροφής, ενώ λαμβάνονται και τα απαιτούμενα προληπτικά μέτρα.

ΦΑΣΗ 3 - Άμεση Κινητοποίηση-Επέμβαση (Κωδικός Ε): Ενεργοποιείται το σύνολο του κρατικού μηχανισμού και των μέσων πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση του καταστροφικού φαινομένου, οι επιχειρησιακές αναλαμβάνουν ενεργό δράση, γίνεται ενημέρωση

⁹ Ν. 3013/2002, ΥΑ 1299/2003/ΥΠΕΣΔΔΑ, ΥΑ 3384/2006/ΥΠΕΣΔΔΑ

των πολιτών για τους κινδύνους ενώ ο κρατικός μηχανισμός μεριμνά για την επίλυση των άμεσων προβλημάτων των πολιτών που έχουν πληγεί από την καταστροφή.

ΦΑΣΗ 4 - Αποκατάσταση -Αρωγή: Γίνεται εκτίμηση των ζημιών από ειδικά συνεργεία του κράτους, παρέχεται η απαραίτητη βοήθεια στους πληγέντες ενώ λαμβάνονται και τα απαιτούμενα μέτρα για την αποκατάσταση των ζημιών και λαμβάνονται και οι αποφάσεις ώστε να αποφευχθεί ανάλογη καταστροφή στο μέλλον.

3.2. Σχεδιασμός σε Κάθε Βαθμίδα Διοίκησης

Το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» διατυπώνει το πλαίσιο σχεδιασμού για την αντιμετώπιση καταστροφικών φαινομένων, σε όλες τις βαθμίδες διοίκησης.¹⁰

- Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

Έχει το ρόλο του συντονιστή της σχεδίασης σε επίπεδο Υπουργείων, παρέχοντας σχετικές οδηγίες σχεδίασης και παρακολουθώντας την όλη διαδικασία. Επίσης είναι ο αρμόδιος φορέας για την έγκριση όλων των σχεδίων από κάθε επίπεδο διοίκησης.

- Υπουργεία

Καταρτίζουν τα Ειδικά Σχέδια της αρμοδιότητας τους για τα καταστροφικά φαινόμενα που αναφέρονται στο Σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» και τα υποβάλλουν στο Υπουργείο Εσωτερικών/ΓΓΠΠ για τελική έγκριση. Μετά την έγκριση τους από τη ΓΓΠΠ, αποστέλλονται στις Περιφέρειες της χώρας προκειμένου οι φορείς αυτοί να συντάξουν τα δικά τους σχέδια.

- Ένοπλες Δυνάμεις

Όσον αφορά το ρόλο των Ενόπλων Δυνάμεων στην Αντιμετώπιση των Φυσικών καταστροφών θα αναφερθούμε εκτενέστερα στο τέταρτο κεφάλαιο.

- Τοπική Αυτοδιοίκηση

Η διαχείριση σε επίπεδο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Περιφέρειες και Δήμοι), κατά την οποία, οι μικρότερες διοικητικές δομές της ελληνικής κοινωνίας ενδυναμώνονται σε πόρους (ανθρώπινο δυναμικό και μέσα), δράσεις και εσωτερικές δομές (π.χ. εθελοντικές ομάδες), ώστε να μπορούν να είναι ανθεκτικές, ικανές να ανακάμψουν, στους κινδύνους καταστροφών που τις απειλούν.

¹⁰ Υπουργική Απόφαση 1299/2003/ΥΠΕΣΔΔΑ (ΦΕΚ 423Β, 10 Απριλίου 2003), όπως συμπληρώθηκε με την Υπουργική Απόφαση 3384/2006/ΥΠΕΣΔΔΑ (ΦΕΚ 776Β, 28 Ιουνίου 2006).

- Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Τα σώματα ασφαλείας (Ελληνική Αστυνομία το Πυροσβεστικό Σώμα και το Λιμενικό Σώμα), σύμφωνα με το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των φυσικών και λοιπών καταστροφών διότι αποτελούν τις κύριες δυνάμεις πολιτικής προστασίας, με οργάνωση, εξειδίκευση, εξοπλισμό και μέσα.

3.3. Συνδρομή των Ενόπλων Δυνάμεων στην Πολιτική Προστασία

Οι Ένοπλες Δυνάμεις πέρα από το κύριο έργο τους για την φύλαξη των συνόρων της χώρας και της εδαφικής της ακεραιότητας, συνδράμουν τις ομάδες πολιτικής προστασίας της χώρας τόσο με τη διάθεση εξειδικευμένου ή όχι προσωπικού καθώς και μέσων, ανταποκρινόμενες σ'αυτά που προβλέπει το σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», έτσι το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Αμύνης (ΓΕΕΘΑ), προκειμένου να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις ανάγκες της πολιτικής προστασίας και αντιμετώπισης καταστροφών έχει συντάξει ειδικά σχέδια ανά κατηγορία καταστροφής ώστε να είναι έτοιμες και οργανωμένες οι μονάδες του, να ανταποκριθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα για να αντιμετωπίσουν μια καταστροφή και να συνδράμουν τους πληγέντες.

Συγκεκριμένα, έχει συντάξει σχέδια για τις ακόλουθες κατηγορίες καταστροφών:

- Δασική Πυρκαγιά: Συνδράμει κατά κύριο λόγο με τη έναρξη μέχρι το πέρας της αντιπυρικής περιόδου (1η Μαΐου έως 31η Οκτωβρίου) τη Πυροσβεστική Υπηρεσία κυρίως στο τομέα της επιτήρησης των δασικών εκτάσεων με την επάνδρωση πυροφυλακίων και εκτέλεση περιπόλων.
- Σεισμός: Μετά την εκδήλωση ενός σεισμικού φαινομένου συνδράμει τις ομάδες πολιτικής προστασίας με τη διάθεση μηχανημάτων του Μηχανικού για την διάνοιξη του οδικού δικτύου από κωλύματα και την αποκατάσταση των ζημιών, διαθέτει εξειδικευμένο προσωπικό για τη ανεύρεση επιζώντων μέσα στα ερείπια με την Κινητή Ομάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΚΟΜΑΚ), ενώ διαθέτει και τα μέσα μεταφοράς τόσο πλωτά όσο και εναέρια για τη γρήγορη μεταφορά μηχανημάτων, προσωπικού και εφοδίων απαραίτητων για την ανακούφιση των πληγέντων και για την αποκατάσταση των ζημιών.
- Πλημμύρα: Κατά την εκδήλωση μιας πλημμύρας ή την εμφάνιση ενός άμεσου κινδύνου για την υπερχείλιση ενός ποταμού διατίθενται από τις Ένοπλες Δυνάμεις μηχανήματα και προσωπικό του Μηχανικού για την δημιουργία αντιπλημμυρικών έργων και την αποκατάσταση ζημιών, ενώ διατίθενται και πνευστοί λέμβοι και προσωπικό για τη διάσωση των εγκλωβισμένων και τη μεταφορά εφοδίων.
- Έντονη χιονόπτωση-χιονοθύελλα-παγετός: Συνδράμει με μηχανήματα του Μηχανικού για τον αποχιονισμό των δρόμων καθώς και μέσα για μεταφορά εφοδίων σε αποκλεισμένες περιοχές και ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό για τη διάσωση αποκλεισμένων ατόμων σε ορεινές περιοχές.

- ΠΡΒΧ συμβάντων: Οι Ένοπλες Δυνάμεις έχουν δημιουργήσει ειδική μονάδα (ΕΔΛΟ/ΠΒΧ) για την αντιμετώπιση ΠΡΒΧ συμβάντων η οποία απαρτίζεται από εξειδικευμένο προσωπικό κατάλληλα εξοπλισμένο ώστε να επέμβει μετά από την εκδήλωση ενός συμβάντος ή ατυχήματος, να απομακρύνει τα θύματα και να απολυμάνει την περιοχή από τους μολυσματικούς παράγοντες.

- Μεγάλα θαλάσσια ατυχήματα: Κατά την εκδήλωση ενός μεγάλου θαλάσσιου συμβάντος οι ένοπλες Δυνάμεις μέσω του Πολεμικού Ναυτικού και της Πολεμικής Αεροπορίας και σε συνεργασία με το Λιμενικό Σώμα επεμβαίνουν με ναυτικά και αεροπορικά μέσα για την διάσωση των ναυαγών, ενώ παράλληλα έχουν όλο το 24ωρο μονάδες σε άμεση ετοιμότητα για να αναλάβουν επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης μετά από την εκδήλωση ενός θαλάσσιου ατυχήματος.

- Μεγάλα οδικά, σιδηροδρομικά ατυχήματα και κατάρρευση γέφυρας: Επεμβαίνει με μέσα και προσωπικού του Μηχανικού για τον απεγκλωβισμό των θυμάτων, την απομάκρυνση των συντριμμιών για την αποκατάσταση της κυκλοφορίας ενώ σε περίπτωση κατάρρευσης γέφυρας το Μηχανικό έχει τη δυνατότητα και τον εξοπλισμό για την κατασκευή προσωρινών γεφυρών στρατιωτικού τύπου και την αποκατάσταση προσωρινά της κυκλοφορίας.

Κεφάλαιο 4.

Ένοπλες Δυνάμεις και Αντιμετώπιση Καταστροφών

4.1. Εισαγωγή

Οι ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις στα πλαίσια της συνεργασίας τους με τον υπόλοιπο κρατικό μηχανισμό και τη συνδρομή τους στις δυνάμεις Πολιτικής Προστασίας, έχουν δημιουργήσει εξειδικευμένες στρατιωτικές μονάδες, οι οποίες αποτελούνται από κατάλληλα εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό - προσωπικό. Το προσωπικό αυτό, σε συνδυασμό με τον ειδικό εξοπλισμό, συμμετέχει στην αντιμετώπιση των φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών, στον εντοπισμό και διάσωση ατόμων μετά από μία καταστροφή, στην απομάκρυνση και συγκέντρωση συντριμμίων, αποκατάσταση των ζημιών καθώς και στην μεταφορά υλικών και προσωπικού στην πληγείσα περιοχή και στην απομάκρυνση των πληγέντων από τον τόπο της καταστροφής.

Από το 2010, η συνδρομή των Ενόπλων Δυνάμεων σε επιχειρήσεις Πολιτικής Προστασίας για αντιμετώπιση των πυρκαγιών ειδικότερα και των φυσικών καταστροφών γενικότερα, οργανώνεται μέσω του Σχεδίου «ΔΕΥΚΑΛΙΩΝ».¹¹(<http://crisis.army.gr>) Η συνδρομή αυτή των ΕΔ γίνεται από συγκεκριμένα εκπαιδευμένα τμήματα που υπόκεινται στον επιχειρησιακό έλεγχο του ΓΕΕΘΑ, προς υποστήριξη των Πυροσβεστικών και άλλων Δυνάμεων στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών. Το διατιθέμενο προσωπικό των ΕΔ για την εφαρμογή του Σχεδίου «ΔΕΥΚΑΛΙΩΝ» ανέρχεται στα 1.174 άτομα. Στο υπόψη προσωπικό συμπεριλαμβάνονται:

- Ειδικά εκπαιδευμένα και εξοπλισμένα τμήματα των 34 δεκαμελών ομάδων ή 341 άτομα στο σύνολο, σύμφωνα με την οργάνωση του Πυροσβεστικού Σώματος (ΠΣ).
- Χειριστές – Συνοδηγοί μηχανημάτων & ειδικών οχημάτων, 173 άτομα.
- Η Κινητή Ομάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΚΟΜΑΚ) της ΠΑ.
- Η Κινητή Ομάδα Συντήρησης Υποβρυχίων και Θαλασσίων Εγκαταστάσεων (ΚΟΣΥΘΕ) της ΠΑ.

¹¹ Σκοπός του Σχεδίου «ΔΕΥΚΑΛΙΩΝ» είναι η συνδρομή των Ε.Δ. στις δυνάμεις Π.Π. της χώρας, με ειδικά τμήματα κατάλληλα εκπαιδευμένα και εξοπλισμένα για την αντιμετώπιση καταστάσεων εκτάκτων αναγκών.

- 31η Μοίρα Επιχειρήσεων Έρευνας Διάσωσης (ΜΕΕΔ) της ΠΑ.
- Προσωπικό πληρωμάτων ελικοπτέρων CHINOOK του ΣΞ.
- Προσωπικό για θέματα Διοικητικής Μέριμνας.
- Επιπλέον, για συνδρομή σε περιπτώσεις αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών, δύναται να εμπλακεί προσωπικό για:
 - ✓ ανάληψη αποστολής ανθρωπιστικής βοήθειας, δύναμη 621 ατόμων
 - ✓ συμμετοχή στο έργο της δασοπροστασίας κατά τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου για εκτέλεση εποχούμενων περιπολιών επιτήρησης, δύναμη 4600 ατόμων
 - ✓ επάνδρωση πυροφυλακίων των ΕΔ, δύναμη 800 άτομα.
- Επιπρόσθετα, εμπλέκεται ιπτάμενο προσωπικό για χειρισμό Πυροσβεστικών Αεροσκαφών της ΠΑ, 216 άτομα και προσωπικό εδάφους υποστήριξης 420 άτομα.
- Ο συνολικός αριθμός του παραπάνω διατιθέμενου-εμπλεκόμενου προσωπικού των ΕΔ, για συνδρομή σε αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών ανέρχεται σε **7.831** άτομα.

4.2. Εξειδικευμένες Μονάδες ΕΔ στην Αντιμετώπιση Καταστροφών

- **747 Ειδικό Τάγμα Μηχανικού (ETMX)**

Τον Ιανουάριο του 2008 αποφασίστηκε να ιδρυθεί το 747 Ειδικό Τάγμα ΜΧ (747 ETMX) το οποίο συγκροτήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2008 στο Στρατόπεδο «Σχοινιά Α» στον Τύρναβο Λάρισας. Τον Ιούνιο του 2010, γίνεται η μεταστάθμευσή του στο Στρατόπεδο «ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ» στο Λουτράκι Κορινθίας, με στόχο να βρίσκεται κοντά σε κεντρικό κόμβο συγκοινωνιών για να εξασφαλίζεται η άμεση και γρήγορη μεταφορά του, καθώς και κοντά στις ευαίσθητες περιοχές της Πελοποννήσου και των Ν. Αττικής και Ευβοίας, οι οποίες στατιστικά πλήττονται συχνότερα από φυσικές καταστροφές.

Το 747 ETMX συμμετέχει κατά την εφαρμογή τους στα σχέδια «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» και «ΔΕΥΚΑΛΙΩΝ», με διάθεση μηχανημάτων και ειδικών οχημάτων και με την τήρηση του Ειδικού Τμήματος Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΕΤΑΚ) ως εφεδρεία. Συνεργάζεται άμεσα με τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό και με την ΕΜΑΚ του Πυροσβεστικού Σώματος για την εκπαίδευση του προσωπικού του με ειδικότητα Διασωστών, Πυροσβεστών και Συνοδών Σκύλων Διάσωσης.

Επίσης, για την ρεαλιστικότερη εκπαίδευση του προσωπικού έχουν κατασκευασθεί εντός του Στρατοπέδου Πύργοι Αναρρίχησης, Στίβος Απεγκλωβισμού θυμάτων

από όχημα και προσομοίωμα διώροφου κτιρίου, ενώ βρίσκονται υπό κατασκευή σκοπευτήριο και στίβος εργατικών ατυχημάτων.

Το Ειδικό Τμήμα Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΕΤΑΚ) έχει μέγεθος Διμοιρίας, ανήκει στο Λόχο Διοικήσεως του 747 ΕΤΜΧ και σε αυτό υπάγονται 4 Ομάδες: μία Ομάδα Πυρόσβεσης και τρεις Ομάδες Διάσωσης. Αποστολή του είναι η έρευνα, διάσωση, παροχή Α' βοηθειών, μεταφορά θυμάτων από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές, αυτόνομα ή σε συνεργασία με τις λοιπές Πολιτικές ή Στρατιωτικές υπηρεσίες διάσωσης.

Το 747 ΕΤΜΧ είναι εξοπλισμένο με τα κατάλληλα υλικά, για να εκπληρώσει με αποτελεσματικότητα το έργο του, όπως εξειδικευμένα χωματουργικά μηχανήματα και οχήματα κατασκευής δρόμων, μηχανήματα απεγκλωβισμού και διάσωσης, ιατρικό εξοπλισμό για παροχή Α' βοηθειών, συσκευές GPS καθώς και επικοινωνιακό εξοπλισμό για την επικοινωνία των ομάδων με το κέντρο επιχειρήσεων, ενώ και η προσφορά της μονάδας μετά από καταστροφές ή και σε συνθήκες καταστάσεις είναι ιδιαίτερα μεγάλη.

Εικόνα 7: Άσκηση ΤΑΜΣ «Φύλακας Άγγελος» του 747 ΕΤΜΧ του ΣΞ
(https://army.gr/koinoniki_prosfora)

- **383 Μοίρα Ειδικών Επιχειρήσεων & Αεροπυρόσβεσης**

Αποτελεί μοίρα της Πολεμικής Αεροπορίας με έδρα το Α/Δ ΜΙΚΡΑΣ της Θεσσαλονίκης, ανήκει στη Διοίκηση Αεροπορικής Υποστήριξης και η κύρια αποστολή της είναι η αεροπυρόσβεση. Είναι μία ιδιαίτερα απαιτητική διαδικασία που απαιτεί ειδικά αεροσκάφη και εξειδικευμένες γνώσεις από τους πιλότους, καθώς καλούνται να αντιμετωπίσουν απρόβλεπτες πολλές φορές συνθήκες κατά τη διάρκεια των ρίψεων στα πύρινα μέτωπα.

Επιχειρούν εξειδικευμένα αεροσκάφη (υδροπλάνα), τύπου CL-415 "CANADAIR", τα οποία είναι κατασκευασμένα και εξοπλισμένα για τη συλλογή νερού από υδάτινες μάζες (θάλασσα, λίμνες) και τη ρίψη τού όγκου νερού στην εστία της πυρκαγιάς, δίνοντας τη δυνατότητα καταπολέμησης πυρκαγιών σε δυσπρόσιτα μέρη ή σε μέρη που δεν μπορούν να προσεγγίσουν τα επίγεια τμήματα της πυροσβεστικής. Αποτελούν έναν πολλαπλασιαστή ισχύος στη μάχη έναντι των δασικών πυρκαγιών. Διοικητικά η Μοίρα υπάγεται στη Πολεμική

Αεροπορία και επιχειρησιακά στο Πυροσβεστικό Σώμα, το οποίο τα χρησιμοποιεί κατά τους θερινούς κυρίως μήνες.

Τα αεροσκάφη επιχειρούν κατά τη διάρκεια της ημέρας, κατά τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου και βρίσκονται σε ετοιμότητα 20λεπτών στο αεροδρόμιο, ενώ πέραν της κύριας αποστολής τους αναλαμβάνουν και δευτερεύουσες αποστολές όπως αποστολές έρευνας-διάσωσης, εκμεταλλευόμενα τη δυνατότητα προσθαλάσσωσης και αποστολές ελαφριάς τακτικής μεταφοράς τόσο κατά τη διάρκεια της ημέρας όσο και της νύκτας.

Εικόνα 8: Βασικό Πτητικό Μέσο της 383 ΜΕΕΑ (<https://haf.gr/383meeafoto>)

- **Κινητή Ομάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΚΟΜΑΚ)**

Η Κινητή Ομάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΚΟΜΑΚ) συστάθηκε το 2000, μετά το σεισμό της 9ης Σεπτεμβρίου 1999, με επίκεντρο τη Πάρνηθα, που έπληξε την Αθήνα και προκάλεσε μεγάλες καταστροφές. Η ΚΟΜΑΚ έχει ως αποστολή την οργάνωση και εκτέλεση επιχειρήσεων αντιμετώπισης καταστροφών σε εγκαταστάσεις της ΠΑ. Υπό ειδικές συνθήκες, κατόπιν εγκρίσεως του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας ΓΕΕΘΑ, επεμβαίνει προς όφελος των λοιπών Κλάδων των ΕΔ ή του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου.

Το προσωπικό της ΚΟΜΑΚ έχει εκπαιδευθεί στο αντίστοιχο σχολείο της 206 ΠΑΥ, σε διασωστικά σχολεία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού (ΕΕΣ), καθώς και σε αντίστοιχα στρατιωτικά σχολεία «Urban Search and Rescue» (USAR) στην Ελβετία, τη Γαλλία και το Ισραήλ. Στελέχη της ΚΟΜΑΚ έχουν αποφοιτήσει από τη Σχολή Αλεξιπλωτιστών (ΣΧΑΛ) και τα Σχολεία Υποβρύχιων Αποστολών, Αυτοδυτών, Ναυαγσωστών και Μηχανοσωστών της 206 ΠΑΥ. Οι ομάδες της ΚΟΜΑΚ βρίσκονται διαρκώς σε επιφυλακή ώστε σε περίπτωση μιας καταστροφής να μεταβούν άμεσα στην πληγείσα περιοχή.

Η μεταφορά των ομάδων γίνεται κατά κύριο λόγο με αεροπορικά μέσα για επίτευξη μεγαλύτερης ταχύτητας μεταφοράς, ενώ πριν την έλευση της ομάδας καταφθάνει στη

πληγείσα περιοχή ομάδα αναγνωρίσεως, η οποία κάνει αναγνώριση της περιοχής και εκτίμηση της κατάστασης ή από αέρος με Ε/Π ή από το έδαφος, ώστε όταν καταφθάσει η υπόλοιπη ομάδα και να οργανωθεί το κέντρο επιχειρήσεων, να ξεκινήσουν αμέσως οι έρευνες για τον εντοπισμό και διάσωση των τυχόν επιζώντων.

Η KOMAK διαθέτει ειδικό φορητό διασωστικό εξοπλισμό και μηχανήματα διάτρησης και κοπής διαφόρων οικοδομικών υλικών και διάνοιξης οπών για τη δημιουργία διόδων σε ερείπια κτιρίων, υλικά υποστύλωσης για την ασφαλή εργασία των ομάδων διάσωσης καθώς και ειδικά μηχανήματα απεγκλωβισμού των θυμάτων. Επίσης, διαθέτει ειδικές οπτικοακουστικές συσκευές ανίχνευσης εγκλωβισμένων ατόμων που παρέχουν τη δυνατότητα στους διασώστες να εντοπίζουν άτομα κάτω από τους όγκους των ερειπίων, να εκτιμούν τη κατάσταση υγείας τους και να έρχονται σε επικοινωνία μαζί τους, για εκτίμηση της ψυχολογικής τους κατάστασης και παροχή ψυχολογικής υποστήριξης.

Επίσης σημαντικό ρόλο στις ομάδες διάσωσης και κυρίως στο τομέα ανεύρεσης και διάσωσης εγκλωβισμένων παίζουν οι ειδικά εκπαιδευμένοι σκύλοι οι οποίοι μαζί με τους συνοδούς τους εντοπίζουν επιζώντες που έχουν εγκλωβιστεί και σε συνδυασμό με τον τεχνικό εξοπλισμό, να υποδεικνύουν την ακριβή θέση τους και να επιτρέπουν τη γρήγορη και ασφαλή διάσωση. Τέλος, η Ομάδα υποστηρίζεται από τη 206 ΠΑΥ σε περίπτωση ανάγκης χρήσης βαρέων οχημάτων και μηχανημάτων.

Τα τελευταία χρόνια, η KOMAK έχει συμμετάσχει σε διασωστικές ασκήσεις τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό σε συνεργασία με την Ειδική Μονάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΕΜΑΚ), τον ΕΕΣ και την Τουρκική «ΑΚΥΤ». Επίσης, η KOMAK συμμετέχει σε μεγάλης κλίμακας διακλαδικές ασκήσεις, που διοργανώνονται από το ΓΕΕΘΑ με τη συμμετοχή χωρών του Μεσογειακού Διαλόγου. Στο πλαίσιο της υλοποίησης των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ) μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, η KOMAK συμμετείχε στην πρώτη κοινή στρατιωτική Ελληνοτουρκική άσκηση αντιμετώπισης καταστροφών στην Άγκυρα συνεπιχειρώντας με διασώστες του Τάγματος «ΔΑΚ», που ανήκει στις Τουρκικές Ειδικές Δυνάμεις.

Η KOMAK τίθεται άμεσα σε επιφυλακή σε μείζονα αεροπορικά ατυχήματα. Στο πλαίσιο αυτό, η ομάδα συμμετείχε στον απεγκλωβισμό θυμάτων (με συγκεκριμένη αποστολή επικεντρωμένη στο θάλαμο διακυβέρνησης) κατά το μείζον αεροπορικό ατύχημα της εταιρείας HELIOS. Σημαντική ήταν επίσης και η συμβολή της KOMAK στις επιχειρήσεις έρευνας-διάσωσης στις πυρόπληκτες περιοχές της Ηλείας το καλοκαίρι του 2007.

Τέλος, προσωπικό της KOMAK, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ), παρέχει συστηματικά εκπαίδευση ενηλίκων ανά την επικράτεια στο πλαίσιο της ευαισθητοποίησης του πληθυσμού σε θέματα αντιμετώπισης καταστροφών.

Εικόνα 9: Κινητή Ομάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΚΟΜΑΚ)
(<https://haf.gr/komak/foto>)

- **384 Μοίρα Έρευνας & Διάσωσης**

Η 384 Μοίρα έρευνας και διάσωσης εδρεύει στην αεροπορική βάση της Ελευσίνας και υπάγεται στη 112 Πτέρυγα Μάχης της Πολεμικής Αεροπορίας, ιδρύθηκε το 2006 και έχει ως κύρια αποστολή την εκτέλεση αποστολών έρευνας και διάσωσης (SAR) σε περίοδο ειρήνης και τη διεξαγωγή έρευνας και διάσωσης Μάχης (CSAR) σε περίοδο πολέμου.

Χρησιμοποιεί ειδικά εξοπλισμένα για αυτό το ρόλο Ε/Π AS-332C1 "SUPER PUMA" τα οποία έχουν τη δυνατότητα εκτέλεσης επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης τόσο την ημέρα όσο κατά τη διάρκεια της νύχτας, με σχεδόν οποιασδήποτε καιρικές συνθήκες, ενώ στα Ε/Π επιβαίνουν ειδικά εκπαιδευμένοι δύτες-διασώστες, για τη περισυλλογή ναυαγών από τη θάλασσα.

Τα Ε/Π μετασταθμεύουν σε αεροδρόμια διασποράς για την αποτελεσματική κάλυψη του ελλαδικού χώρου. Παράλληλα, αναλαμβάνουν δευτερεύουσες αποστολές όπως η παροχή εφοδίων σε απομονωμένες περιοχές καθώς και μεταφορές προσωπικού και υψηλών προσώπων. Επιπλέον, εκτελούν αεροδιακομιδές ασθενών και τραυματιών, επ' ωφελεία του ΕΚΑΒ ενώ έχουν συμμετάσχει και σε ανθρωπιστικές αποστολές στο εξωτερικό (Δεκέμβριος 2010, στη Βόρειο Αλβανία σε αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας μετά τις καταστροφικές πλημμύρες που έπληξαν την περιοχή- Φεβρουάριος 2012, στο Μαυροβούνιο).

Εικόνα 10: 384 Μοίρα Έρευνας & Διάσωσης (<https://haf.gr/384> foto)

- **Μονάδα Μελετών και Κατασκευών (ΜΟ.Μ.ΚΑ.)**

Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (ΥΠ.ΕΘ.Α.) δύναται, να συμπράττει στη μελέτη και την εκτέλεση έργων τοπικού ενδιαφέροντος με φορείς του δημοσίου τομέα καθώς και της τοπικής αυτοδιοίκησης στο πλαίσιο προγραμματικών συμβάσεων, υπό την προϋπόθεση ότι η υλοποίησή τους συμβάλλει μεταξύ άλλων στην επαύξηση των επιχειρησιακών δυνατοτήτων των Ενόπλων Δυνάμεων στην περιοχή. Για το σκοπό αυτό το 2016, συνιστάται νέα υπηρεσία στο Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας (ΓΕΕΘΑ), με τον τίτλο «Μονάδα Μελετών και Κατασκευών» (ΜΟ.Μ.ΚΑ.), η οποία εκπροσωπεί το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας στο πλαίσιο των ως άνω συμβάσεων, ως φορέας εκπόνησης της μελέτης ή υλοποίησης του έργου.

Στο πλαίσιο κάθε προγραμματικής σύμβασης που συνάπτει η ΜΟ.Μ.ΚΑ. ρυθμίζονται το αντικείμενο, ο σκοπός και το περιεχόμενο των αναλαμβανόμενων έργων ή των μελετών, ο προϋπολογισμός τους, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της ΜΟ.Μ.ΚΑ. και των συμπραττούντων υπηρεσιών, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης των αναλαμβανόμενων έργων ή των μελετών, ο τρόπος κάλυψης των αναγκών για την εκπλήρωση της σύμβασης δαπανών της ΜΟ.Μ.ΚΑ. και οι λεπτομέρειες της καταβολής τους, η διάρκεια της σύμπραξης, το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής των ρυθμίσεων της σύμβασης, οι αρμοδιότητες του οργάνου αυτού, οι όροι διαπίστωσης της εκπλήρωσης των καθηκόντων της ΜΟ.Μ.ΚΑ., οι όροι άσκησης του τεχνικού, οικονομικού και λογιστικού ελέγχου του κυρίου του έργου κατά τις φάσεις εκπλήρωσης του αναλαμβανόμενου έργου ή της μελέτης από τη ΜΟ.Μ.ΚΑ. και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Σε περιπτώσεις μεγάλων καταστροφών η Μονάδα διατίθεται προς υποστήριξη των αποστολών έρευνας – διάσωσης και αποκατάστασης.

Εικόνα 11: Μονάδα Μελετών και Κατασκευών (ΜΟ.Μ.ΚΑ.) (<https://army.gr/koinoniki-prosfora/foto>)

- **Ειδικός Διακλαδικός Λόχος Πυρηνικής Βιολογικής Χημικής Άμυνας (ΕΔΛΟ/ΠΒΧ)**

Αποστολή του ΕΔΛΟ/ΠΒΧ είναι η παροχή υποστήριξης σε περίπτωση ΧΒΡΠ συμβάντος ή σοβαρής περιβαλλοντικής μόλυνσης, καθώς και η συνδρομή στην πολιτεία, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων του, προς αντιμετώπιση περιβαλλοντολογικής μόλυνσης συνεπεία απελευθέρωσης άλλης πλην πολέμου (ΑΑΠΠ) ραδιολογικών, βιολογικών και χημικών ουσιών. Οι επιχειρησιακές δυνατότητές του είναι όπως παρακάτω:

- ✓ Επεμβαίνει το ταχύτερο δυνατόν στην περιοχή του συμβάντος, με ανάλογη κλιμάκωση της ετοιμότητάς του και συμμετέχει σε επιχειρήσεις σε ΧΒΡΠ περιβάλλον, διάρκειας έως 5 ημερών.
- ✓ Διεξάγει ΧΒΡΠ αναγνώριση, ανίχνευση, ταυτοποίηση, επισκόπηση, επιτήρηση και παρακολούθηση.
- ✓ Εκτελεί πλήρη κύκλο απολύμανσης (επιχειρησιακή και επιμελημένη).
- ✓ Αναπτύσσει ΧΒΡΠ κέντρο ελέγχου, προειδοποίησης και αναφορών.
- ✓ Παρέχει επείγουσα υγειονομική υποστήριξη εντός μολυσμένης περιοχής, σε Απώλειες Υγείας (ΑΥ) από ΧΒΡΠ ουσίες, ή Τοξικές Βιομηχανικές Ουσίες (ΤΒΟ).
- ✓ Εφαρμόζει υγειονομική διαλογή και παρέχει υγειονομική περίθαλψη ρόλου «1» (Α΄ βαθμού) στις ΑΥ από ΧΒΡΠ ουσίες ή ΤΒΟ.
- ✓ Απολυμαίνει ΑΥ από ΧΒΡΠ ουσίες ή ΤΒΟ.
- ✓ Εκτελεί διακομιδή των απολυμασμένων

Εικόνα 12: Ειδικός Διακλαδικός Λόχος Πυρηνικής Βιολογικής Χημικής Άμυνας
(<https://army.gr/koinoniki/prosfora/foto>)

- **Λοιπές μονάδες των τριών κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων**

Ο ΣΞ, πλέον των ειδικών Μονάδων, τηρεί σε επιφυλακή για την εκτέλεση των σχεδίων «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» και «ΔΕΥΚΑΛΙΩΝ» τα παρακάτω:

Τμήματα Εξειδικευμένου Προσωπικού

- ✓ 31 ατόμων, με έδρα τον Βόλο.
- ✓ 96 ατόμων, με έδρα τη Νέα Σάντα Κιλκίς.
- ✓ 10 ατόμων, με έδρα το Μάλεμε Χανίων.
- ✓ 22 ατόμων, με έδρα τον Ασπρόπυργο Αττικής.
- ✓ 32 ατόμων, με έδρα τον Αυλώνα Αττικής.

Τμήματα Μηχανικού

Σε όλη την Ελλάδα τηρούνται σε επιφυλακή τμήματα ΜΧ που διαθέτουν εξειδικευμένο προσωπικό, μέσα και μηχανήματα ΜΧ έτοιμα να επέμβουν σε κάθε έκτακτη ανάγκη. Ειδικότερα:

✓ Στη Σίνδο Θεσσαλονίκης τηρούνται 2 προωθητές γαιών (Π/Θ), 4 ισοπεδωτές γαιών (Ι/Σ), 4 φορτωτές - εκσκαφείς τάφρων (Φ/Τ-Ε/Τ), 5 φορτωτές γαιών (Φ/Τ), 3 εκσκαφείς τάφρων (Ε/Τ), 11 ανατρεπόμενα (Α/Τ) οχήματα, 8 αεροσυμπιεστές (Α/Σ), 3 ρυμουλκά (Ρ/Μ) οχήματα, 2 οδοστρωτήρες (Ο/Σ).

✓ Στην Αργυρούπολη Κιλκίς τηρούνται 3 Π/Θ, 1 Ι/Σ, 1 Φ/Τ-Ε/Τ, 1 Α/Τ, 2 Α/Σ, 2 Ρ/Μ.

✓ Στον Βόλο τηρούνται 2 Π/Θ, 1 Ι/Σ, 2 Φ/Τ-Ε/Τ, 1 Φ/Τ, 1 Α/Τ, 2 Α/Σ, 2 Ρ/Μ.

✓ Στις Αχαρνές Αττικής τηρούνται 3 Π/Θ, 2 Ι/Σ, 2 Φ/Τ-Ε/Τ, 2 Φ/Τ, 2 Α/Τ, 2 Α/Σ, 2 Ρ/Μ

✓ Στο Λουτράκι τηρούνται 5 Π/Θ, 4 Ι/Σ, 6 Φ/Τ-Ε/Τ, 3 Φ/Τ, 4 Ε/Τ, 7 Α/Τ, 7 Α/Σ, 6 Ρ/Μ, 2 Ο/Σ.

Τμημάτων Αρωγής, με αποστολή την υγειονομική υποστήριξη του πληθυσμού

Σε όλη την Ελλάδα τηρούνται σε επιφυλακή τμήματα υγειονομικού με αποστολή την υγειονομική υποστήριξη του πληθυσμού των πληγείσων περιοχών. Αναλυτικότερα:

✓ Σε 1ο Χρόνο (2 ώρες)

Συγκροτούνται 3 ομάδες συνολικής δύναμης 17 ατόμων με έδρα την Αθήνα, 3 ομάδες συνολικής δύναμης 17 ατόμων με έδρα τη Θεσσαλονίκη και 1 ομάδα των 7 ατόμων, με έδρα τη Λάρισα, αποτελούμενες από ιατρό παθολόγο, αναισθησιολόγο, νοσηλεύτη και κτηνίατρο.

✓ Σε 2ο Χρόνο (6 ώρες)

○ Συγκροτούνται στην Αθήνα από το 401 Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο Αθηνών, 2 ομάδες των 13 ατόμων και 2 ομάδες των 10 ατόμων του Υγειονομικού Τμήματος Ενίσχυσης Νήσων (ΥΤΕΝ) και 1 ομάδα των 6 ατόμων του Χειρουργικού Τμήματος Μικρονήσων (ΧΤΜ), συνολικής δύναμης 52 ατόμων.

○ Συγκροτούνται στη Θεσσαλονίκη από το 424 Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο Εκπαίδευσης, 2 ομάδες των 13 ατόμων, ανάλογης σύνθεσης με τις ομάδες των ΥΤΕΝ, συνολικής δύναμης 26 ατόμων.

○ Συγκροτείται στη Λάρισα από το 404 Γενικό Στρατιωτικό Νοσοκομείο, 1 ομάδα των 4 ατόμων.

✓ Σε 3ο Χρόνο (24 ώρες)

Τηρείται από τη Διεύθυνση Υλικού Πολέμου του ΓΕΣ απόθεμα σκηνών για την ανάπτυξη καταυλισμού 100 ατόμων, με μέριμνα της Ανώτατης Στρατιωτικής Διοίκησης Υποστήριξης Στρατού (ΑΣΔΥΣ). Η δυνατότητα υφίσταται σε διακλαδικό επίπεδο.

4.3. Δυνατότητες για την Αντιμετώπιση Καταστροφών

Οι Ένοπλες Δυνάμεις έχουν κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά καθώς και πρόσβαση σε μέσα που τις κάνουν αποτελεσματικές στην αντιμετώπιση των φυσικών και τεχνολογικών

καταστροφών, αποτελώντας έτσι μια σημαντική δύναμη στη διάθεση της πολιτείας για να την χρησιμοποιήσει όταν οι λοιπές μονάδες Πολιτικής Προστασίας έχουν εξαντληθεί ή το συμβάν ξεπερνά τις δυνατότητες τους, αυτά τα χαρακτηριστικά είναι τα εξής:¹²

Μέσα μεταφοράς: Οι Ένοπλες Δυνάμεις κατέχουν πληθώρα οχημάτων τόσο μεταφοράς προσωπικού όσο και εφοδίων, οχήματα τα οποία στο μεγαλύτερο αριθμό τους έχουν δυνατότητα για χρήση εκτός δρόμου κατάλληλα έτσι για χρήση σε περιβάλλον μιας φυσικής καταστροφής όπου το μεγαλύτερο, αν όχι το σύνολο των δρόμων θα έχει καταστραφεί. Επίσης κατέχουν και μεγάλο αριθμό αεροπορικών μέσων τα οποία επιτρέπουν τη ταχεία μεταφορά προσωπικού και μέσων, τη ρίψη από αέρος εφοδίων σε αποκλεισμένες και απροσπέλαστες οδικώς περιοχές, ενώ κυρίως τα ελικόπτερα έχουν εξαιρετικές δυνατότητες για τη χρησιμοποίησή τους σε επιχειρήσεις έρευνας-διάσωσης. Τα πολεμικά πλοία κάθε τύπου έχουν δυνατότητα εκτέλεσης επιχειρήσεων έρευνας-διάσωσης στη θάλασσα πολλές φορές με δυσμενείς καιρικές συνθήκες, τη μεταφορά εφοδίων και προσωπικού σε νησιά ή παραθαλάσσιες περιοχές, δυνατότητα εκκένωσης μεγάλου αριθμού από τον πληγέντα πληθυσμό, δυνατότητα στέγασης κάποιου αριθμού πληγέντων, παροχή βασικής ιατρικής περίθαλψης, ενώ κάποιοι τύποι πλοίου έχουν τη δυνατότητα ηλεκτροδότησης μιας μικρής περιοχής με τα ηλεκτροπαραγωγικά ζεύγη που έχουν.

Εξειδίκευση στις επιχειρήσεις έρευνας- διάσωσης: Κατέχουν ειδικά εκπαιδευμένα άτομα και εξοπλισμένα μέσα για τον εντοπισμό και διάσωση ατόμων τόσο στη στεριά όσο και στη θάλασσα, καθώς και εξειδικευμένες μονάδες για τον εντοπισμό και διάσωση εγκλωβισμένων σε ερείπια ατόμων οι οποίες θα συνδράμουν τις αντίστοιχες ομάδες της πολιτικής προστασίας στο έργο τους. Το Πολεμικό Ναυτικό και η Πολεμική Αεροπορία σε συνδυασμό με το Λιμενικό Σώμα εκτελούν διαρκώς στα πλαίσια των αποστολών τους επιχειρήσεις έρευνας διάσωσης και κυρίως στη θάλασσα είναι οι αρμόδιοι φορείς διενέργειας διασώσεων υπό τις εντολές του Εθνικού Κέντρου Συντονισμού Έρευνας Διάσωσης (ΕΚΣΕΔ), που υπάγεται στο Λιμενικό Σώμα.

Δυνατότητες αναγνώρισης και επιτήρησης: Με τα μέσα και το προσωπικό τους, μπορούν να πραγματοποιήσουν σε σύντομο χρονικό διάστημα αναγνωρίσεις μεγάλης έκτασης περιοχών και σε συνδυασμό με τους υψηλής ακρίβειας χάρτες που κατέχουν να εκτιμήσουν τη κατάσταση, να κάνουν εκτίμηση των ζημιών καθώς και να βρουν τους ασφαλέστερους δρόμους πρόσβασης σε μία αποκλεισμένη περιοχή, διευκολύνοντας έτσι το έργο των υπόλοιπων ομάδων πολιτικής προστασίας, ενώ παρέχουν και πληροφορίες για την κατάσταση στο κέντρο επιχειρήσεων και στην ηγεσία.

Κατοχή εξοπλισμού ΧΒΡΠ πολέμου: Η κατοχή του κατάλληλου εξοπλισμού (μάσκες, στολές, μετρητές ραδιενέργειας, συστήματα αποπλύσεως και απολύμανσης) μπορούν να φανεί ιδιαίτερα χρήσιμος, σε περίπτωση ενός μεγάλης εκτάσεως τεχνολογικού ατυχήματος όπου υπάρχει έκλυση χημικών ή ραδιενεργών παραγόντων ή σε περίπτωση τρομοκρατικού χτυπήματος όπου πιθανών θα χρησιμοποιηθούν βιολογικοί, χημικοί ή ραδιενεργοί παράγοντες οι οποίοι θα καταστήσουν επικίνδυνη την προσέγγιση των μονάδων πολιτικής προστασίας οι οποίες θα εκτεθούν και αυτές στους μολυσματικούς παράγοντες.

¹² Federal Emergency Management Agency – FEMA/ IS-75: Military Resources in Emergency Management, <https://www.fema.gov/>

Επικοινωνιακός εξοπλισμός: Οι Ένοπλες Δυνάμεις λόγω της αποστολής τους κατέχουν εξειδικευμένο επικοινωνιακό εξοπλισμό ο οποίος εκτείνεται από φορητούς πομπодέκτες μέχρι δορυφορικά συστήματα καθώς και εκπαιδευμένο προσωπικό για το χειρισμό των συστημάτων αυτών. Με τα μέσα αυτά παρέχεται η δυνατότητα άρτιας επικοινωνίας τόσο των ομάδων που επιχειρούν στη περιοχή του συμβάντος με το τοπικό επιχειρησιακό κέντρο όσο και με το βασικό κέντρο επιχειρήσεων της πολιτικής προστασίας, μεταδίδοντας σε πραγματικό χρόνο (real time), ομιλία, δεδομένα και εικόνα από τη περιοχή του συμβάντος, επιτρέποντας τη καλύτερη οργάνωση των επιχειρήσεων αποκατάστασης και καλύτερο καταμερισμό των πόρων, ενώ παράλληλα, υπάρχει ανανέωση των αναγκών και γρήγορη διαβίβαση των εντολών.

Ετοιμότητα προσωπικού: Ένα σημαντικό πλεονέκτημα των Ενόπλων Δυνάμεων είναι ότι έχουν προσωπικό σε ετοιμότητα όλο το 24ωρο, με αποτέλεσμα την άμεση επέμβαση όταν παρουσιαστεί μια έκτακτη κατάσταση. Σε σύντομο χρονικό διάστημα μπορεί να κινητοποιηθεί μεγάλος αριθμός προσωπικού και μέσων για να συνδράμει στην αντιμετώπιση μιας καταστροφής. Επίσης το προσωπικό είναι εκπαιδευμένο να επιχειρεί μακριά από τη βάση του σε άγνωστες περιοχές, είναι εφοδιασμένο με έναν μεγάλο αριθμό εργαλείων-εφοδίων που του επιτρέπει την επιβίωση και λειτουργία σε απομακρυσμένες και αποκομμένες περιοχές, ενώ είναι εκπαιδευμένο να προσαρμόζεται άμεσα στις όποιες συνθήκες παρουσιαστούν αποτελώντας μια ευέλικτη δύναμη ικανή να ανταπεξέλθει στις δυσκολίες και το απαιτητικό από πλευράς σωματικών αντοχών και ψυχικών αποθεμάτων, για τον άνθρωπο περιβάλλον που δημιουργεί μια μεγάλης έκτασης καταστροφή.

Κατοχή κινητών νοσοκομείων: Οι Ένοπλες Δυνάμεις λόγω της φύσης των αποστολών που αναλαμβάνουν τόσο σε περιόδους ειρήνης αλλά και πολέμου, καλούνται να επιχειρήσουν μακριά από τις βάσεις τους και τα κέντρα διοικητικής μέριμνας όπου υπάρχουν οργανωμένες νοσοκομειακές μονάδες για να καλύψουν τις ιατρικές απαιτήσεις του στρατεύματος κατά τη διάρκεια των αποστολών τους. Γι αυτό το λόγο έχουν στη κατοχή τους κινητές νοσοκομειακές μονάδες οι οποίες μεταφέρονται με οχήματα αναπτύσσονται στη περιοχή ενδιαφέροντος εντός μικρού αναλογικά χρονικού διαστήματος, έχουν ιατρεία και χειρουργεία παρέχοντας τη δυνατότητα για εκτέλεση επείγουσών ιατρικών επεμβάσεων στη περιοχή επιχειρήσεων χωρίς να υπάρχει επιτακτική ανάγκη για μεταφορά των ασθενών που κινδυνεύει άμεσα η ζωή τους. Αυτή η δυνατότητα μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμη κατά τη διάρκεια αντιμετώπισης μια φυσικής ή τεχνολογικής καταστροφής όπου οι ανάγκες παροχής ιατρικής βοήθειας στους πληγέντες είναι κρίσιμη καθόσον θα υπάρχει μεγάλος αριθμός τραυματιών, ενώ οι όποιες οργανωμένες νοσοκομειακές δομές υπήρχαν στη περιοχή πιθανώς να έχουν καταστραφεί ή να μην είναι ασφαλείς.

4.4. Περιορισμοί

Πολλές φορές οι απαιτήσεις για την αντιμετώπιση μιας καταστροφής μπορεί να υπερβαίνουν τις δυνατότητες των στρατιωτικών μονάδων που θα επέμβουν. Για παράδειγμα η περίθαλψη των μαζικών απωλειών, η διανομή φαγητού και εφοδίων, η κατάσβεση πυρκαγιών μπορούν να καλυφθούν αποτελεσματικότερα από τις ομάδες πολιτικής προστασίας και λοιπές υπηρεσίες του κράτους και αυτό γιατί απαιτείται κάποια εκπαίδευση και εξειδίκευση πέραν από

αυτή που κατέχουν, ως επί το πλείστον οι μονάδες των ενόπλων δυνάμεων. Παρακάτω παρουσιάζονται και αναλύονται οι βασικοί περιορισμοί των Ε.Δ.:

Περιορισμοί λόγω της εκπαίδευσης: Όταν καλούνται στρατιωτικές μονάδες να συνδράμουν το έργο των ομάδων Πολιτικής Προστασίας πρέπει να εξετασθεί ποιο θα είναι το έργο που θα κληθούν να εκτελέσουν. Αν για παράδειγμα απαιτούνται στρατιώτες για να συνδράμουν την αστυνομία σε καθήκοντα φύλαξης ή συνδρομή μεταφορά εφοδίων και διανομή αυτού, τότε οι μονάδες που θα σταλούν δεν απαιτείται να έχουν κάποια συγκεκριμένη εκπαίδευση και θα μπορέσουν να προσαρμοστούν στη κατάσταση και να αποδώσουν. Επίσης μπορεί να γίνει η χρήση στρατιωτικών ιατρικών ομάδων για τη περίθαλψη των τραυματιών και τη διαχείριση των απωλειών χωρίς να χρειάζεται να λάβουν κάποια έξτρα εκπαίδευση καθώς είναι ήδη εκπαιδευμένες για πραγματοποιούν ανάλογα καθήκοντα. Κατά τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου πολλές φορές χρησιμοποιούνται στρατιώτες για την επάνδρωση των πυροφυλακίων και των περιπόλων πυρασφαλείας ή για συνδρομή του πυροσβεστικού σώματος κατά τις κατασβέσεις δασικών πυρκαγιών. Οι στρατιώτες αυτοί με μία εκπαίδευση μερικών ωρών είναι σε θέση να ανταποκριθούν με επιτυχία στα καθήκοντα αυτά. Αντιθέτως η χρήση στρατιωτικών μονάδων για εκτέλεση αποστολών όπως η έρευνα και η διάσωση εγκλωβισμένων μέσα σε ερείπια, έργο πολύ απαιτητικό το οποίο χρειάζεται μεγάλο βαθμό τόσο θεωρητικής όσο και πρακτικής εκπαίδευσης μπορεί να προξενήσει περισσότερο κακό παρά καλό, καθώς οι ομάδες αυτές θα στερούνται βασικές γνώσεις και πιθανώς θα θέσουν σε κίνδυνο τους εγκλωβισμένους καθώς και τους ίδιους τους, δυσχεραίνοντας το έργο της διάσωσης.

Η εκπαίδευση στις Ένοπλες Δυνάμεις αποτελεί ένα σημαντικό τομέα που λαμβάνεται από τα επιτελεία πολύ σοβαρά υπόψιν και δαπανώνται τόσο χρηματικά ποσά όσο και εργατοώρες για την σωστή και ολοκληρωμένη εκπαίδευση του προσωπικού του στρατεύματος. Το θέμα δημιουργείται λόγω του γεγονότος ότι η εκπαίδευση αυτή επικεντρώνεται στην εκτέλεση των στρατιωτικών καθηκόντων και αποστολών των μονάδων, έτσι πέραν από λίγες ειδικά εκπαιδευμένες στρατιωτικές μονάδες για την αντιμετώπιση καταστροφών ο κύριος όγκος τους στρατεύματος δεν έχει τις γνώσεις για να αναλάβει εξειδικευμένο έργο κατά την αντιμετώπιση μιας καταστροφής οπότε πριν γίνει η ανάπτυξη αυτών θα πρέπει να γίνονται ξεκάθαρες οι ανάγκες του μηχανισμού πολιτικής προστασίας, το έργο που θα αναλάβουν οι στρατιωτικές μονάδες και μετά να αποφασίζεται αν θα σταλούν εξειδικευμένα τμήματα ή απλά θα στέλνονται στρατιώτες που θα αναλάβουν δευτερεύοντες ρόλους και υποστηρικτικές αποστολές αυξάνοντας το ανθρώπινο δυναμικό που έχει αναπτυχθεί στο πεδίο. Επιπλέον των παραπάνω πρέπει να έχει ο κρατικός μηχανισμός υπόψιν του, τα δύο ακόλουθα κρίσιμα χαρακτηριστικά:

Διαθεσιμότητα: Η διαθεσιμότητα των στρατιωτικών μονάδων για να αντιμετωπίσουν μια καταστροφή εξαρτάται από τα καθήκοντα που εκτελούν όταν αυτή εκδηλωθεί καθώς οι μονάδες άμεση επέμβασης μπορεί να βρίσκονται ήδη σε κάποια στρατιωτικής φύσεως αποστολή, οπότε να μην είναι άμεσα διαθέσιμες, ενώ και οι μονάδες που βρίσκονται εντός της περιοχής που έχει πληγεί από τη καταστροφή να μην είναι σε θέση να επέμβουν και να συνδράμουν τις ομάδες Πολιτικής Προστασίας καθώς είναι πολύ πιθανών να έχουν πληγεί οι εγκαταστάσεις τους και το προσωπικό τους, και να χρήζουν και οι ίδιες βοήθειας.

Νομικές επιπλοκές: Η χρήση στρατιωτικών δυνάμεων σε μη εμπόλεμες ζώνες και περιοχές για την εκτέλεση καθηκόντων όπου συνήθως χρησιμοποιούνται πολιτικές δυνάμεις ή σώματα ασφαλείας μπορεί να δημιουργήσει νομικά ζητήματα καθώς, πιθανόν να προκαλέσει φόβο ή δυσφορία στο ντόπιο πληθυσμό. Για παράδειγμα η χρήση ένοπλων τμημάτων του στρατού μετά από μία καταστροφή για συνδρομή της αστυνομίας σε θέματα φύλαξης ευαίσθητων εγκαταστάσεων ή αστυνόμευσης και διατήρησης της τάξης είναι πολύ πιθανόν να ενισχύσει τον φόβο των πολιτών, να αισθανθούν ότι το κράτος προσπαθεί να τους περιορίσει και να τους ελέγξει, ενώ ανακύπτουν και σοβαρά νομικά θέματα για τον αν τα ένοπλα αυτά τμήματα θα μπορούν να επέμβουν και να συλλάβουν τυχόν παραβάτες καθώς και πως θα αντιμετωπίσουν τυχόν εξαγριωμένους πολίτες που θα τους προκαλέσουν.

Κεφάλαιο 5.

Ένοπλες Δυνάμεις και Προστασία Περιβάλλοντος

5.1. Τομείς Προστασίας Περιβάλλοντος

Οι Ένοπλες Δυνάμεις, πέρα από την κύρια αποστολή τους, συμμετέχουν αποφασιστικά σε πολλές δράσεις της ελληνικής πολιτείας που εστιάζονται, τόσο στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών, όσο και στην προστασία του περιβάλλοντος. Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί για το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας (ΓΕΕΘΑ) και για τους τρεις κλάδους των Ενόπλων Δυνάμεων (ΕΔ) πάγια προτεραιότητα.

Ο υπόψη Στρατηγικός σχεδιασμός περιλαμβάνει δείκτες αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας και εμπεριέχει την προοπτική υλοποίησης ευρέως φάσματος δράσεων, ενσωματώνοντας τις σύγχρονες διεθνείς τάσεις και καινοτομίες στη βάση μιας ολιστικής προσέγγισης για περιβαλλοντική ασφάλεια, βιώσιμη ενέργεια και εκτίμηση κύκλου ζωής.

Στο πλαίσιο αυτό, οι ΕΔ λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τις περιβαλλοντολογικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων τους, τόσο στην φάση του σχεδιασμού, όσο και στη φάση της υλοποίησης. Αναλυτικότερα οι τομείς προστασίας περιγράφονται παρακάτω:¹³

5.1.1. Ανακύκλωση

Οι Ένοπλες Δυνάμεις, συμμετέχουν εκτενέστατα σε προγράμματα ανακύκλωσης κάθε είδους, του ΥΠΕΘΑ ή των Επιτελείων ΓΕΕΘΑ, ΓΕΣ, ΓΕΝ και ΓΕΑ, σε συνεργασία με Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και αρμόδια Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης (ΣΕΔ), όπως π.χ. η Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (ΕΕΑΑ). Από το «ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΠΑΠΑΓΟΥ» στο Χολαργό, έως και την μικρότερη ακριτική Μονάδα, ανακυκλώνονται σε βαθμό που ποικίλει και ενίοτε φτάνει το 100%, υλικά και απόβλητα, όπως :

- Οχήματα τέλους κύκλου ζωής για τον ΣΞ >350 οχήματα και για την ΠΑ οχήματα 56.
- Χαρτί, πλαστικό, μέταλλο, γυαλί
- Συσκευασίες ορυκτελαίων

¹³ ΥΕΘΑ, Πράσινη Βίβλος, 2013

- Απόβλητα λιπαντικά και έλαια για τον ΣΞ 100 τόνοι, για το ΠΝ 270 τόνοι, 83 τόνοι για την ΠΑ.
- Ελαστικά οχημάτων για τον ΣΞ 12300 τεμάχια, για το ΠΝ 422 και για την ΠΑ 516.
- Ελαστικά αεροσκαφών 28000 κιλά για την ΠΑ – τα υπόψη υλικά ανακυκλώνονται χωρίς να υπόκεινται σε υποχρέωση από νόμο, Ν2939/01, που αφορά μόνο στην ανακύκλωση ελαστικών αυτοκινήτων.
- Χύδην μέταλλα όπως σίδηρος, χαλκός, αλουμίνιο. Εκποίησης τους από την ΠΑ.
- Ηλεκτρικός & ηλεκτρονικός εξοπλισμός για τον ΣΞ >1000 τεμάχια και για το ΠΝ το 100% των υλικών.
- Συσσωρευτές οχημάτων για τον ΣΞ >100 τόνοι, για το ΠΝ 100% και 83 τόνοι για την ΠΑ.
- Φορητές ηλεκτρικές στήλες σε συνεργασία με την “ΑΦΗΣ”.
- Απόβλητα βρώσιμα έλαια για τον ΣΞ >26.500 λίτρα, για το ΠΝ το 100% και 10.700 λίτρα για την ΠΑ.
- Αδρανή υλικά σε συνεργασία με την “ECOPLAN”.

Εικόνα 13: Προγράμματα Ανακύκλωσης Ε.Δ. (<https://army.gr/programmata anakiklwsis>)

5.1.2. Διαχείριση Αποβλήτων

Τα τοξικά απόβλητα συλλέγονται, καταμετρώνται και μεταφέρονται από αδειοδοτημένες ιδιωτικές εταιρείες. (Ενδεικτικά για τον ΣΞ >160000 κιλά). Αναλυτικότερα:

- Σε ότι αφορά τον αμιάντο, εκτελείται σταδιακή αντικατάσταση των ποσοτήτων αμιάντου των κτιρίων σε στρατόπεδα & μονάδες σε όλη την Ελλάδα, και αναμένεται χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ.
- Στα επικίνδυνα ιατρικά απόβλητα εκτελείται πλήρης εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας από τα Στρατιωτικά Νοσοκομεία της χώρας σε συνεργασία με αδειοδοτημένες ιδιωτικές εταιρείες, οι οποίες συλλέγουν και αποτεφρώνουν τα υλικά.

- Η διαχείριση των ραδιενεργών υλικών γίνεται σε συνεργασία με τον ΕΚΕΦΕ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ», που συνεργάζεται με την Ελληνική Εταιρεία Ατομικής Ενέργειας (ΕΕΑΑ). Επίσης, γίνονται μετρήσεις ιοντίζουσών ακτινοβολιών σε Μονάδες της ΠΑ.

- Τα ειδικά υλικά όπως διαλύτες, απολυμαντικά, προωθητικά, χημικά απιονιστών, απόβλητα αμμοβολών, χρώματα, κόλλες, στεγανωτικά, καύσιμα και πολλά άλλα, συλλέγονται από ιδιωτικές εταιρείες ανά την Ελλάδα.

Εικόνα 14: Εγκαταστάσεις Διαχείρισης Αποβλήτων στις Ε.Δ. (<https://army.gr/diaxirisi-apovlitwn>)

5.1.3. Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Τα Γενικά Επιτελεία έχουν ήδη αναπτύξει εφαρμογές ηλεκτροδότησης των Μονάδων τους με ανεμογεννήτριες και φωτοβολταϊκά συστήματα στην ηπειρωτική και νησιωτική χώρα, ενώ δρομολογούν επιπλέον έργα, σε εφαρμογή της εθνικής και ευρωπαϊκής πολιτικής με προμήθεια αυτόνομων φωτιστικών συστημάτων και φωτοσημαντήρων.

Εικόνα 15: Εγκαταστάσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στις Ε.Δ. (<https://army.gr/piges-energeias>)

5.1.4. Βελτίωση της Ενεργειακής Απόδοσης και Εξοικονόμηση Ενέργειας

Σύμφωνα με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία, γίνεται:

- Μείωση άεργου ισχύος ηλεκτρικών καταναλώσεων, με τοποθέτηση πυκνωτικής αντιστάθμισης με όλους τους υποσταθμούς μέσης τάσης.
- Αντικατάσταση λαμπτήρων πυρακτώσεως από λαμπτήρες οικονομίας.

- Αυστηρή ενεργειακή χρησιμοποίηση και λειτουργία συστημάτων φωτισμού, θέρμανσης, ψύξης, κλιματισμού, θερμοσίφωνων, μαγειρείων κλπ.
- Ενεργειακός έλεγχος κτιρίων.

5.1.5. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Υλοποιούνται:

- Εισαγωγή της Περιβαλλοντολογικής Εκπαίδευσης στη βασική εκπαίδευση των νεοσυλλέκτων από το 2007.
- Συμμετοχή στελεχών των ΓΕ σε σεμινάρια Πολιτικής Διαχείρισης Περιβάλλοντος που διοργανώθηκαν από το ΥΠΕΘΑ σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ)
- Συμμετοχή στελεχών των ΓΕ σε προγράμματα του ΥΠΕΘΑ εκπαίδευσης και πιστοποίησης Επιθεωρητών Περιβαλλοντολογικής Διαχείρισης (ικανός αριθμός επιθεωρητών για τους τρεις Κλάδους)
- Εκπαίδευση-Διαχείρισης Περιβάλλοντος που διοργανώθηκε από το ΥΠΕΘΑ σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ)
- Μεταπτυχιακές Σπουδές σε θέματα περιβαλλοντολογικής διαχείρισης (8 αξιωματικοί για την ΠΑ).

Εικόνα 16: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση Ε.Δ. (<https://geetha.gr/perivalontiki-ekpaideusi>)

5.2. Διατήρηση Φυσικού Περιβάλλοντος

Οι ΕΔ λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τις περιβαλλοντολογικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων τους και τις σχεδιάζουν ανάλογα όπως παρακάτω:

Επιχειρησιακές ασκήσεις

Προστασία περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, προστατευόμενες περιοχές όπως εθνικοί δρυμοί, NATURA, υδροβιότοποι, τουριστικές περιοχές κ.α. κατά το σχεδιασμό και εκτέλεση των επιχειρησιακών ασκήσεων.

Θαλάσσιο περιβάλλον

- Εφαρμογή της ελληνικής νοθεσίας και των οδηγιών της ΕΕ και των διεθνών συμβάσεων (MARPOL) (ΠΝ)
- Επιπλέον οι ΕΔ, συμμετέχουν αποφασιστικά σε πολλές δράσεις της ελληνικής πολιτείας που εστιάζονται, στην βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος όπως:

Συμμετοχή σε καθαρισμό ακτών

Πραγματοποιείται καθαρισμός ακτών από στελέχη του ΣΞ, του ΠΝ και της ΠΑ σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε Ρόδο, Κω, Λέρο, Λέσβο, Χίο, Σάμο, Λήμνο, Σαμοθράκη, Αλεξανδρούπολη, Κομοτηνή, Καβάλα, Λιτόχωρο, Βόλο, Αθήνα, Λουτράκι, Ναύπλιο, Γύθειο, Καλαμάτα, Πύργο, Πάτρα, Περαιά, Θεσ/νίκης, Ηράκλειο Κρήτης, Σαντορίνης, Μυτιλήνη, Σκύρο, Βλητές, Ιτανού ν. Κρήτης, Ακτή Δήμου Μελιταίων ν. Κέρκυρας, Ρέστη ν. Σαλαμίνας, Λέρο και Σύρο.

Προσπάθειες αποκατάστασης και εξυγίανσης ρυπασμένων εδαφών

Σε όλη την έκταση της χώρας με καθαρισμό παράνομων χωματερών και αποκατάσταση του περιβάλλοντος με χωματουργικές εργασίες.

Εικόνα 17: Διατήρηση Φυσικού Περιβάλλοντος Ε.Δ. (https://geetha.gr/fisiko_perivallon)

5.3. Νέα Προγράμματα και Σχεδιασμοί¹⁴

- «Οικολογικό Στρατόπεδο»: Έχει συνταχθεί έκθεση και αναμένεται απόφαση για συγκεκριμένα στρατόπεδα από ένα για ΣΞ, το ΠΝ και ΠΑ τα οποία θα χρησιμοποιούν ΑΠΕ και θα υλοποιούν περιβαλλοντική διαχείριση.

¹⁴ Γραφείο Τύπου ΓΕΕΘΑ, Ενημερωτικό Φυλλάδιο "Προστατεύουμε και το Περιβάλλον", 2017.

- Σύνταξη δεκάδων Προτάσεων Έργων: που άπτονται της πράσινης ανάπτυξης προκειμένου να ενταχθούν στο ΕΣΠΑ προϋπολογισμού πολλών δεκάδων εκατομμυρίων ευρώ.

- Επίσης σχεδιάζεται:

- ✓ Κατασκευή υποδομών αποθήκευσης και διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων.

- ✓ Εγκατάσταση εφαρμογών ηλεκτροδότησης Μονάδων με ανεμογεννήτριες και φωτοβολταϊκά συστήματα στην ηπειρωτική και νησιωτική χώρα.

- ✓ Εγκατάσταση διαφόρων εφαρμογών φυσικού αερίου.

- ✓ Προγράμματα στέγασης με αρχές βιοκλιματικού σχεδιασμού.

- ✓ Αντικαταστάσεις αμιάντου & ρύπανσης ανενεργών πεδίων βολής.

- ✓ Μολυσματικά απόβλητα νοσοκομείων.

- ✓ Εγκατάσταση συστημάτων διαχείρισης λυμάτων σε αεροδρόμια, υποδομών αποθήκευσης και διαχείρισης ορυκτελαίων.

- ✓ Προγράμματα εξοικονόμησης ενέργειας σε ενεργοβόρα κτίρια και έρευνα κλιματολογικών μοντέλων.

Καταλήγοντας,

Το σύγχρονο όραμα Περιβαλλοντικής πολιτικής του ΥΠΕΘΑ, βασίζεται σε βιώσιμες Ε.Δ. οι οποίες εκπαιδεύονται και δρουν διασφαλίζοντας την επιτυχή εκτέλεση της αποστολής τους σήμερα αλλά και στο μέλλον. Το όραμα αυτό συμπυκνώνεται στο τρίπτυχο

“Εκπλήρωση της αποστολής – Προστασία περιβάλλοντος – Σύμπνοια με την κοινωνία”.¹⁵

¹⁵ ΥΕΘΑ, Πράσινη Βίβλος, 2013

Κεφάλαιο 6.

Κοινωνική Προσφορά των Ενόπλων Δυνάμεων για το Έτος 2017¹⁶

Οι Ένοπλες Δυνάμεις (ΕΔ) στον καιρό της ειρήνης, εκτός από την κύρια αποστολή τους, προσφέρουν και σημαντικό κοινωνικό έργο, σε συνεργασία με τους αρμόδιους κρατικούς φορείς. Για την υλοποίηση αυτού του έργου αναλαμβάνονται ποικίλες δράσεις που δεν θίγουν το κύριο επιχειρησιακό έργο των ΕΔ. Στο πλαίσιο αυτό, κατά τη διάρκεια του έτους 2017, οι ΕΔ συνέβαλαν ενδεικτικά:¹⁷

- στην έρευνα και διάσωση
- στις αεροδιακομιδές
- στην πρόληψη και καταστολή δασικών πυρκαγιών
- στην υγειονομική υποστήριξη κατοίκων σε ακριτικές και απομακρυσμένες περιοχές
- στην εθελοντική αιμοδοσία
- στην εξουδετέρωση πυρομαχικών
- στην αντιμετώπιση των συνεπειών φυσικών καταστροφών
- στην κατασκευή μικρών τεχνικών έργων
- στη διάθεση εξειδικευμένου τεχνικού και επιστημονικού προσωπικού
- στην αρωγή σε συνανθρώπους μας που ευρίσκονται σε ανάγκη

Ειδική μνεία απαιτείται στην συνδρομή των ΕΔ στην εθνική προσπάθεια διαχείρισης των προβλημάτων που προέκυψαν από τις αυξημένες προσφυγικές ροές. Οι σχετικές αρμοδιότητες

¹⁶ Ενημερωτικό Φυλλάδιο Εκπροσώπου Τύπου ΓΕΕΘΑ, 2017.

¹⁷ Ν. 4368-Α' 21/2016.

του ΥΠΕΘΑ καθορίστηκαν ρητά στον Ν. 4368-Α΄ 21/2016 και αφορούν στη μεταφορά, διαμονή, σίτιση και βασική υγειονομική περίθαλψη προσφύγων και μεταναστών.

6.1. Συνδρομή στο Προσφυγικό

- Την 31η Δεκεμβρίου 2017, οι Ένοπλες Δυνάμεις διαχειρίζονταν 31 δομές φιλοξενίας ανά την επικράτεια, στις ακόλουθες περιοχές:¹⁸

- ν. Λέσβο • ν. Σάμο • ν. Χίο • ν. Λέρο • ν. Κω • Σκαραμαγκά Αττικής • Σχιστό Αττικής • Ελαιώνα Αθηνών • Ελευσίνα Αττικής • Αγ. Ανδρέα • Ραφήνα • Μαλακάσα Αττικής • Λαύριο Αττικής • Κυλλήνη Ηλείας • Οινόφυτα Βοιωτίας • Ριτσώνα Βοιωτίας • Θήβα Βοιωτίας • Κουτσόχερο Λάρισας • 3ο χλμ Ε.Ο Βόλου Λάρισας • Δολιανά Ιωαννίνων • Κατσικά Ιωαννίνων • Φιλιππιάδα Πρεβέζης • Κάτω Μηλιά Πιερίας • Βέροια Ημαθίας • Διαβατά Θεσσαλονίκης • Αλεξάνδρεια Ημαθίας • Λαγκαδά Θεσσαλονίκης • Πολύκαστρο Κιλκίς • Δράμα • Περιγιάλι Καβάλας • Σέρρες,

όπου απασχολούνται καθημερινά συνολικά περί τα 250 στελέχη και των τριών Κλάδων μεταξύ αυτών 25 Ιατροί και 18 Νοσηλεύτες.

- Επίσης για το 2017 διατέθηκαν με μέριμνα ΕΔ περί τις 5.000.000 μερίδες συσσιτίου (συνολικά περί τα 15.000.000 γεύματα) σε πρόσφυγες/μετανάστες.

Εικόνα 18: Συνδρομή Ε.Δ. στο Προσφυγικό (<https://geetha.gr/prosfigiko>)

6.2. Έρευνα – Διάσωση

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ

- Το ΠΝ σε συνεργασία με το Ενιαίο Κέντρο Έρευνας και Διάσωσης (ΕΚΣΕΔ), συμμετείχε ενεργά στην περισυλλογή και διάσωση ναυαγών. Συνολικά διατέθηκε ένα 1 Πολεμικό Πλοίο και 15 Ελικόπτερα, σε 17 περιστατικά Έρευνας – Διάσωσης.

¹⁸ ΓΕΣ, ΔΕΠΙΧ, 2017

ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

- Η ΠΑ, συνεργαζόμενη με άλλους φορείς, εκτελεί αποστολές έρευνας-διάσωσης, τόσο στην ξηρά όσο και στην θάλασσα, οποτεδήποτε και οπουδήποτε απαιτηθεί, με όλες σχεδόν τις καιρικές συνθήκες ημέρα και νύκτα. Τα πτητικά μέσα της (Α/Φ C-130, Ε/Π Super Puma, AB-205 και CL-415) κατά το έτος 2017, εκτέλεσαν 112 εξόδους με 188,4 ώρες πτήσης σε 75 αποστολές Έρευνας-Εντοπισμού και Διάσωσης, με αποτέλεσμα, σε συνεργασία με άλλους φορείς (ΛΣ-ΓΓΠΠ), να διασωθούν 330 άτομα, εκ των οποίων 31 άτομα διέσωσε αποκλειστικά η ΠΑ με τα Ε/Π της. Επίσης, τα πτητικά μέσα της συμμετείχαν σε 67 περιστατικά Έρευνας - Διάσωσης (Ε-Δ), εκ των οποίων 34 Ναυτικά, 8 MEDEVAC, 5 Αεροπορικά, 9 σε ξηρά (Υπέρ τρίτων) και 11 με παράτυπους μετανάστες.

Εικόνα 19: Αποστολές Έρευνας - Διάσωσης ([https://haf.gr/koinoniki prosfora](https://haf.gr/koinoniki_prosfora))

6.3. Αεροδιακομιδές

ΣΤΡΑΤΟΣ ΞΗΡΑΣ

- Πραγματοποιήθηκαν αεροδιακομιδές 332 ασθενών σε μεγάλα αστικά κέντρα. Συνολική διάρκεια πτήσεων 676,4Ω.

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ

- Τα ελικόπτερα του ΠΝ έδωσαν το παρόν σε 12 περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης κατά τις οποίες απαιτήθηκε η επείγουσα αεροδιακομιδή ασθενών.

ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

- Με Υπουργική Απόφαση, από το έτος 2005, το έργο των Αεροδιακομιδών επ' ωφελεία του ΕΚΑΒ, ανατέθηκε αποκλειστικά στην ΠΑ. Τα πτητικά μέσα της (Α/Φ C-130, C-27J, EMB, G-V και τα Ε/Π Super Puma, AB-205 και B-212) εκτέλεσαν 805 Αποστολές Αεροδιακομιδών και πραγματοποίησαν 2.049,5 ώρες πτήσης, μεταφέροντας 1.165 ασθενείς, εκ των οποίων οι 7 από και προς το εξωτερικό. Επίσης, από το σύνολο των 805 αποστολών, 26 αποστολές ήταν μεταφορά μοσχευμάτων στο εσωτερικό και εξωτερικό.

Εικόνα 20: Επιχειρήσεις Αεροδιακομιδών Ε.Δ.([https://haf.gr/koinoniki prosfora](https://haf.gr/koinoniki_prosfora))

6.4. Υγειονομική Προσφορά

ΣΤΡΑΤΟΣ ΞΗΡΑΣ

- Στο πλαίσιο προληπτικής ιατρικής, διατέθηκε στρατιωτικό ιατρικό προσωπικό όλων των ειδικοτήτων και κινητά ιατρεία του ΣΞ, για εξέταση και παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κατοίκων ορεινών περιοχών και νήσων της επικράτειας. Εξετάσθηκαν συνολικά 15.301 κάτοικοι.
- Συγκεντρώθηκαν 7.142 φιάλες αίματος, με τη συμμετοχή στελεχών και οπλιτών, σε όλη την επικράτεια.
- Διατέθηκαν ασθενοφόρα σε 27 περιπτώσεις.
- Διοργανώθηκαν ημερίδες και σεμινάρια στις έδρες των, με σκοπό την ευαισθητοποίηση του προσωπικού σε θέματα αιμοδοσίας και στη δωρεά μυελού των οστών, στο πλαίσιο του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Δότη Μυελού των Οστών.

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ

- Πραγματοποιήθηκαν ενημερωτικές ημερίδες με θέμα «Οι ευεργετικές επιδράσεις της ελληνικής διατροφής στην υγεία και οικονομία» αναφορικά με τον ρόλο της διατροφής μας στην πρόληψη χρόνιων νοσημάτων, η επίδραση των τροφών στην ψυχικής μας υγεία και ο απαραίτητος συνδυασμός κίνησης - διατροφής.
- Την 17η Μαρτίου 2017 πραγματοποιήθηκε το «16ο Ιατρικό Συνέδριο του Ναυτικού Νοσοκομείου Αθηνών».
- Πραγματοποιήθηκαν 1.015 εθελοντικές αιμοδοσίες στελεχών του Πολεμικού Ναυτικού κατά τις οποίες συμμετείχαν τόσο τα μόνιμα στελέχη όσο και στρατεύσιμοι.
- Πραγματοποιήθηκαν 3.443 οξυγονοθεραπείες στις μονάδες καταδυτικής υπερβαρικής ιατρικής του Ναυτικού Νοσοκομείου Αθηνών και του Ναυτικού Νοσοκομείου Κρήτης.

- Στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος Προληπτικής Ιατρικής και Πρωτοβάθμιας Περίθαλψης σε κατοίκους ακριτικών νήσων του Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους, πραγματοποιήθηκαν 10 αποστολές με Πλοία του Πολεμικού Ναυτικού για τη μεταφορά της διακλαδικής ομάδας Ιατρών-Νοσηλευτών καθώς και της Ιατρικής Ομάδας του σωματείου «Ανοιχτή Αγκαλιά». Κατά τη διάρκεια του εν λόγω προγράμματος πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις στις νήσους Σαμοθράκη, Αγ. Ευστράτιο, Οινούσες, Ψαρά, Φούρνοι, Ανάφη, Κάσο, Ρόδο, Λέσβο Ικαρία, Αμοργό, Αστυπάλαια, Σάμο, Λειψοί, Κω, Σίκινο, Τήλο, Φολέγανδρο, Νίσυρο όπου εξετάστηκαν συνολικά 1.695 άτομα.

ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

- Διατέθηκαν 11 Αξκοί Κτηνίατροι και 2 Στρατεύσιμοι Κτηνίατροι επί 60 ημέρες στη ν. Λέσβο.
- Πραγματοποιήθηκε “Εβδομάδα Παναεροπορικής Αιμοδοσίας” από 19 έως 26 Μαΐου 2017, ως φόρος τιμής στη μνήμη του πεσόντος Σμηναγού (Ι) Κωνσταντίνου Ηλιάκη, με συμμετοχή προσωπικού Μονάδων ΠΑ για ανάγκες Δημόσιων Νοσοκομείων, καθώς και λοιπές εθελοντικές αιμοδοσίες προσωπικού.

Εικόνα 21: Υγειονομική Προσφορά Ε.Δ. ([https://army.gr/koinoniki prosfora](https://army.gr/koinoniki_prosfora))

6.5. Συνδρομή σε Φυσικές Καταστροφές

ΣΤΡΑΤΟΣ ΞΗΡΑΣ

Επίσης άμεση ήταν η συνδρομή προσωπικού και μέσων στις ανθρωπογενείς καταστροφές (πτώσεις ελικοπτέρων στο Σαραντάπορο Ελασσόνας και στον Σχοινιά Αττικής και αεροσκάφους στην Κερασιά Ροδόπης). Ο επόμενος πίνακας περιγράφει αναλυτικά την συνδρομή των Ε.Δ στις φυσικές καταστροφές για το έτος 2017.

Πίνακας 1: Η συνδρομή του ΣΞ στις καταστροφές του έτους 2017
([https://army.gr/koinoniki prosfora 2017](https://army.gr/koinoniki_prosfora_2017))

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΙΑΘΕΣΗΣ		ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΑΝΑ ΗΜΕΡΑ ΕΜΠΛΟΚΗΣ													
				ΜΕΣΑ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ								ΟΧΗΜΑΤΑ		Ε/Π	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ		ΥΛΙΚΑ
				Ι/Σ	Φ/Τ	Φ/Τ - Ε/Τ	Α/Τ	Ε/Τ	Π/Θ	Ρ/Μ	Π/Σ	ΔΙΑΦΟΡΑ	ΑΞΙΚΟΙ		ΟΠΛΙΤ ΕΣ		
7 ΙΑΝ	11 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΜΥΤΙΛΗΝΗ	2	1							2		1	5		
8 ΙΑΝ	16 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΚΥΜΗ ΕΥΒΟΙΑΣ	1					4	4		1		1	8		
9 ΙΑΝ	10 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΛΗΜΝΟΣ	1								1		1	4		
9 ΙΑΝ	10 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΑΓ. ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	1	1							1		1	5		
11 ΙΑΝ	12 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΛΑΡΙΣΑ	2								1		1	4		
11 ΙΑΝ	13 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΠΟΛΥΓΥΡΟΣ	1				1				1		1	3		
11 ΙΑΝ	16 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ	1	1							1		1	5		
11 ΙΑΝ	12 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ ΥΠΟΛΗ			1				1		1		1	4		
11 ΙΑΝ	17 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΣΚΟΠΕΛΟΣ	2		1						3		1	4		
11 ΙΑΝ	17 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΛΕΥΚΑΔΑ	1								1		1	3		
12 ΙΑΝ	20 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΑΛΟΝΗΣΟΣ		2	1				1		1		1	9	4 ΑΛΥΣΟ ΠΡΙΟΝ Α	
12 ΙΑΝ	20 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΠΑΓΓΑΙΟ ΚΑΒΑΛΑΣ	1	1					1		1		1	5		
12 ΙΑΝ	14 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΒΟΛΟΣ		1							1		1	4		
13 ΙΑΝ	20 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΚΑΒΑΛΑ	1						1		1		1	1		
14 ΙΑΝ	19 ΙΑΝ	ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚ Η				3					1		1	7		
2 ΑΠΡ	2 ΑΠΡ	ΑΝΘΡΩΠΟΓΕ ΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ (ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΚΤΩΝ)	ΑΓΙΟΣ ΚΗΡΥΚΟΣ ΙΚΑΡΙΑΣ ΨΑΛΙΔΙ ΛΑΜΠΗ ΚΩ ΤΗΛΟΣ									16		8	169		
19 ΑΠΡ	20 ΑΠΡ	ΑΝΘΡΩΠΟΓΕ ΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ (ΣΥΝΤΡΙΒΗ ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΟ Υ)	ΣΑΡΑΝΤΑΠΟ ΡΟ ΕΛΑΣΣΟΝΑΣ					1	1	2		10		5	40		
02 ΙΟΥΝ	30 ΙΟΥΝ	ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ	ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ		1	1	1					1		1	5		
04 ΙΟΥΝ	04 ΙΟΥΝ	ΑΝΘΡΩΠΟΓΕ ΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ (ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΚΤΩΝ)	ΜΥΡΙΝΑ ΛΗΜΝΟΥ									6		5	40		
12 ΙΟΥΝ	29 ΙΟΥΝ	ΣΕΙΣΜΟΣ	ΜΥΤΙΛΗΝΗ		1	1	2			1		45	1	11	171	1 Η/Ζ 31 ΣΚΗΝΕ Σ	
28 ΙΟΥΝ	28 ΙΟΥΝ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΠΕΤΡΟΧΩΡΙ ΞΑΝΘΗΣ								2	2		2	9		
29 ΙΟΥΝ	29 ΙΟΥΝ	ΑΝΘΡΩΠΟΓΕ ΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ (ΣΥΝΤΡΙΒΗ	ΣΧΙΝΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗ									5	1	5	7		

		ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΟ)														
30 ΙΟΥΝ	02 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΑΝΘ ΜΕΛΠΕΙΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ										2	2	8	
01 ΙΟΥΛ	01 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΔΑΜΑΤΡΙΑ ΡΟΔΟΥ							1	1			1	5	
01 ΙΟΥΛ	01 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΑΦΑΝΤΟΥ ΡΟΔΟΥ							1				1	2	
01 ΙΟΥΛ	01 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΑΡΕΟΠΟΛΗ ΛΑΚΩΝΙΑΣ										2	2	8	
01 ΙΟΥΛ	01 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΝΙΓΡΙΤΑ ΣΕΡΡΩΝ											1		
01 ΙΟΥΛ	01 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΟΥΒΑΡΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ										2	2	8	
02 ΙΟΥΛ	02 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΡΟΒΟΛΑΡΙΟ ΜΑΚΡΑΚΩΜΗ Σ							1				1	2	
02 ΙΟΥΛ	02 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΠΑΡΑΣΙΡΟΣ ΑΝ. ΜΑΝΗΣ										2	2	8	
03 ΙΟΥΛ	03 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΜΕΣΣΗΝΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ										1	1	4	
03 ΙΟΥΛ	03 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΟΚΚΑΛΑ ΑΝ. ΜΑΝΗΣ										1	1	4	
06 ΙΟΥΛ	06 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΑΛΙΤΣΑΙΝΑ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ										1	1	4	
08 ΙΟΥΛ	08 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ										1	1	4	
12 ΙΟΥΛ	12 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΖΑΚΥΝΘΟΣ										1	1	4	
13 ΙΟΥΛ	13 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΑΝΤΙΜΑΧΕΙΑ ΚΩ										1	1	4	
13 ΙΟΥΛ	13 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΛΕΥΚΙΜΗ ΈΒΡΟΥ						1	1		1		1	4	
14 ΙΟΥΛ	14 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΣΦΗΝΑΡΙ ΚΙΣΣΑΜΟΥ ΧΑΝΙΩΝ							1				1	2	
16 ΙΟΥΛ	20 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΦΛΩΚΑ ΣΑΜΟΥ							2	2			1	12	
21 ΙΟΥΛ	03 ΑΥΓ	ΣΕΙΣΜΟΣ	ΚΩΣ		2		2					24	1	10	142	198 ΣΚΗΝΕ Σ
23 ΙΟΥΛ	23 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΛΑΓΟΠΟΔΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ										1	1	4	
23 ΙΟΥΛ	23 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΓΡΥΛΛΟΣ ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ ΗΛΕΙΑΣ										1	1	4	
24 ΙΟΥΛ	24 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΛΟΥΤΣΕΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ										1	1	4	
29 ΙΟΥΛ	29 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΜΑΝΤΟΥΔΙ ΕΥΒΟΙΑΣ										1	1	4	
31 ΙΟΥΛ	31 ΙΟΥΛ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΑΛΥΒΙΑ ΘΟΡΙΚΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ										3	3	12	
01 ΑΥΓ	01 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ ΣΠΕΤΣΩΝ										2	2	8	
03 ΑΥΓ	03 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΜΕΣΑΓΡΟΣ ΛΕΣΒΟΥ						1	1		1	1	2	8	
04 ΑΥΓ	11 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΥΘΗΡΑ	1					2	3	1	8	1	3	18	
10 ΑΥΓ	10 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ ΑΤΤΙΚΗΣ										2	2	8	
12 ΑΥΓ	12 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΒΥΛΙΖΑ ΚΟΡΩΠΙΟΥ										1	1	4	
12 ΑΥΓ	16 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΖΑΚΥΝΘΟΣ										1	1	4	

13 ΑΥΓ	19 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΑΛΑΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ						7	7	2	6	3	5	50	
13 ΑΥΓ	17 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΡΥΟΝΕΡΟ ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ										1	1	4	
14 ΑΥΓ	14 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ										1	1	4	
16 ΑΥΓ	18 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΣΙΜΟΤΑΤΑ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ Σ										1	1	4	
20 ΑΥΓ	21 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΡΟΔΙΝΑ ΖΑΧΑΡΩ ΗΛΕΙΑΣ										1	1	4	
21 ΑΥΓ	25 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΡΥΤΟ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ						4	4		1		3	11	
23 ΑΥΓ	23 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΑΓΙΟΣ ΣΟΥΛΑΣ ΡΟΔΟΥ								2			1	5	
25 ΑΥΓ	25 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΣΑΝΤΟΜΕΡΙ ΑΧΑΪΑΣ										1	1	8	
26 ΑΥΓ	07 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΑΝΑΦΩΝΗΤΡ ΙΑ ΖΑΚΥΝ ΘΟΥ						2	2		1	2	2	10	
26 ΑΥΓ	26 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΒΑΤΙ ΡΟΔΟΥ								2	1		1	6	
28 ΑΥΓ	28 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΑΣΣΗΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚ ΗΣ						2	2		1		4	66	
30 ΑΥΓ	30 ΑΥΓ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΟΠΤΕΡΟ ΙΑΣΜΟΥ ΡΟΔΟΠΗΣ						2	2		3		4	8	
01 ΣΕΠ	01 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΜΟΝΤΕ ΣΜΙΘ ΡΟΔΟΥ								1	1		1	3	
02 ΣΕΠ	02 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΣΚΑΔΟΣ ΝΑΞΟΥ										1	1	4	
04 ΣΕΠ	04 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΝΕΔΟΥΣΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ										1	1	4	
05 ΣΕΠ	05 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΑΡΟΥΣΙ ΚΑΛΑΒΡΥΤΩ Ν										1	1	4	
05 ΣΕΠ	05 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ							2	2		1		1	6	
05 ΣΕΠ	05 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΠΥΛΑΙΑ ΚΑΒΗΣΟΥ ΈΒΡΟΥ						2	2		1		1	6	
11 ΣΕΠ	11 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΕΛΑΙΟΧΩΡΙ ΑΧΑΪΑΣ						2	2		1		2	5	
11 ΣΕΠ	11 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΒΟΥΤΣΑΡΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ						2	2		1	1	4	9	
13 ΣΕΠ	13 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΥΡΑ ΒΓΕΝΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ										1	1	4	
20 ΣΕΠ	20 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΑΣΤΑΝΙΕΣ ΈΒΡΟΥ									1		1	2	
21 ΣΕΠ	21 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΝΕΜΕΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ								2	3		1	7	
22 ΣΕΠ	22 ΣΕΠ	ΑΝΘΡΩΠΟΓΕ ΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ (ΣΥΝΤΡΙΒΗ ΑΕΡΟΣΚΑΦΟ ΥΣ)	ΚΕΡΑΣΙΑ ΡΟΔΟΠΗΣ			1				1		1		1	5	
22 ΣΕΠ	22 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΒΑΘΥΛΑΚΚΟ Σ ΔΡΑΜΑΣ						2	2		2	1	1	18	
22 ΣΕΠ	22 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΠΟΣΕΙΔΙ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ										1	1	4	
24 ΣΕΠ	24 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΞΗΡΟΚΑΜΠΟ Σ ΟΛΥΜΠΙΑΣ										1	1	4	

24 ΣΕΠ	24 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΜΑΥΡΟΚΟΡΔ ΑΤΟ ΔΡΑΜΑΣ						1	1		1		1	4	
26 ΣΕΠ	26 ΣΕΠ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΜΕΓΙΣΤΗ									1	1	4		
26 ΣΕΠ	05 ΟΚΤ	ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ	ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ	1	1	2	1					1		1	7	
15 ΟΚΤ	15 ΟΚΤ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΣΕΤΑ ΕΥΒΟΙΑΣ								2	2	1	2	10	
15 ΟΚΤ	15 ΟΚΤ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ										1	1	4	
16 ΟΚΤ	16 ΟΚΤ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΜΕΤΟΧΙ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ										1	1	4	
17 ΟΚΤ	17 ΟΚΤ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΚΑΛΟΓΡΙΑ ΑΧΑΪΑΣ										1	1	4	
17 ΟΚΤ	17 ΟΚΤ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΑΓΙΑ ΘΕΚΛΑ ΑΝΔΡΟΥ										1	1	4	
17 ΟΚΤ	20 ΟΚΤ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΝΕΜΟΥΝΤΑ ΗΛΕΙΑΣ						2	2		1		1	9	
14 ΝΟΕ	25 ΝΟΕ	ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ	ΣΥΜΗ		1	1	1					1		3	33	
15 ΝΟΕ	20 ΔΕΚ	ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ	ΝΕΑ ΠΕΡΑΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ		1	2	2			3		2		1	13	
15 ΝΟΕ	20 ΔΕΚ	ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ	ΜΑΝΔΡΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	1	1	3	1		3	6		8		4	33	ΚΛΙΝΟ ΣΚΕΠΑ ΣΜΑΤΑ
16 ΔΕΚ	16 ΔΕΚ	ΑΝΘΡΩΠΟΓΕ ΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ (ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΚΤΩΝ)	ΝΕΑ ΠΑΡΑΛΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚ ΗΣ									11		8	100	
18 ΔΕΚ	22 ΔΕΚ	ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ	ΖΕΥΓΑΡΑΚΙ ΑΓΡΙΝΙΟΥ			1	1	2	1	4		1		1	10	
Συνολικά 92				17	15	15	14	5	43	60	20	192	57	53	1039	

Συγκεντρωτικά όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα ο Σ.Ξ. συμμετείχε σε συνολικά 92 περιστατικά. Αναλυτικότερα σε: 15 Χιονοπτώσεις, 6 Πλημμύρες, 63 Πυρκαγιές, 2 Σεισμούς και 6 Ανθρωπογενείς λοιπές καταστροφές.

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ

Στο πλαίσιο της συνδρομής του ΠΝ για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες δράσεις:

- Αντιμετώπιση Θαλάσσιας Ρύπανσης

Το ΠΝ συμμετείχε στην αντιμετώπιση της θαλάσσιας ρύπανσης στο Σαρωνικό Κόλπο διαθέτοντας συνολικά 210 στελέχη στις περιοχές Σαλαμίνας και Γλυφάδας. Διατέθηκαν 2 πλωτά αντιρρυπαντικά φράγματα τα οποία τοποθετήθηκαν στο Παλαιό Φάληρο και στη Σαλαμίνα ενώ πενταμελές πλήρωμα της Αυτόνομης Αντιρρυπαντικής Μονάδας Ναυστάθμου Κρήτης συμμετείχε την περιοχή της Γλυφάδας.

- Αντιμετώπιση Πλημμυρών

✓ Από την 26η έως τα 30η Οκτωβρίου 2017 διατέθηκε προσωπικό και πυροσβεστικό όχημα από τον Ναύσταθμο Κρήτης για την αντιμετώπιση των πλημμυρών, άντληση υδάτων και διάσωση πολιτών που ευρίσκοντο σε κίνδυνο στα Χανιά της Κρήτης.

✓ Την 22 Νοεμβρίου 2017 διατέθηκε προσωπικό 16 ατόμων, 4 υδροφόρα οχήματα και 2 φορτηγά οχήματα για συνδρομή στην αποκατάσταση των φυσικών καταστροφών στις πληγείσες περιοχές Μάνδρας & Νέας Περάμου Αττικής.

ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

- Από 08 έως 20 Ιανουαρίου 2017, για αποχιονισμό οδικού δικτύου και κοπή δέντρων, διατέθηκαν 9 ειδικά οχήματα UNIMOG πολλαπλού ρολού [με εξαρτήματα (“Μαχαίρι”, “Αλατιέρα”, “Εσκαφέας Ισοπεδωτήρας”)] και τ. JEEP, 3 Αλυσοπρίονα και 22 άτομα προσωπικό (χειριστές μηχανημάτων και αλυσοπρίονων). Διατέθηκαν ειδικά μηχανήματα και προσωπικό για συνδρομή σε περιοχές των Δήμων Μάνδρας, Ειδυλλίας και Μεγαρέων Αττικής, με προσωπικό των 110ΠΜ, 111ΠΜ, 114ΠΜ, 116ΠΜ, 117ΠΜ, 206ΠΑΥ και 123ΣΤΕ, υπό την εποπτεία της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας Δυτικής Αττικής, με σκοπό την πραγματοποίηση εργασιών αποκατάστασης του οδικού δικτύου και αντιπλημμυρικών παρεμβάσεων. Στην Μάνδρα Μεγάρων και Νέα Πέραμο διατέθηκαν 24 Ειδικά Οχήματα [φορτωτές, εκσκαφείς τάφρων (τσάπες), φορτηγά, UNIMOG πολλαπλού ρολού, υδροφόρες, πυροσβεστικό όχημα, JCB και πλατφόρμα μεταφοράς μηχανημάτων] με αντίστοιχους χειριστές και 27 άτομα λοιπό προσωπικό.

- Διατέθηκαν ειδικά μηχανήματα και προσωπικό για συνδρομή στη Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας, με Προσωπικό του Α/Α Ακτίου, λόγω έντονων καιρικών φαινομένων (βροχοπτώσεις).

- Στην Αιτωλοακαρνανία διατέθηκαν 2 ειδικά οχήματα [εκσκαφείς τάφρων (τσάπα), φορτηγό] με αντίστοιχο προσωπικό, ως χειριστές.

- Διατέθηκαν ειδικά μηχανήματα και προσωπικό για συνδρομή σε έκτακτα καιρικά φαινόμενα σε περιοχές της Πάρνηθας, με προσωπικό της 206ΠΑΥ, για εκχιονισμό οδών πρόσβασης σε οικισμούς και σε παρακείμενες Μονάδες του ΣΞ, ΠΝ και ΠΑ.

- Διατέθηκαν ειδικά μηχανήματα και προσωπικό τον Ιανουάριο 2017 για συνδρομή στην Αλόνησο, με προσωπικό της 110ΠΜ για αντιμετώπιση έντονων καιρικών φαινομένων (χιονοπτώσεις).

- Διατέθηκαν ειδικά μηχανήματα και προσωπικό για συνδρομή σε περιοχές Μεγαλοχωρίου και Ακρωτηρίου Δήμου Θήρας, με Προσωπικό του Α/Α Σαντορίνης, για αποκατάσταση ζημιών αγροτικής οδοποιίας λόγω έντονων καιρικών φαινομένων (έντονες βροχοπτώσεις).

- Διατέθηκαν ειδικά μηχανήματα και προσωπικό για συνδρομή στη Ζάκυνθο, τον Αύγουστο 2017 με προσωπικό της 117ΠΜ, για παροχή βοήθειας (αντιπυρικές ζώνες – αντιπλημμυρικά έργα).

Εικόνα 22: Επιχειρήσεις Αποχιονισμού Ε.Δ. (<https://army.gr/koinoniki/prosfora>)

6.6. Δασοπροστασία- Δασοπυρόσβεση

ΣΤΡΑΤΟΣ ΞΗΡΑΣ

- Τα Ε/Π CH47D χρησιμοποιήθηκαν για αποστολές αεροπυρόσβεσης, υπερβαίνοντας κατά 40% τον προκαθορισμένο χρόνο των 360 ωρών πτήσης. Σημειώνεται ότι επιτεύχθηκε ο υψηλότερος αριθμός ωρών πτήσης για αποστολές αεροπυρόσβεση, από την ίδρυση της 1ης ΤΑΞΑΣ, όπως παρακάτω:

- Πραγματοποιήθηκαν 1.406 ρίψεις αεροπυρόσβεσης ανά την επικράτεια. Συνολική διάρκεια πτήσεων 511Ω.

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ

- Στο πλαίσιο της ενεργοποίησης του σχεδίου αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών «ΔΕΥΚΑΛΙΩΝ» το ΠΝ συμμετείχε ενεργά περιπολώντας και επιτηρώντας περιοχές υψηλής επικινδυνότητας. Το Πολεμικό Ναυτικό συνέδραμε στην κατάσβεση 5 πυρκαγιών με την συμμετοχή 75 στελεχών, 4 πυροσβεστικών οχημάτων και 4 οχημάτων μεταφοράς προσωπικού/υλικών. Πλέον των ανωτέρω, συμμετείχε ενεργά στον τομέα της Δασοπροστασίας διαθέτοντας συνολικά 239 άτομα και 16 οχήματα.

ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

- Τα πυροσβεστικά Α/Φ (CL-215, CL-415, και PZL), συμμετείχαν στην κατάσβεση 384 πυρκαγιών σε ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια, εκτελώντας 1.333 εξόδους με 2.915,5 ώρες πτήσης.

- Κατά την Αντιπυρική περίοδο από 01-05-2017 έως 31-10-2017, για την υποστήριξη της Δασοπυρόσβεσης (μετακινήσεις πληρωμάτων, τεχνικών, ανταλλακτικών, δασοπυροσβεστών και υλικών πυρόσβεσης), διατέθηκαν Α/Φ C-130 και C-27, εκτελώντας 64 εξόδους με 66,8 ώρες πτήσης.

- Στο πλαίσιο πρόληψης εκδήλωσης πυρκαγιών, για εναέρια επιτήρηση δασών σε ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια, τα Α/Φ (CL-215, CL-415, PZL και T-41), εκτέλεσαν 143 εξόδους με 215,5 ώρες πτήσης.

- Στο πλαίσιο των αποστολών συνδρομής φυσικών καταστροφών για την αντιμετώπιση πυρκαγιών στην Αλβανία, διατέθηκαν πτητικά μέσα (Α/Φ CL-415 και PZL) τα οποία εκτέλεσαν 35 εξόδους με 66,2 ώρες πτήσης.

- Για περίπολα διατέθηκαν 522 οχήματα (τ. Jeep) και 1.182 άτομα προσωπικό.

- Για πυρόσβεση και επιτήρηση αναζωπυρώσεων, διατέθηκαν 9 ειδικά οχήματα (Πυροσβεστικά, Γαιωπρωθητής, Υδροφόρες και μεταφοράς προσωπικού) και συνολικά 66 στελέχη (λοιπό προσωπικό καθώς και χειριστές των ειδικών οχημάτων).

- Διατέθηκαν ειδικά μηχανήματα και προσωπικό της 206ΠΑΥ για συνδρομή στην πυρκαγιά του Καπανδριτίου, τον Ιούλιο του 2017.

- Στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου Συνεργασίας μεταξύ ΠΑ και ΥΠΑ, η ΠΑ συνδράμει με προσωπικό και μέσα στην κάλυψη των απαιτήσεων πυρασφάλειας των Α/Δ Σκύρου, Λήμνου και Καρπάθου, τα οποία αποτελούν Α/Δ κοινής χρήσης ΠΑ-ΥΠΑ, συνεισφέροντας στην εξοικονόμηση πόρων και στην ασφαλή διεξαγωγή των πτήσεων πολιτικών Α/Φ στα εν λόγω Α/Δ.

Εικόνα 23: Επιχειρήσεις Αεροπυρόσβεσης Ε.Δ. (<https://geetha.gr/aeropirosvisi> / foto)

6.7. Έργα Υποδομής

ΣΤΡΑΤΟΣ ΞΗΡΑΣ

- Διατέθηκαν 143 μηχανήματα ΜΧ για διευθέτηση δρομολογίων διάνοιξης, διευθέτησης και συντήρησης αντιπυρικής ζώνης, εργασίες συντήρησης οδικού δικτύου, δικτύου ύδρευσης, καθαρισμό χώρου εναπόθεσης απορριμμάτων, εργασίες αποχιονισμού, αποκατάστασης πλημμυρισμένων αγροτεμαχίων και αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών σε όλη την επικράτεια. Για την περάτωση των εργασιών διατέθηκαν 162 άτομα.

Εικόνα 24: Επιχειρήσεις Κατασκευής Έργων Υποδομής Ε.Δ. (<https://geetha.gr/koinoniki-prosfora>)

6.8. Εξουδετέρωση Πυρομαχικών

ΣΤΡΑΤΟΣ ΞΗΡΑΣ

- Διατέθηκαν ΕΟΔ (ΥΠ-ΜΧ) - πυροτεχνουργοί σε 736 περιπτώσεις, για εξουδετέρωση και καταστροφή πυρομαχικών.
- Εξουδετερώθηκαν από το ΤΕΝΕ 1.497 βλήματα, 240 χειροβομβίδες, 171 νάρκες, 21 οπλοβομβίδες και 77 βομβίδες, 2 οβίδες και 8 βόμβες αεροπορίας.

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ

- Η Διοίκηση Υποβρυχίων Καταστροφών πραγματοποίησε εξουδετερώσεις πυρομαχικών τα οποία, ως επί το πλείστον, χρονολογούνται από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Κατά το τρέχον έτος υλοποιήθηκαν 20 αποστολές εξουδετέρωσης πυρομαχικών σε περιοχές του ελληνικού υποθαλάσσιου χώρου.

ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

- Εξουδετερώθηκαν από Πυροτεχνουργούς 11 μη εκραγίσες βόμβες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, οι οποίες ανευρέθηκαν κατά τη διάρκεια εργασιών εντός της Αεροπορικής Βάσης Ελευσίνας. Οι εξουδετερώσεις των βομβών ολοκληρώθηκαν με απόλυτη επιτυχία, χωρίς ουδεμία ζημία στις κατοικίες και την λοιπή ιδιωτική περιουσία της γειτνιάζουσας περιοχής.
- Στις 6 Νοεμβρίου 2017, Πυροτεχνουργοί της ΠΑ εξουδετέρωσαν μη εκραγέν βλήμα πυροβολικού του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το οποίο ανευρέθη στην περιοχή της Άνω Γλυφάδας κατά τη διάρκεια εργασιών του Δήμου. Η εξουδετέρωσή του έγινε με απόλυτη επιτυχία, χωρίς ουδεμία ζημία στις κατοικίες και την λοιπή ιδιωτική περιουσία της περιοχής.

Εικόνα 25: Επιχειρήσεις Εξουδετέρωσης Πυρομαχικών Ε.Δ. (<https://geetha.gr/>)/koinoniki prosfora

6.9. Ανθρωπιστική Βοήθεια

ΣΤΡΑΤΟΣ ΞΗΡΑΣ

- Διατέθηκε 1 αποθήκη στην Ι. Αρχιεπισκοπή Αθηνών, για εναποθήκευση ρουχισμού και τροφίμων, για τη ΜΚΟ «Αποστολή».

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ

- Στο πλαίσιο της κοινωνικής του προσφοράς, το ΠΝ, ενίσχυσε, μέσω χορηγίας, Δήμους, Ιερούς Ναούς και Συλλόγους της ελληνικής επικράτειας με είδη πρώτης ανάγκης (τρόφιμα, είδη ιματισμού κλπ). Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκαν πολυάριθμες διαθέσεις οχημάτων (ασθενοφόρων, λεωφορείων) μετά πληρωμάτων, στο πλαίσιο υποστήριξης αθλητικών αγώνων και κοινωνικών αναγκών (μεταφορά ΑμΕΑ κλπ).

- Στο πλαίσιο συνεισφοράς σε Επιχειρήσεις Υποστήριξης Ειρήνης σε διεθνείς οργανισμούς, το ΠΝ συμμετείχε:

✓ Στη Διεθνή Ναυτική δύναμη του ΟΗΕ, επιχείρηση «UNIFIL MAROPS», η αποστολή της οποίας είναι η εκτέλεση Επιχειρήσεων Θαλασσίου Ελέγχου, με σκοπό την απαγόρευση διακίνησης παρανόμου οπλισμού προς το Λίβανο.

✓ Στην επιχείρηση «ACTIVE ENDEAVOUR» του NATO, που διεξάγεται στη Μεσόγειο με αποστολή τη ναυτική παρουσία, επιτήρηση, παρακολούθηση και προστασία μονάδων υψηλής αξίας.

Εικόνα 26: Επιχείρηση «ACTIVE ENDEAVOUR» του NATO
(<https://geetha.gr/epixiriseis/foto>)

6.10. Περιβάλλον

ΣΤΡΑΤΟΣ ΞΗΡΑΣ

- Πραγματοποιήθηκε καθαρισμός ακτών και δενδροφυτεύσεις σε όλο τον Ελλαδικό χώρο, με συμμετοχή 20 Αξιωματικών, 268 Οπλιτών και 16 οχημάτων διαφόρων τύπων.

Εικόνα 27: Καθαρισμός Ακτών και Δενδροφυτεύσεις (<https://geetha.gr/koinoniki/prosfora>)

6.11. Λοιπές Δραστηριότητες

ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

- Στο πλαίσιο της εξωστρέφειας των Ενόπλων Δυνάμεων και της ανάδειξης του έργου τους, αναπτύχθηκε για δεύτερη φορά, στην 82η Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης (ΔΕΘ), εκθεσιακό περίπτερο των Ενόπλων Δυνάμεων. Το παραπάνω εκθεσιακό περίπτερο απέσπασε τα κολακευτικά σχόλια των επισκεπτών, διακεκριμένων και μη, και της οργανωτικής επιτροπής της ΔΕΘ (το περίπτερο βραβεύτηκε από τον Πρόεδρο του ΔΣ της ΔΕΘ και τον Διευθύνοντα

Σύμβουλό της, την 18 Σεπτεμβρίου 2017 για την άψογη παρουσία, άρτια οργάνωση, φιλοξενία και την υψηλή επισκεψιμότητά του), προβάλλοντας με τον καλύτερο τρόπο την προσφορά των ΕΔ στην Ελληνική κοινωνία.

- Στο πλαίσιο του εορτασμού της Ημέρας των Ενόπλων Δυνάμεων, διοργανώθηκε εικαστική έκθεση με θέμα «Ελλάδα της ψυχής μου», όπου παρουσιάστηκαν πίνακες ζωγραφικής, φωτογραφίες και γλυπτά, εμπνευσμένα από την φύση, τον πολιτισμό και την ιστορία της Ελλάδας, έργα τα οποία δημιούργησαν 70 καλλιτέχνες, στελέχη των ΕΔ. Η έκθεση έλαβε χώρα από τις 18 έως τις 22 Νοεμβρίου 2017, σε χώρο στο Αττικό Μετρό Συντάγματος με στόχο την ανάδειξη των άγνωστων πτυχών της καθημερινής ζωής των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων.

ΣΤΡΑΤΟΣ ΞΗΡΑΣ

- Διατέθηκαν στρατιωτικοί ιερείς και οπλίτες ιεροψάλτες, για τέλεση Θείας λειτουργίας σε Ιερούς Ναούς περιοχών της Θράκης και νήσων του Αιγαίου.

- Διατέθηκε αποθήκη στην Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών, για εναποθήκευση ρουχισμού και τροφίμων στη μη κυβερνητική οργάνωση «Αποστολή», καθ'όλη την διάρκεια του 1ου εξαμήνου.

- Διατέθηκε συσσίτιο και άρτος, καθ' όλη τη διάρκεια του τριμήνου σε διάφορα γηροκομεία, οικοτροφεία και Ιερές Μητροπόλεις σε όλη την επικράτεια.

- Συγκεντρώθηκαν και προσφέρθηκαν τρόφιμα, και είδη ρουχισμού και παιχνίδια στο πλαίσιο της Εθελοντικής Δράσης «ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΜΠΟΡΟΥΜΕ», για ενίσχυση απόρων οικογενειών, σχολείων και κοινωνικών ιδρυμάτων ανά την επικράτεια.

- Παραδόθηκαν τρόφιμα που αγοράστηκαν από οικονομική δωρεά των στελεχών της 13 ΔΕΕ, προκειμένου να δοθούν στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Κερατσινίου στο οποίο φοιτούν άπορα παιδιά με ειδικές ανάγκες (ΠΕ/ΑΣΔΕΝ).

- Συγκεντρώθηκαν στο φιλανθρωπικό BAZAAR γεύσεων, 3.000€, 33 κιβώτια ένδυση, 7 κιβώτια τρόφιμα, 1 κιβώτιο φάρμακα, 2 κιβώτια παιχνίδια, 1.000 kgr. ρύζι, 200 kgr. αλεύρι και αποδόθηκαν μέσω Ιεράς Μητρόπολης Λαρίσης και Τυρνάβου, Κοινωνικού παντοπωλείου και φαρμακείου και των Ενεργών Πολιτών σε ευπαθείς οικογένειες (ΠΕ/1η ΣΤΡΑΤΙΑ).

- Πραγματοποιήθηκε χριστουγεννιάτικη εκδήλωση 1ης ΣΤΡΑΤΙΑΣ/ ΕΥ-ΟΗQ, με φιλανθρωπικό σκοπό («Φιλανθρωπικό Bazaar Γεύσεων»), με συμμετοχή του προσωπικού του Επιτελείου για συγκέντρωση χρημάτων και ειδών και διάθεσή τους σε φορείς (ΠΕ/1ης ΣΤΡΑΤΙΑΣ).

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ

- Την 24η Μαρτίου 2017, το προσωπικό και οι εθελοντές του Μη Κερδοσκοπικού Οργανισμού «Make-A-Wish» επισκέφθηκαν την Διοίκηση Υποβρυχίων Καταστροφών (ΔΥΚ),

με σκοπό την υλοποίηση της ευχής του 13χρονου Γιώργου να γίνει μέλος των Ομάδων Υποβρυχίων Καταστροφών (Ο.Υ.Κ.) του Πολεμικού Ναυτικού.

- Από την 7η Μαρτίου 2017 έως την 26η Μαΐου 2017, η κινητή εκπαιδευτική έκθεση της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού «Μεθ' ορμής Ακαθέκτου» φιλοξενήθηκε στον εκθεσιακό χώρο του Ναυτικού Μουσείου της Ελλάδος. Εν συνεχεία επισκέφθηκε την Αλεξανδρούπολη, τη Σάμο, την Κρήτη, τη Σκιάθο, τη Λέρο, την Πάτμο, τη Θεσσαλονίκη και τη Ρόδο.

- Την 1η Ιουνίου 2017, στο πλαίσιο των πολιτιστικών εκδηλώσεων με τίτλο «Μέγα το της Θαλάσσης Κράτος», πλοία του ΠΝ, κατέπλευσαν στους λιμένες Αγίου Ευστρατίου, Αλεξανδρούπολης, Βόλου, Θάσου, Καβάλας, Λήμνου, Σαμοθράκης Σκοπέλου, Σκύρου, Φούρνων και Ψαρών, όπου 7500 πολίτες ξεναγήθηκαν σε αυτά στο πλαίσιο επισκεπτηρίου κοινού ενώ η Μπάντα του Πολεμικού Ναυτικού πραγματοποίησε συναυλία στον Φάρο Αλεξανδρούπολης.

- Από την 2η Ιουλίου 2017 έως την 13η Σεπτεμβρίου 2017, 1.337 πολίτες ταξίδεψαν στην ιστορία, στελεχώνοντας τις θέσεις των κωπηλατών της Τριήρους “ΟΛΥΜΠΙΑΣ”, στις εγκαταστάσεις του Φαληρικού Όρμου.

- Από την 6η έως την 13η Σεπτεμβρίου 2017, η κανονιοφόρος “ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ” συμμετείχε στον 2ο Πολιτιστικό Πλου ο οποίος πραγματοποιήθηκε στα νησιά Σάμος, Φούρνοι, Ικαρία, Λειψοί, Κάλυμνος, Χάλκη και Κάρπαθο, στο πλαίσιο της κοινωνικής προσφοράς και της ενίσχυσης των δεσμών του Πολεμικού Ναυτικού με τους κατοίκους των ακριτικών νησιών.

- Από την 10η Οκτωβρίου 2017 έως την 3η Δεκεμβρίου 2017, το Πλωτό Ναυτικό Μουσείο Θωρηκτό Γ. ΑΒΕΡΩΦ αποχωρίστηκε το μόνιμο ορμητήριο που κατέχει στον Φλοίσβο από το 1984 υλοποιώντας ένα εγχείρημα μείζονος σημασίας, όπου με τη βοήθεια ρυμουλκών κατέπλευσε στη Θεσσαλονίκη για πρώτη φορά μετά από 72 χρόνια. Το θρυλικό πλοίο επισκέφθηκαν περισσότεροι από 130.000 πολίτες εκ των οποίων 27.000 μαθητές από 332 σχολεία της Κεντρικής και Βόρειας Ελλάδας.

- Επισκεπτήριο Κοινού σε Πολεμικά Πλοία

- Στο πλαίσιο του εορτασμού της επετείου της 25ης Μαρτίου 1821, η Φρεγάτα ΨΑΡΑ, η Πυραυλάκατος “ΤΡΟΥΠΑΚΗΣ” και το Υποβρύχιο “ΠΟΣΕΙΔΩΝ”, κατέπλευσαν στον Πειραιά. Κατά τη διάρκεια του επισκεπτηρίου που ακολούθησε περίπου 11.000 πολίτες ξεναγήθηκαν από τα πληρώματα στις εν λόγω ναυτικές μονάδες.

- Από την 24η έως την 28η Μαΐου, πραγματοποιήθηκε επισκεπτήριο κοινού στην Τριήρη “ΟΛΥΜΠΙΑΣ”, η οποία συμμετείχε στην εκδήλωση «Ημέρες Θάλασσας 2017» στον Πειραιά. Την 28η και 29η Σεπτεμβρίου 2017, κορυφώθηκαν οι εορταστικές εκδηλώσεις για την επέτειο της Ναυμαχίας της Σαλαμίνας «Σαλαμίνια 2017», στον Τύμβο Σαλαμινομάχων. Κατά την διάρκεια των εκδηλώσεων αποδόθηκαν τιμές από αγήματα και την Μπάντα του ΠΝ ενώ πραγματοποιήθηκε επισκεπτήριο κοινού στην Τριήρη “ΟΛΥΜΠΙΑΣ”.

- Την 19η και την 20η Οκτωβρίου 2017, η Φρεγάτα “ΝΑΒΑΡΙΝΟΝ” συμμετείχε στις εορταστικές εκδηλώσεις της 189ης επετείου της Ναυμαχίας του Ναβαρίνου, στην Πύλο. Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων πραγματοποιήθηκε επισκεπτήριο κοινού.

- Στο πλαίσιο του εορτασμού της επετείου της 28ης Οκτωβρίου 1940, η Φρεγάτα ΨΑΡΑ, η Πυραυλάκατος “ΝΤΕΓΙΑΝΝΗΣ” και το Υποβρύχιο “ΜΑΤΡΩΖΟΣ” κατέπλευσαν στον λιμένα του Πειραιά. Κατά τη διάρκεια του επισκεπτηρίου που ακολούθησε περίπου 10.000 πολίτες ξεναγήθηκαν στις εν λόγω ναυτικές μονάδες.

- Στο πλαίσιο του εορτασμού του προστάτη του Πολεμικού Ναυτικού Αγίου Νικολάου και της Επετείου των νικηφόρων ναυμαχιών Βαλκανικών Πολέμων 1912-13, η Φρεγάτα “ΨΑΡΑ”, η Πυραυλάκατος “ΡΙΤΣΟΣ” και το Υποβρύχιο “ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ” κατέπλευσαν στο λιμένα του Πειραιά όπου τα επισκέφτηκαν περίπου 4.000 πολίτες.

- Παγκόσμια Ημέρα Φάρων

- Την 20η Αυγούστου 2017, στο πλαίσιο εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Φάρων, 11.000 πολίτες ενημερώθηκαν αναφορικά με την σημασία των Φάρων και των υπολοίπων ναυτιλιακών βοηθημάτων στη Ναυσιπλοΐα καθώς και για την προσφορά των Φαροφυλάκων, κατά τη διάρκεια της επίσκεψής τους σε 23 Φάρους της Ελληνικής Επικράτειας, οι οποίοι εντάχθηκαν στον εορτασμό.

- Ιστιοπλοϊκοί Αγώνες

- Την 6η και 7η Μαΐου 2017, πραγματοποιήθηκε στο Φαληρικό όρμο αγώνας ιστιοδρομιών με την επωνυμία «Παστρικάκεια 2017», ο οποίος διοργανώνεται σε ετήσια βάση από τη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων, με την συνδρομή του Ιστιοπλοϊκού Ομίλου Πειραιώς (ΙΟΠ) και του Ναυτικού Ομίλου Ελλάδος (ΝΟΕ), υπό την αιγίδα της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας (ΕΙΟ).

- Από την 14η έως την 24η Ιουλίου 2017, η Πυραυλάκατος “ΣΙΜΙΤΖΟΠΟΥΛΟΣ” συμμετείχε στο «54ο Διεθνές Ιστιοπλοϊκό Ράλλυ Αιγαίου», ως πλοίο ασφαλείας. Στο Ράλλυ Αιγαίου συμμετείχαν συνολικά 21 ομάδες ιστιοπλοΐας μεταξύ των οποίων και η ομάδα της Σχολής Ναυτικών Δοκίμων και της Σχολής Μονίμων Υπαξιωματικών Ναυτικού.

- Από την 6η έως την 12η Αυγούστου 2017, η Πυραυλάκατος “ΚΑΒΑΛΟΥΔΗΣ”, συμμετείχε στην 28η Ιστιοπλοϊκή Εβδομάδα Ιονίου 2017 ως πλοίο ασφαλείας.

- Συμμετοχή Μπάντας ΠΝ σε συναυλίες Κοινωφελούς Χαρακτήρα

- Το ΠΝ ανταποκρινόμενο σε πληθώρα αιτημάτων διέθεσε τη Μπάντα του σε αρκετές προσκλήσεις Φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Συλλόγων και Σωματείων. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθες:

- Την 17η Ιανουαρίου 2017, η Μπάντα του Πολεμικού Ναυτικού συμμετείχε σε εορταστική εκδήλωση του Οργανισμού Ειδικής Μέριμνας «Κιβωτός του Κόσμου», ο οποίος δραστηριοποιείται στον τομέα της προστασίας της Μητέρας και του Παιδιού. Στην εν λόγω εκδήλωση, η οποία πραγματοποιήθηκε στις εγκαταστάσεις της «Κιβωτού του Κόσμου», στην Αθήνα δόθηκε η ευκαιρία στα παιδιά του Οργανισμού να ταξιδέψουν μουσικά, σε γνωστές μελωδίες του ελληνικού και ξένου πενταγράμμου, με την βοήθεια της Μπάντας.

- Την 2α Μαρτίου η Μπάντα του Πολεμικού Ναυτικού ανέκρουσε τους Εθνικούς Ύμνους Ελλάδας και Αυστρίας, κατά την διάρκεια της Τελετής Αφής της Φλόγας των «ΧΙ Παγκοσμίων Χειμερινών Αγώνων Special Olympics» που πραγματοποιήθηκε στο Ζάππειο Μέγαρο.

- Την 12η και την 14η Ιουνίου 2017, πραγματοποιήθηκαν αντίστοιχα συναυλίες στο Ανοιχτό Θέατρο Τρικάλων και στο Θερινό Θέατρο Βόλου, με την συμμετοχή της Μπάντας του Πολεμικού Ναυτικού, οι οποίες ήταν αφιερωμένες στην μαγεία των μιούζικαλ, τόσο του ελληνικού, όσο και του διεθνούς πενταγράμμου. Οι συναυλίες υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της ενίσχυσης του Κοινωνικού Παντοπωλείου Δήμου Τρικάλων και της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας & Αποκαταστάσεως Αναπήρων Προσώπων (ΕΛΕΠΑΠ) Βόλου, οι οποίες συμβάλουν στην στήριξη ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.

- Την 13η Ιουλίου 2017, η Μπάντα του Πολεμικού Ναυτικού συμμετείχε στην συναυλία «Όλοι Μαζί Μπορούμε» η οποία πραγματοποιήθηκε στο Παναθηναϊκό Στάδιο (Καλλιμάρμαρο).

- Την 28η Ιουλίου 2017, η μπάντα του Πολεμικού Ναυτικού πραγματοποίησε συναυλία στο πλαίσιο των πολιτιστικών εκδηλώσεων «Πορεία σε τρεις αιώνες 19ος-20ός-21ος» στην Χωριστή Δράμας.

- Την 29η και την 30η Ιουλίου 2017, η μπάντα του Πολεμικού Ναυτικού πραγματοποίησε συναυλία στο πλαίσιο του 3ου Δημοτικού Φεστιβάλ Κυθήρων «Ταξίδι στα Κύθηρα 2017».

- Την 4η Αυγούστου 2017, στο πλαίσιο καλοκαιρινών πολιτιστικών εκδηλώσεων,

- πραγματοποιήθηκε στην κεντρική πλατεία του Κατάκολου Ηλείας, συναυλία από την Μπάντα του Πολεμικού Ναυτικού με την συμμετοχή των ερμηνευτών Μαριαλένας Γιάνναρου, Θεόδωρου Μπιράκου και Βαγγέλη Τσακνάκη. Παράλληλα έλαβε χώρα και εθελοντική συγκέντρωση τροφίμων για τις ευπαθείς ομάδες των πολιτών της περιοχής.

- Την 13η Σεπτεμβρίου 2017, στο πλαίσιο των φθινοπωρινών πολιτιστικών εκδηλώσεων του Δήμου Κρωπίας, η Μπάντα του Πολεμικού Ναυτικού πραγματοποίησε συναυλία στο Ανοιχτό Δημοτικό Θέατρο Δεξαμενής, αφιερωμένη στον συνθέτη Γιώργο Μουζάκη με την συμμετοχή των ερμηνευτών Χρυσούλας Στεφανάκη, Θάνου Πολύδωρα, Βαγγέλη Τσακνάκη και Βάσως Ποιμενίδου. Παράλληλα πραγματοποιήθηκε εθελοντική συγκέντρωση τροφίμων, φαρμάκων και σχολικών ειδών για την ενίσχυση των κοινωνικών δομών του Δήμου Κρωπίας.

ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

- Διατέθηκε η Κινητή Ομάδα Συντήρηση Υποβρύχιων και Θαλάσσιων Εγκαταστάσεων (ΚΟΣΥΘΕ) της 206ΠΑΥ, για την επιχείρηση ανέλκυσης και περισυλλογής του Ε/Π SX-HBB, που κατέπεσε τον Ιούνιο του 2017 στην περιοχή του Υδροβιότοπου Σχοινιά Μαραθώνα Αττικής, προκειμένου να διερευνηθούν τα ακριβή αίτια της πτώσης του.

- Υλοποιήθηκε συνεκπαίδευση της Κινητής Ομάδας Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΚΟΜΑΚ) της 206ΠΑΥ με Εθελοντικές Ομάδες, εγγεγραμμένες στο Μητρώο της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας Ελλάδος και συμμετοχή της σε άσκηση αντιμετώπισης καταστροφών, η οποία διεξήχθη τον Οκτώβριο του 2017 εντός αστικού πεδίου σε περιοχή της Αττικής, στο πλαίσιο της κοινωνικής προσφοράς της ΠΑ και της ανάπτυξης επιχειρησιακής διαλειτουργικότητας.

- Χορηγήθηκαν 100 μάλλινες κουβέρτες στην Ιερά Μονή Παντοκράτορος του Αγίου Όρους.

- Χορηγήθηκε 1 διαφανοσκόπιο και 1 στηθοσκόπιο, στην Ένωση Αποστράτων Αξιωματικών Αεροπορίας.

- Χορηγήθηκαν 80 στολές εργασίας (μπλε, παλαιού τύπου), στο Σωματείο Εθελοντών Πυροσβεστών Λέσβου.

Κεφάλαιο 7.

Συμπεράσματα-Προτάσεις

Οι φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές όταν εμφανίζονται προσβάλουν ένα μεγάλο κομμάτι της τοπικής κοινωνίας και κατ' επέκταση του κράτους, δημιουργώντας σύγχυση, ανασφάλεια καθώς και μεγάλες επιπτώσεις τόσο βραχυπρόθεσμες (καταστροφή κτιρίων και υποδομών) όσο και μακροπρόθεσμες (οικονομικές- κοινωνικές) όσο και ανθρώπινες απώλειες.

Στην Ελλάδα υπεύθυνος φορέας για την αντιμετώπιση των καταστροφών είναι όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας με άμεση συνεργασία του Πυροσβεστικού Σώματος και του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Ανέκαθεν αλλά τον τελευταίο καιρό σε μεγαλύτερο βαθμό, σε συνδυασμό με τη δημοσιονομική κατάσταση της χώρας μας και των περιορισμένων πόρων, παρουσιάζεται μια αυξημένη και αναγκαία εμπλοκή των Ενόπλων Δυνάμεων στην αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών ενώ παράλληλα, στα πλαίσια του κοινωνικού τους έργου, αναλαμβάνουν να προσφέρουν υπηρεσίες και έργα που τυπικά αποτελούν αρμοδιότητα άλλων κρατικών φορέων και υπηρεσιών.

Στην Ελλάδα πέραν από μερικές εξειδικευμένες στρατιωτικές μονάδες που εμπλέκονται σχεδόν αποκλειστικά με το έργο της Πολιτικής Προστασίας (όπως έχουν αναφερθεί), η υπόλοιπη στρατιωτική δύναμη, ο εξοπλισμός και τα μέσα που διαθέτει, απασχολείται με το κύριο έργο της, το οποίο είναι η φύλαξη των συνόρων και η εκτέλεση, εφόσον απαιτηθεί, στρατιωτικών επιχειρήσεων. Η εμπλοκή τους στην Πολιτική Προστασία γίνεται σαν "τελευταία επιλογή" όταν οι πολιτικές ομάδες πολιτικής προστασίας δεν μπορούν να ανταποκριθούν.

Βέβαια υπάρχουν περιπτώσεις, που η εμπλοκή αυτή σε υποστηρικτικό ρόλο, εξαντλεί τις ένοπλες δυνάμεις ενώ χρησιμοποιείται προσωπικό και μέσα, τα οποία πιθανώς θα χρειαζόνταν για την εκτέλεση των κυρίων έργων των ενόπλων δυνάμεων. Στις περιπτώσεις αυτές, το έργο των ενόπλων δυνάμεων δυσχεραίνεται, αφού τα μέσα απασχολούνται και το προσωπικό το οποίο αναλαμβάνει τις αποστολές, καταπονείται, ειδικά δε όταν το μεγαλύτερο μέρος του προσωπικού αυτού δεν είναι επαρκώς εκπαιδευμένο.

Από την άλλη μεριά δεν θα ήταν συνετό να παραβλεφθεί το γεγονός ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις διαθέτουν πληθώρα μέσων και προσωπικού τα οποία μπορούν να κινητοποιηθούν σε μικρό χρονικό διάστημα και να προσεγγίσουν δύσβατες ή αποκλεισμένες από κάποια καταστροφή περιοχές μεταφέροντας μεγάλο όγκο εφοδίων σε σύντομο χρονικό διάστημα, μέσα και προσωπικό που οι μονάδες πολιτικής προστασίας κατά κύριο λόγο στερούνται.

Έτσι μπορούμε να πούμε ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις αποτελούν ένα πολλαπλασιαστή ισχύος για την πολιτική προστασία της χώρας.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Προκειμένου να γίνει πιο αποτελεσματική η συνδρομή των Ενόπλων Δυνάμεων στη πολιτική προστασία θα πρέπει να γίνει πιο εξειδικευμένη και εντατική η εκπαίδευση, κυρίως των στελεχών των στρατιωτικών μονάδων που θα κληθούν πρώτες να ανταποκριθούν σε μια καταστροφή, σε θέματα αντιμετώπισης φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών, στις διαδικασίες έρευνας και διάσωσης καθώς και παροχής πρωτοβάθμιας ιατρικής περίθαλψης ακόμα και από μη ιατρικό προσωπικό.

- Επίσης σημαντικό είναι να διεξάγονται ασκήσεις σε συνεργασία με τις μονάδες Πολιτικής Προστασίας ώστε να υπάρχει ομοιομορφία στον τρόπο αντιδράσεις και να ανταλλάσσονται τακτικά απόψεις μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών ώστε η αντίδραση σε μια καταστροφή να είναι πιο άμεση και συντονισμένη.

- Προς την κατεύθυνση της αποτελεσματικής συνδρομής των Ενόπλων Δυνάμεων στον τομέα των καταστροφών, σημειώνεται η ενεργός συμμετοχή τους, μετά την εφαρμογή του Καλλικράτη (2010), σε όλες τις επιχειρησιακές ασκήσεις που πραγματοποιούνται στη χώρα μας, είτε σε τοπικό (Δήμοι και Περιφερειακές Ενότητες) είτε σε Εθνικό επίπεδο. Στην Ελλάδα, σε τοπικό επίπεδο οι δομές τοπικής αυτοδιοίκησης, έχουν θεσμική υποχρέωση ολοκληρωμένου επιχειρησιακού σχεδιασμού για περιπτώσεις κινδύνων, από τους οποίους απειλούνται, ένα σπουδαίο τμήμα του οποίου, αναφέρεται στην υλοποίηση ασκήσεων. Η συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων σε όλες τις επιχειρησιακές ασκήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία χρόνια, σε κάθε επίπεδο διαχείρισης, ενδυναμώνει την εκπαίδευσή τους και ενισχύει τη συνεργασία και τη διαλειτουργικότητα των δομών που συμμετέχουν στις πραγματικές καταστάσεις έκτακτων αναγκών.

- Σημαντικό θα είναι να εξετασθεί η δυνατότητα δημιουργίας μιας στρατιωτικής μονάδας ανάλογης σύστασης και δυνατοτήτων με το 747 ETMX, στη περιοχή της Βόρειας Ελλάδας, ώστε να μοιράζεται το έργο με το 747 ETMX. Με τον τρόπο αυτό, θα είναι πιο άμεση η πρόσβαση στις πληγές περιοχές σε περίπτωση εκδήλωσης συμβάντος στο βόρειο ελλαδικό χώρο, μειώνοντας έτσι το χρόνο αντίδρασης, παράμετρο ιδιαίτερα σημαντική για τη διάσωση ανθρώπινων ζωών, οι οποίες εξαρτώνται άμεσα από το χρόνο άφιξης των μονάδων διάσωσης στη πληγείσα περιοχή και την έναρξη των επιχειρήσεων έρευνας διάσωσης.

- Παράλληλα ίσως θα έπρεπε να επαναπροσδιοριστεί ο ρόλος για στρατιωτικές μονάδες που εμπλέκονται ενεργά στη Πολιτική Προστασία και να απεμπλακούν όσο είναι δυνατό από τις στρατιωτικής φύσεως αποστολές, ώστε να επικεντρωθούν στην αντιμετώπιση καταστροφών και να γίνουν πιο αποτελεσματικές και αποδοτικές σε αυτό τον τομέα.

Τέλος προτείνεται η δημιουργία γραφείου αεροπορικών μέσων, τα οποία θα υπάγονται απευθείας στην Πολιτική Προστασία στο πρότυπο της ΙΤΑΛΙΑΣ και θα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και για το σημαντικό έργο της αεροπυρόσβεσης. Η δημιουργία του γραφείου αυτού, θα έχει σαν σκοπό την αποσυμφόρηση της Πολεμικής Αεροπορίας και της μείωσης του μεγάλου αριθμού προσωπικού που απασχολείται σε αυτό τον τομέα, προσωπικό που είναι απαραίτητο για τη εύρυθμη λειτουργία των πολεμικών Μοιρών, ενώ παράλληλα θα οδηγήσει σε άμεση διάθεση και συντονισμό των ιπταμένων μέσων από κέντρο επιχειρήσεων της πολιτικής προστασίας χωρίς να απαιτείται η

αίτηση διάθεσης αεροπορικών μέσων από το Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας, που σε κάποιες περιπτώσεις έχει σαν αποτέλεσμα να χάνεται πολύτιμος χρόνος.

Καταλήγοντας, θα πρέπει να επισημανθούν οι ακόλουθες απόψεις που στοχεύουν στην ορθολογιστική οργάνωση του συστήματος ΠΠ και την δημιουργία πνεύματος ετοιμότητας, με σκοπό την άμεση επέμβαση των τμημάτων στον τόπο της καταστροφής με στοχευόμενες και συντονισμένες ενέργειες:

- Αυξημένη και αυστηρά καθορισμένη η εξουσιοδότηση ενεργειών των προϊσταμένων.
- Επάρκειά σε γνώσεις και σε εκπαίδευση για το συγκεκριμένο αντικείμενο των προϊσταμένων
- Υποχρεωτική συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων σε ενημερώσεις, εκπαιδευτικά σεμινάρια και ρεαλιστικές ασκήσεις
- Συνεχής παρακολούθηση των τεχνολογικών εξελίξεων και η γνώση για το πώς αυτές επηρεάζουν την λήψη αποφάσεων, την διοίκηση, τις επιχειρησιακές ενέργειες και τις δράσεις ενός εκάστου φορέα
- Δυνατότητα των παραγόντων της τοπικής αυτοδιοίκησης να αντιληφθούν ότι πρέπει και μπορούν να διατηρούν έναν βαθμό πρωτοβουλίας στα του οίκου τους για την πολιτική προστασία, εφόσον όμως οι αρμοδιότητές τους είναι σαφείς συγκεκριμένες και έχουν εξουσιοδοτηθεί νόμιμα για αυτές.
- Ρεαλιστική στρατηγική σχεδίαση, με σκοπό την ορθολογιστική εκτίμηση μεταξύ διατιθέμενων μέσων και σκοπών-έργου.

Πάνω από όλα όμως χρειάζεται ένας ικανός επιχειρησιακός συντονιστής, ο οποίος να έχει την ικανότητα για την συνολική εποπτεία των επί μέρους επιχειρησιακών δράσεων των φορέων για την αντιμετώπιση κάθε φυσικής καταστροφής, μέσα από ένα άριστα οργανωμένο επιχειρησιακό κέντρο (με ανθρώπους και τεχνολογικές υποδομές).

Η επιχειρησιακή αυτή αρμοδιότητα προτείνεται να ανατεθεί στον επικεφαλής της Πυροσβεστικής, με κατάλληλη προσαρμογή του τρόπου με τον οποίο προβλέπεται να ηγείται επιχειρησιακά-λειτουργικά στις Ε.Δ. ο Α/ΓΕΕΘΑ. Αναγκαστικά βέβαια θα πρέπει να γίνουν προσαρμογές, αφού διοικητικά-ιεραρχικά δεν είναι ίδια η οργάνωση. Και αυτός ο Γενικός Επιχειρησιακός Συντονιστής (επιχειρησιακός ηγέτης-διοικητής), θα είναι και ο συνδετικός κρίκος για την ενημέρωση της πολιτικής ηγεσίας επί των δράσεων και των προτάσεων, καθώς και για την καλή επιχειρησιακή υλοποίηση των πολιτικών αποφάσεων.

Κεφάλαιο 8.

Επίλογος

Οι φυσικές καταστροφές δεν μπορούν να αποφευχθούν γιατί αποτελούν μέρος της εξέλιξης του πλανήτη, αλλά είναι βέβαιο ότι είναι δυνατόν να μειωθούν ως προς τις επιπτώσεις τους. Η εμπειρία από μια καταστροφή λειτουργεί πάντα ως μέτρο σύγκρισης και ως επίπεδο αναφοράς στον χρόνο. Η κοινωνική αλληλεγγύη ενδυναμώνεται, αφού η κρίση θέτει νέους στόχους. Κατά τη διάρκεια της περιόδου που ακολουθεί την καταστροφή, όλες οι κοινωνικές ομάδες υφίστανται τον ίδιο κίνδυνο και όλες συμμετέχουν στις προσπάθειες και στις εργασίες αποκατάστασης. Η αμοιβαία υποστήριξη αποτελεί άμεση προτεραιότητα και έτσι, τόσο οι επιζώντες όσο και τα μέλη των συνεργείων διάσωσης και αποκατάστασης δείχνουν αξιοσημείωτο αλτρουιστικό ενδιαφέρον για την αρωγή των θυμάτων αλλά και την αποκατάσταση του κοινωνικού ιστού, γενικότερα.

Από πλευράς ΕΔ, ελπίζουμε να έχουμε κάνει με τις ενέργειές μας μέχρι σήμερα ένα σημαντικό βήμα για τη διαμόρφωση ενός συστήματος που χωρίς να παρεκκλίνει της επιχειρησιακής του αποστολής θα συμβάλει σημαντικά τόσο στην απόκρισή του στις καταστροφές, όσο και στις καθημερινές του ενέργειες για μια βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας με συνεπή περιβαλλοντική στάση, συμπεριφορά και συνείδηση. Έτσι με αναβαθμισμένες τις επιχειρησιακές τους δυνατότητες, αλλά και με υψηλό αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, περιβαλλοντική συνείδηση, μεγιστοποιούμε την δημιουργία του αισθήματος ασφάλειας στον Ελληνικό λαό και ταυτόχρονα ελαχιστοποιούμε το περιβαλλοντικό μας αποτύπωμα.

Ο διττός κοινωνικός ρόλος των Ενόπλων Δυνάμεων με αυτό τον τρόπο γίνεται πράξη καθημερινά. Στο χέρι και ευθύνη όλων μας είναι να συνεχίσουμε την προσπάθεια αυτή, ένα συνεχές ταξίδι, για ένα καλύτερο αύριο, για την ΕΛΛΑΔΑ μας.

Βιβλιογραφία

Boin R.A. (2005), From Crisis to Disaster: Towards an Integrative Perspective. In Perry R.W. & Quarantelli E.L., What is a Disaster? New Answers to Old Questions, Xlibris, Philadelphia.

Γκουντρομίχου Χρύσα,(2017) Διαχείριση Καταστροφών και Κρίσεων σε Τοπικό και Εθνικό Επίπεδο

CNA Corporation (2007), National Security and the Threat of Climate Change.

Debarati Guha-Sapir, Philippe Hoyois, Pascaline Wallemacq, Regina Below (2017), Annual Disaster Statistical Review 2016: The Numbers and Trends, CRED.

ΕΑΕΕ, Φυσικές Καταστροφές και Ταραχές στην Ελλάδα 1993-2014, Υπηρεσία Μελετών και Στατιστικής, Ιανουάριος 2015.

Ferris E. (2012), Future Directions in Civil-Military Responses to Natural Disasters, Brookings Institution, Washington DC.

Federal Emergency Management Agency - FEMA

Hofmann C.A., Hudson L. (2009), Military Responses to Natural Disasters: Last Resort or Inevitable Trend?, British Red Cross.

ICM (2017), Annual Crisis Report Global News Coverage of Business Crises in 2016.

Kingsley M., Vernon A. R. (2011), Disaster Relief and Engagement Operations, 1990-2010: A Synthesis of CNA Analyses, CNA.

Λέκκας Ε., Ανδρεαδάκης Ε. (2015), Εισαγωγή στη Θεωρία Διαχείρισης Καταστροφών και Κρίσεων, ΕΚΠΑ, Αθήνα.

Λέκκας Ε., Ανδρεαδάκης Ε. (2015), Γεωδυναμικές Καταστροφές, ΕΚΠΑ, Αθήνα.

Metcalf V., Haysom S., Gordon S. (2012), Trends and Challenges in Humanitarian Civil-Military Coordination, HPG.

Παπαζάχος Β., Παπαζάχος Κ. (2003), Οι σεισμοί της Ελλάδας, ΖΗΤΗ, Θεσσαλονίκη.

Nastos P.T., Matsangouras I.T. (2010), Tornado Activity in Greece within the 20th Century, Advances in Geosciences.

Rosenthal Uriel, Pijnenburg Bert (1991), Crisis Management and Decision Making Simulation Oriented Scenarios, Kluwer Academic Publishers, 1991.